

DOEL gericht

misleid

De New Age-implicaties van Doelgericht Leven

Warren Smith

De New Age-implicaties van Doelgericht Leven

Warren Smith

De auteur is niet verantwoordelijk voor fouten of afwijkingen van de oorspronkelijke betekenis van de tekst, die zich tijdens het vertalen voorgedaan zouden kunnen hebben.

ISBN 90-5798-203-X

Doelgericht Misleid;

De New Age-implicaties van de Doelgerichte Gemeente
Warren Smith

This work was first published by Mountain Stream Press, P.O. Box 1794, Magalia, California, with the title Deceived on Purpose: The New Age Implications of the Purpose Driven Church, copyright 2004 by Warren Smith. Translated with permission.

Gedistribueerd door Lighthouse Trails Publishing

www.lighthouse Trails.com

www.lighthouse Trailsresearch.com

503/873-9092

Nederlandse vertaling

Melanie van der Vlis

© 2006 Once Delivered Ministries

www.oncedelivered.org

Lay-out, omslagfoto en -ontwerp Gert-Jan van der Vlis
Uitgave Johannes MultiMedia

Inhoudsopgave

Inleiding	9
1 Doelgericht Leven	15
New Age-update	16
Hopelijk de houding van een Bereeër	19
Voorbestemd?	19
De geesten beproeven	21
2 The Message en mijn waarschuwing	23
op de radio in 1994	
3 Welke ‘Message’?	27
Het Onze Vader: The Message	28
Het Onze Vader: Statenvertaling	29
Het oude Egypte en eenheid	30
Wat zou het?	32
Zoekervriendelijk?	32
4 De vriendelijke christelijke weduwe	35
Geen geldige reden?	36
5 Het kielzog van Robert Schuller	39
Gerald Jampolsky	41
Marianne Williamson	43
Neale Donald Walsch	44
Bernie Siegel	44
Waarom Siegel?	46
Jesaja en Job zonder doel?	47
Hoop en doel van Robert Schuller	49
Hopen en volharden in 1982	50
New Age Lof voor Robert Schuller	52
6 Het New Age Vredesplan	55
Jabez verzoeking?	59
Robert Schuller en de nieuwe spiritualiteit	61
De Crystal Cathedral en Een Cursus in Wonderen	63
7 Welke Kracht stuurt jouw leven?	67

	Kracht van de New Age.....	68
8	God is 'in' Alles?.....	72
	Doelgerichte Cursus in Wonderen.....	73
	Eén met de New Age?.....	76
	Doctrinair zuurdesem.....	77
	Tijd om weer bij Schuller en Jampolsky langs te gaan.....	78
9	Robert Schuller en Jerry Jampolsky.....	79
	Schullers 'goede vriend' Jerry Jampolsky.....	81
	Schuller en Jampolsky samen in workshops?.....	84
	Maar het verhaal is nog niet afgelopen.....	85
	Schuller en Jampolsky vandaag.....	88
	Schuller en de gemeentegroei beweging.....	90
	Nog een New Age-getuigenis over Robert Schuller.....	91
10	Robert Schuller en Rick Warren.....	93
	Nog meer materiaal van Schuller.....	95
	Andere overeenkomsten in citaten.....	96
	Meer voorbeelden van Schuller-materiaal.....	99
	Denk wereldwijd.....	101
	Mentaal doordrenkt met Robert Schuller?.....	101
11	Gods Droom?.....	103
	De Grote Droom waarmaken.....	104
	De 'Dromencoach'.....	106
	Bruce Wilkinson bij Hour of Power.....	108
	Bruce Wilkinson bij Saddleback Church.....	110
	Gods Droom voor ons zelfrespect?.....	112
	De held van de dag.....	113
12	Het Vredesplan van Rick Warren.....	117
	Het Vredesplan Onthuld.....	118
	"Ik begrijp het nog niet allemaal, maar U kunt op mij rekenen".....	120
	Ergens is er iets niet goed.....	122
	Kleine Groepen voor valse vrede.....	124
	Vredesplan van wie?.....	127
13	Misleid over Misleiding.....	129
	Details van Jezus' wederkomst gaan ons wel degelijk aan.....	130

Doelgerichtheid als strategische list.....	133
Wees op het allergenste voorbereid.....	134
14 Valse Christus met een Doel.....	135
Overlappende ‘doelen’	137
Immanentie: de ‘God’ binnenin.....	139
‘Meester Jezus’ en de Nieuwe Reformatie.....	142
Vervolging door het Selectieproces.....	145
15 Strijden voor het Geloof.....	151
Meer dan een beetje zuurdesem	155
Niet terug naar de New Age.....	158
Het is niet te laat.....	160
Vraag God om wijsheid	163
Referenties	164
Bibliografie	178

Inleiding

Rick Warrens Doelgerichte Gemeente-campagne wordt door talloos veel christenen wereldwijd geprezen als een geweldige beweging van God. Inmiddels zijn er miljoenen exemplaren van Rick Warrens boek verkocht en hebben duizenden kerken en gemeenten zich bij deze beweging aangesloten; iedereen is enthousiast over wat er gebeurt.

Niettemin voelt een groeiend aantal gelovigen buiten deze beweging zich niet op zijn gemak bij wat er gaande is. Iets lijkt niet helemaal in de haak. Want ondanks al het schijnbare succes, doet het Doelgerichte fenomeen alarmbellen rinkelen. Is dit werkelijk een beweging van God? Ondergaat de Gemeente een èchte opwekking? Of is het allemaal toch ‘iets te mooi om waar te zijn’?

In 1984 kwamen mijn vrouw en ik uit de New Age-beweging. In mijn in 1992 verschenen boek *The Light that was Dark* beschrijf ik onze reis uit de geestelijke misleiding. We waren erachter gekomen dat de geestelijke leringen waar we ons vertrouwen op hadden gesteld niet van God waren, en dat de ‘Jezus’ die we waren gevolgd niet de ware Jezus Christus was. Ik schreef hoe we hoorden over de realiteit van een misleidende geestenwereld, en dat de Bijbel vol met waarschuwingen staat tegen alles waarin we betrokken waren geraakt. Ik legde uit hoe berekenend en misleidend de geestenwereld met ons was omgegaan, en vertelde van onze intense geestelijke strijd toen we de misleiding doorzagen en ons leven aan de ware Jezus Christus toewijdden. Ik waarschuwde christenen dat dezelfde valse New Age ‘Christus’ die ons zo misleid had, zich al op het wereldtoneel bevindt en bezig is met het misleiden van de Gemeente. Ik wees christenen erop dat ze voorzichtig moeten zijn met welke leringen ze binnenhalen. In een meer recent boek, *Reinventing Jesus Christ: the new Gospel*^a, heb ik deze zelfde waarschuwingen herhaald en uitgebreid.

In het licht van mijn New Age-achtergrond begon ik in de vroege herfst van 2003 het boek *Doelgericht Leven* te lezen. Het was toen al met stip een nationale bestseller in Amerika. Het leek of bijna iedereen op de een of andere manier was geraakt door Rick Warren: er werd bijna alleen maar erg positief over gesproken.

Iets waarvan ik dacht dat ik het even snel door zou lezen, werd een langdurig

^a Vertaling titel: Jezus Christus opnieuw uitgevonden: het nieuwe evangelie

proces dat ook het schrijven van dit boek omvat. Nog maar nauwelijks begonnen met het lezen van *Doelgericht Leven* rezen bij mij onmiddellijk vragen en bezwaren. En al verder lezend, leek het ene bezwaar te leiden naar het volgende. Het kostte niet veel tijd om erachter te komen dat niet alleen Rick Warren bepaalde doelen voor de Doelgerichte Gemeente heeft. Het werd duidelijk dat ook onze geestelijke Tegenstander zijn doelen heeft. Vanwege mijn New Age-achtergrond heb ik dit boek geschreven om voornamelijk enkele van de New Age-implicaties van deze doelen te benoemen.

Dit is een onorthodox en soms misschien zelfs vreemd boek omdat het iets probeert te laten zien van mijn voortgang tijdens het lezen van *Doelgericht Leven*. Je zou de hoofdstukken in dit boek kunnen vergelijken met een serie ‘kiekjes’ van wat ik aantrof en dacht tijdens het lezen. Hopelijk zijn mijn ervaringen voor u een aanmoediging om serieus naar mijn bezwaren tegen *Doelgericht Leven* te kijken.

Omdat ik geloof dat Rick Warren bezig is de Gemeente op een dwaalspoor te brengen, zullen veel mensen dit boek als ‘negatief’ beschouwen. Zo wil ik het niet zien. Er zijn bepaalde onderwerpen in *Doelgericht Leven* die over het hoofd worden gezien en waar rekening mee gehouden moet worden. De apostel Paulus zei dat het "schandelijk" is dat we deze dingen moeten noemen, maar het móet genoemd worden (Efeziërs 5:12).

Wat ik hier aanvoer zijn geen persoonlijke problemen tussen Rick Warren en mijzelf. Het boek van Rick Warren is publiek domein en is door miljoenen mensen gelezen. Ik heb er daarom voor gekozen in dezelfde publieke arena op zijn boek te reageren.

Vanwege mijn achtergrond beperk ik de discussie tot wat volgens mij de New Age-implicaties van *Doelgericht Leven* zijn. Noodzakelijkerwijs moet ik hier Rick Warrens relatie met Robert Schuller in betrekken.

Ik heb geen pogingen gedaan om mijn bezwaren in balans te brengen met loftuitingen voor Rick Warren, omdat velen die al gegeven hebben. Eigenlijk zou ik willen stellen dat mijn kritiek een ‘balans’ brengt in de grotendeels overheersende, eenzijdige toejuicing die hij tot nog toe ontvangen heeft. Hoewel dit weinig opbeurende lectuur oplevert, houdt het de focus wel gericht op de specifieke problemen die volgens mij genoemd moeten worden.

Sommige bewijzen die ik aanvoer zijn sterk. Ander bewijs bestaat op basis van omstandigheden. Maar wanneer men het geheel aan bewijslast neemt, is er

naar mijn mening een dwingende zaak voor gelovigen om hun betrokkenheid in de Doelgerichte beweging te herzien. Dank dat u zich open genoeg opstelt om mijn bezwaren te lezen en dat u, hopelijk, biddend wilt nadenken over wat ik hier tracht over te brengen.

Warren Smith

Een weinig zuurdesem maakt het gehele deeg zuur
Galaten 5:9

1

Doelgericht Leven

Al voordat u werd geboren heeft God dit moment in uw leven gepland.

Het is geen toeval dat u dit boek nu in handen heeft. ¹

Rick Warren, Doelgericht Leven, 2002

Dit boek is precies op het juiste en het perfecte moment in uw leven gekomen... Alles geschiedt in volmaakte orde, en de komst van dit boek

in uw leven is geen uitzondering. ²

Neale Donald Walsch, New Age-leider,

Conversations with God, Book 2, 1997

Tegen het einde van de zomer van 2003 leek het wel alsof *Doelgerichte Gemeente* van Rick Warren me vanuit elke denkbare hoek bereikte. Ik werkte als sociaal werker in een verpleeghuis aan de kust van Californië en Rick Warrens boek *Doelgericht Leven* stond hoog op de Bestsellerslijst van de *New York Times*. Vrienden van me zaten in een Doelgericht Leven-studiegroep; patiënten van het verpleeghuis waar ik werkte hadden het boek op hun tafel liggen. De Doelgerichte folders lagen in mijn brievenbus en verschenen op aankondigingsborden in de wijk. Bij de plaatselijke gemeenten hingen vlaggen die verkondigden dat zij "Doelgericht" waren. Waar ik me ook wendde of keerde, het leek of Rick Warren en zijn *Doelgerichte Gemeente* overal waren.

Toen ik eindelijk de tijd nam om het boek te lezen, realiseerde ik me terdege dat grote aantallen christelijke leiders het boek hun goedkeuring hadden gegeven. De meeste christenen schenen ervan overtuigd dat God en Rick Warren samen met iets bezig waren en daar wilde men deel aan hebben. Een vriend van mij die een Doelgericht Leven-studiegroep bezocht, verzette zich vreemd genoeg tegen de groep. Hij zei dat hij het prettiger vond toen de groep de Bijbel rechtstreeks onderzocht. Omdat anderen in de groep dat wilden, was hij het boek *Doelgericht Leven* gaan lezen. Maar hij vormde duidelijk een uitzondering waar de meeste mensen enthousiast schenen over Rick Warrens boek.

New Age-update

Ik kwam Rick Warren voor het eerst tegen in het voorjaar van 2002, in een boek met de titel *From the Ashes: a Spiritual Response to the Attack on America*^b. Dit boek bevat een verzameling artikelen van een breed scala aan "geestelijke leiders" en "buitengewone burgers", en werd gepubliceerd naar aanleiding van de gebeurtenissen op 11 september 2001. De opbrengsten van het boek waren bestemd voor de nabestaanden van de slachtoffers van 11 september. Ik kan me herinneren dat ik geïntrigeerd werd door het feit dat christelijke leiders zich in één boek in het gezelschap van zoveel bekende New Age-leiders bevonden. Artikelen van Billy Graham, Bruce Wilkinson, Charles Colson, Max Lucado, Bill Hybels, Jerry Jenkins en Bisschop T.D. Jakes stonden zij aan zij met artikelen van prominente New Age-leiders als Neale Donald Walsch, de Dalai Lama en Starhawk de Heks. De man die eenvoudigweg genoteerd stond als 'Pastor Rick Warren' was mij niet bekend.

Het boek *From the Ashes* ontdekte ik kort nadat ik mijn boek *Reinventing Jesus Christ; The New Gospel* geschreven had. In dit boek uit 2002 breng ik de lezers op de hoogte van de laatste belangrijke New Age-ontwikkelingen. Ik maakte me zorgen omdat christelijke leiders zo weinig doen om gelovigen te waarschuwen voor een New Age-beweging die zichzelf 'opnieuw heeft uitgevonden' en die voor zijn leringen nu namen als het 'nieuwe evangelie' en de 'nieuwe spiritualiteit' gebruikt. Het belangwekkende aan het boek *From the Ashes* was vooral dat christelijke leiders zich niet alleen in het gezelschap bevonden van vooraanstaande New Age-leiders, maar ook dat ze rechtstreeks door sommigen van deze zelfde New Age-personen werden geprovoceerd.

Het artikel van New Age-leider Neale Donald Walsch verschijnt slechts enkele pagina's na het openingsartikel van Bisschop T.D. Jakes. Hierin daagt Walsch religieuze leiders wereldwijd uit om, in het licht van de gebeurtenissen van 11 september, het 'nieuwe evangelie' dat 'wij allen één zijn' te accepteren en te prediken; die uitdaging betreft ook Rick Warren, Billy Graham en iedere andere christelijke leider in het boek.

Na de foutieve bewering dat de Bijbel het idee dat 'wij allen één zijn' onderschrijft, schrijft Walsch:

^b Vertaling titel: *Uit de as: een spiritueel antwoord op de aanval op Amerika*

“We moeten veranderen. We moeten de overtuigingen waarop ons gedrag gebaseerd is veranderen. We moeten een andere werkelijkheid scheppen, en een nieuwe maatschappij bouwen... Dit moeten we doen met nieuwe geestelijke waarheden. We moeten een nieuw evangelie verkondigen, waarvan de genezende boodschap in twee zinnen is samen te vatten:

Wij zijn allen één;

Onze weg is niet beter, onze weg is alleen maar anders.

Als deze boodschap van 15 woorden verkondigd zou worden vanaf elke lezenaar en iedere kansel, vanaf elke spreekstoel en ieder podium, zou alles in een dag kunnen veranderen. Ik daag elke priester, elke rabbi en elke religieuze bestuurder uit om dit te prediken.’³

Ik herinner me dat ik dit las, me beseffend hoe schaamteloos de New Age aan het worden is en hoe misleidend aantrekkelijk het idee van ‘Eenheid’ moet klinken voor een mensheid in angst, die zich afvraagt wanneer de volgende ramp zich zal voltrekken. Wat een slimme manier om de New Age-leringen aan een kwetsbare wereld te presenteren. Maar ik besepte me ook wat een geweldige gelegenheid dit was voor christelijke leiders om - vooral in dit boek - te pleiten voor het geloof door de New Age-leringen achter de zogenaamd ‘positieve’ vermaningen van Walsch te onthullen. In zijn veelverkochte *Gesprekken met God*-boeken, waarin Walsch beweert dat hij daadwerkelijk gesprekken met ‘God’ voert, wordt de betekenis van deze ‘nieuwe evangelieleer’ dat “wij allen één zijn” helder gedefinieerd. ‘God’ zegt tegen Walsch:

God is schepping.⁴

Je bent de Schepper en het Schepsel.⁵

Je bent nu al een God. Je weet het alleen nog niet.⁶

Je bent Eén met iedereen en alles in het universum – inclusief met God.⁷

Er is er maar Eén van Ons. Jij en Ik zijn Eén.⁸

Wanneer de christelijke leiders in *From the Ashes* voor het geloof hadden gestreden door op Walsch’ New Age-uitdaging in te gaan, hadden ze de gelegenheid

kunnen aangrijpen om de duidelijke verschillen tussen New Age-leringen en bijbels christendom aan te geven. Het was een unieke gelegenheid voor gemeenteleiders om uit te leggen dat God *niet* onlosmakelijk deel uitmaakt van zijn schepping en dat de mens *niet* goddelijk is. Ze hadden kunnen uitleggen dat de Bijbel heel duidelijk stelt dat de enige Eenheid tussen de mens en God, en tussen mensen onderling, geschiedt door de persoon van Jezus Christus wanneer we onze zonden belijden en ervoor kiezen Hem te accepteren als Heer en Heiland.

Want gij zijt allen zonen van God, door het geloof, in Jezus Christus.

Want gij allen, die in Christus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed. Hierbij is geen sprake van Jood of Griek, van slaaf of vrije, van mannelijk en vrouwelijk; gij allen zijt immers één in Christus Jezus.

(Galaten 3:26-28)

(Accentuering toegevoegd)

De publiekelijke uitdaging van Walsch was een geweldige gelegenheid voor deze christelijke leiders geweest om te pleiten voor het geloof. Maar behalve een enkele pastor uit Iowa⁹ heb ik niemand anders kunnen vinden die openlijk op Walsch' uitdaging inging.

Vandaag de dag hebben Walsch en andere New Age-leiders de uitdaging aan de Gemeente verder opgevoerd door te verkondigen dat 'God' een 5-stappen 'Vredesplan' heeft voor de uiteindelijke redding van de wereld door een 'Nieuwe spiritualiteit' te vestigen. Onderdeel van deze 'Nieuwe spiritualiteit' is dat van christenen geëist wordt dat ze hun geloof in Jezus Christus als hun enige Heer en Redder loslaten. De New Age 'God' van Walsch verklaart in een recent verschenen en veel verkocht boek openlijk: "Het tijdperk van de Enige Redder is voorbij." ¹⁰

Maar zelfs ondanks al deze openlijke bedreigingen en provocaties aan het adres van de bijbelse christenheid blijven de meeste christelijke leiders over het algemeen alles wat met New Age-leraars en -leringen te maken heeft negeren. Gemeenteleiders zijn de laatste tien jaar, waarin de doctrines van de New Age explosief aan populariteit wonnen, opeens erg zwijgzaam over de New Age. Wellicht afgeleid door zorgen over gemeentegroei en het bijhouden van wat volgens hen de nieuwste 'bewegingen van God' zijn, lijkt het de gemeenteleiders

te ontgaan wat de nieuwste bewegingen van onze geestelijke Tegenstander zijn. In hun enthousiasme over alle 'geweldige' dingen die God naar hun idee aan het doen is, raakten ze onbekend met wat onze Tegenstander aan het doen is.

Hopelijk de houding van een Bereeër

Toen ik *Doelgericht Leven* begon te lezen, hoopte ik dat Rick Warren het "strijden voor het geloof" zou opnemen als een van Gods doelen voor zijn volk. Het leek me duidelijk dat een Gemeente die effectief wil zijn, niet kan doorgaan met doen alsof de New Age er niet is. Ik was benieuwd of Rick Warren iets had te zeggen over de groeiend agressieve provocatie van de New Age naar de Gemeente.

Met een duidelijke methode voor ogen begon ik de dingen die Rick Warren in zijn boek te berde brengt te lezen, te overdenken en na te gaan. Mijn voornemen was het boek te benaderen met een 'Bereërsmentaliteit'. In de Bijbel staat in Handelingen 17:10-11 dat de apostel Paulus de bewoners van Berea roemde omdat zij de Schriften nagingen over wat hij leerde en zei. In plaats van beledigd te zijn door wat anderen 'kritiek' zouden noemen, moedigde Paulus hen juist aan om alles wat hij zei te toetsen aan het Woord van God. Hij achtte hen die zijn woorden oprecht naast de Schriften legden niet 'moeilijk' of 'verdeelzuchtig', of behept met een 'geest van kritiek'. Hij wist dat de waarheid in de Gemeente alleen zou kunnen voortbestaan wanneer ieders onderwijs - zelfs dat van hemzelf - getoetst werd aan Gods Woord.

Dit herhaalde hij nog eens in I Thessalonicenzen 5:21:

Maar toetst alles en behoudt het goede.

Voorbestemd?

Voor de lezers is het belangrijk te begrijpen dat ik, toen ik betrokken was bij de New Age-beweging, ernstig misleid werd door een aantal schijnbaar 'voorbestemde' ervaringen. Pas later zou ik ontdekken dat veel van deze ervaringen listig waren geënceneerd door een bedrieglijke geestenwereld, met de bedoeling

mij te laten geloven dat wat er gebeurde van God kwam; een schijnbaar toevallige ontmoeting, een bovennatuurlijk voorval, iets zo simpel als een boek, argeloos door een betrouwbare vriend in mijn handen gelegd. Er was me verteld dat “alles met een reden gebeurt”. “Niets is toevallig.” “Per ongeluk bestaat niet.” “Alles is deel van Gods plan.” “Het was voorbestemd.”

Een van de leringen in mijn vroegere New Age-leerboek, *Een Cursus in Wonderen*, typeert deze manier van ‘het is zo voorbestemd’-denken dat zo de boventoon voert in de New Age:

Onthoud dat niemand per ongeluk is waar hij is, en toeval speelt geen rol in Gods plan.¹¹

Mijn New Age-leraars hadden me verteld dat je de christelijke religie met zijn archaische *King James Version*^c niet te letterlijk moest nemen. En door een reeks listig bedachte, spirituele, ‘voorbestemde’ ervaringen, werd ik bedrieglijk geleid tot het geloof dat God de hedendaagse mens ‘nieuwe openbaring’ geeft. Op bovennatuurlijke wijze was ik tot de overtuiging gebracht dat het boek *Een Cursus in Wonderen* een uitermate belangrijk onderdeel is van deze ‘nieuwe openbaring’, en dat mijn betrokkenheid hierin ‘was voorbestemd’. In *Reinventing Jesus Christ: The New Gospel* schreef ik:

Wij accepteerden de bijbeluitleg van de cursus volkomen. Het had een bepaalde logica en leek te kloppen. We geloofden dat we op de juiste weg waren. Een veelzeggend ‘toeval’ dat ons naar de Cursus geleid had, en de bovennatuurlijke tekenen die vaak onze studie ervan begeleidden, leken te bevestigen dat we waren waar we hoorden te zijn.¹²

Dit idee dat ‘toeval niet bestaat’ en dat ‘alles een bedoeling heeft’ bezorgde ons de geestelijke rechtvaardiging om in de New Age betrokken te raken. Als het ‘voorbestemd’ was, veronderstelde ik, dan *moest* het wel van God zijn. Het was ‘voorbestemd’ omdat Hij van me hield, omdat Hij voor me zorgde en Zich naar mij uitstrekke in al mijn levensomstandigheden. Hij leidde mij voorwaarts en verder opwaarts op mijn geestelijke weg. Welke andere verklaring kon er zijn voor al die

^c Onze Statenvertaling is vergelijkbaar en bijna even oud als de Engelse *King James Version*

schijnbaar positieve, geestelijk verheffende, ‘synchronische’ gebeurtenissen die in mijn leven plaatsvonden?

Maar ik had de Bijbel niet gelezen. Ik had geen idee dat ik een geestelijke Tegenstander heb, noch dat juist hij actief was in mijn leven. Ik volgde gewoon de tekenen en bleef verdergaan over mijn klaarblijkelijk voorbestemde geestelijke pad. Nooit plaatste ik vraagtekens bij de oorsprong van wat mij leidde. Ik ging er gewoon vanuit dat alles van God kwam. In feite werd bijna mijn hele betrokkenheid bij de New Age georganiseerd en in stand gehouden door een aanhoudende reeks van ‘het was voorbestemd’- gebeurtenissen. In mijn boek *The Light that was Dark* schreef ik:

Vanaf die eerste waarzeggende lezing werd ik misleid; geleid door rattenvanger-geesten over een eindeloze, brede weg. Met de beste bedoelingen was ik in een metafysische New Age beland waar de Christus die verkondigd werd, helemaal niet de ware Christus was. Een zeer goed geconstrueerde en uitmuntend getimede reeks van bovennatuurlijke ervaringen had me ervan overtuigd dat mijn betrokkenheid in alternatieve spiritualiteit ‘was voorbestemd’.¹³

De geesten beproeven

Als gelovige kwam ik tot het besef dat ik niet alles wat in mijn leven gebeurde kon toeschrijven aan God en ‘het lot’. Ik realiseerde me dat schijnbaar ‘voorbestemde’ ervaringen ook het misleidende werk van onze geestelijke Tegenstander kunnen zijn. Ik leerde dat alles getoetst moet worden aan de Schrift en in gebed. In het verleden voerden zo veel ‘het was voorbestemd’-ervaringen me dieper en dieper de New Age binnen. Ik voelde me nederig toen ik eindelijk besepte hoezeer ik geestelijk misleid was geweest. Op harde wijze moest ik erachter komen dat ‘het was voorbestemd’-gebeurtenissen niet altijd van God komen.

Ik was dus verbaasd, en uiteraard teleurgesteld, dat Rick Warren ervoor koos om zijn boek te beginnen met de lezer te benaderen op dezelfde manier die ik zo vaak ben tegengekomen in de New Age. Op de opdrachtpagina van zijn boek *Doelgericht Leven* schrijft Rick Warren:

Ik draag dit boek op aan u. Al voordat u werd geboren heeft God dit moment in uw leven gepland. Het is geen toeval dat u dit boek nu in handen heeft.¹⁴

Uiteraard bestaat er geen twijfel over dat God bepaalde omstandigheden arrangeert en veel goeds in ons leven brengt door dit soort gebeurtenissen. Maar Hij staat ook toe dat we met bepaalde omstandigheden worden geconfronteerd om ons geloof te beproeven. God vraagt niet van ons om Rick Warren, of wie dan ook, op zijn woord te geloven als het om geestelijke zaken gaat. God wil dat we in elke situatie bidden en om wijsheid vragen. Hij wil dat we zijn als de Bereeërs, en dat we alles wat ons verteld wordt aan de Schrift toetsen. Het is gewoon te gemakkelijk om misleid te worden - vooral in deze tijd.

Dat Rick Warren zijn lezers meteen vertelt dat zijn boek een 'voorbestede' ervaring van God is, lijkt meer dan een beetje onhandig. Veel New Age-schrijvers zeggen hetzelfde over hun boeken en dat kan erg intimiderend overkomen. Toen ik nog in de New Age zat ben ik vele malen op deze wijze benaderd. Ik dacht dat als iemand zei "dit is van God" en "dit is voorbestemd", ik maar beter goed kon opletten en moest doen wat me gezegd werd. Pas later kwam ik er door bittere geestelijke ervaring achter dat ik niet zomaar moet aannemen dat zaken van God komen omdat iemand die geestelijk wijs lijkt dat zegt. Alles behoort getoetst te worden aan het Woord van God. Niet alles is 'het lot'. Niet alles is 'voorbested'. Er bestaat een Misleider.

Toen ik vervolgens verder las op de opdrachtpagina, stuitte ik tot mijn verrassing op een ander onmiskenbaar probleem. Om de een of andere reden citeert Rick Warren uit *The Message* van Eugene Peterson, alsof het om een betrouwbare en geautoriseerde bijbelvertaling gaat.

2

The Message en mijn waarschuwing op de radio in 1994

...die met een schijn van godsvrucht de kracht daarvan verloochend hebben; houd ook dezen op een afstand.

II Timotheüs 3:5

Eugene Petersons 'geparafraseerde' bijbelvertaling kwam in 1994 voor het eerst onder mijn aandacht toen ik nog meewerkte aan een wekelijkse radio-uitzending, ergens aan de oostkust. De producer had mijn onderdeel van de uitzending "Met het oog op de vijand" genoemd. Dit was gebaseerd op een bijbelgedeelte uit de eerste brief van Petrus waarin hij waarschuwt:

Wordt nuchter en waakzaam. Uw tegenpartij, de duivel, gaat rond als een brullende leeuw, zoekende wie hij zal verslinden.

(I Petrus 5:8)

Het was mijn taak om vanuit mijn New Age-achtergrond commentaar te geven op goed verkopende New Age-boeken en andere zaken met New Age-implicaties voor de Gemeente. Tijdens een van deze uitzendingen sprak ik mijn zorg uit over de nieuwe parafrasebijbel van Eugene Peterson: *The Message*^d. Op de eerste pagina van *The Message* wordt het boek omschreven als een 'hedendaagse vertolking van de Bijbel vanuit de oorspronkelijke talen, waarbij de toon, het ritme, de gebeurtenissen en de ideeën zijn omgezet in modern taalgebruik'. Met andere woorden: Peterson heeft de zorgvuldig vertaalde woorden van de Heilige Schrift genomen en ze omgezet in zijn eigen gekozen woorden en idiomen.

Ik sprak mijn grote zorg over *The Message* uit tijdens mijn radio-uitzending. Iedereen die *The Message* leest, moet onmiddellijk kunnen zien hoe bijbelverzen die normaal gesproken een duidelijke betekenis hebben, zijn verduisterd of zelfs veranderd. Soms zijn belangrijke details weggelaten, terwijl ergens anders

^d Vertaling titel: *De Boodschap*

misleidende woorden en zinnen zijn toegevoegd. Bijvoorbeeld, toen de discipelen Jezus naar zijn Wederkomst en het einde van de wereld vroegen, was zijn antwoord in de Bijbel heel recht door zee en duidelijk:

En Jezus antwoordde en zeide tot hen: Ziet toe dat niemand u verleide! Want velen zullen komen in mijn naam en zeggen: Ik ben de Christus, en zij zullen velen verleiden.

(Mattheüs 24:4-5)

Deze belangrijke bijbelverzen hebben mij de ogen geopend voor de waarheid toen ik in de New Age betrokken was. *Een Cursus in Wonderen* en andere New Age-leringen hadden mij geleerd dat liefde het enige is wat telt. Al het andere is ‘angst’ en ‘illusie’. Omdat God liefde is, was me verteld, is Hij *in* iedereen en alles. Er is geen scheiding tussen God en zijn schepping. Omdat alles liefde en alles ‘God’ is, zijn wij van nature één met God en Christus en de hele schepping. Les 124 van *Een Cursus in Wonderen* leerde ons bevestigen: "Laat me niet vergeten dat ik Eén ben met God."¹ Wanneer de ‘Jezus’ van *Een Cursus in Wonderen* werd gevraagd of hij de Christus was, antwoordde hij: "Jazeker, samen met jou."² Volgens *Een Cursus in Wonderen* en ander New Age-onderwijs, is de mensheid in zijn geheel goddelijk. Wij zijn allen ‘God’ en wij zijn allen ‘Christus’ en wij zijn allen ‘Eén’.

Ik weet nog dat ik op een dag Mattheüs 24:4-5 las en de betekenis van wat Jezus zei ten volle tot me doordrong. Deels dankzij dat schriftgedeelte kwam ik erachter hoe ernstig misleid ik was. Ik wás Christus helemaal niet, noch een deel van Christus. Jezus is de ene en enige Christus - er is *geen* andere. Ik heb in mijn boek *The Light that was Dark* beschreven wat het belang van dit bijbelgedeelte en de persoonlijke betekenis voor mij is:

Degenen van ons die de ‘Jezus’ van de Cursus geloofd hadden – dat hij de Christus was en zichzelf ook – waren misleid... Door mijn geloof in de Cursus en andere spirituele leraren, was ik zonder het te weten iemand geworden voor wie de ware Jezus me waarschuwde op te passen. "Ziet toe dat niemand u verleide! Want velen zullen komen in mijn naam en zeggen: Ik ben de Christus, en zij zullen velen verleiden."³

Het was tamelijk ontvullend me te realiseren dat ik zelf iemand was geworden voor wie Jezus zijn volgelingen waarschuwde uit te kijken. Dit bijbelgedeelte toonde me dat mijn New Age-overtuiging dat ik Christus was, beslist een valse leer was. Door dit belangrijke bijbelgedeelte kwam ik tot het besef dat de waarschuwing van Jezus van toepassing was op de hele New Age-beweging, mijn vrouw en mijzelf inbegrepen. Juist dit vers hielp mijn leven te redden. Het gaf me goddelijk inzicht in de kracht van de misleiding waar ik deel aan had.

Maar dat zou niet het geval zijn met Eugene Petersons parafrase van ditzelfde bijbelgedeelte. Deze vermeldt niet wat Jezus *werkelijk* zei. Als de discipelen Jezus naar zijn Wederkomst en het einde der wereld vragen, valt in Petersons parafrase het volgende te lezen:

Jezus zei: Kijk uit voor 'eindtijd-oplichters'. Er zullen veel leiders met een bedrieglijke identiteit opstaan die zullen beweren: "Ik ben de Christus, de Messias." Ze zullen veel mensen misleiden. ⁴

Door de waarschuwing om 'niemand' u te laten verleiden weg te laten, en het te vertolken met een slechts algemeen waarschuwen tegen 'eindtijd-oplichters' en 'leiders met een bedrieglijke identiteit', had deze parafrase van Peterson ons die in de New Age zaten en geloofden dat we Christus waren, nooit kunnen ontmaskeren. Ook stelt het valse Christussen die zichzelf als 'vredelievend' voorstellen - en niet als 'eindtijd-oplichters' - in staat om onder de schriftuurlijke radar door te vliegen. Maar Jezus beperkte zijn waarschuwing helemaal niet tot 'eindtijd-oplichters'. Zijn waarschuwing was allesomvattend. Hij zei: "Ziet toe dat *niemand* u verleide." Hij waarschuwde tegen wie dan ook die zegt: "Ik ben de Christus".

Mijn vrouw en ik waren geen 'eindtijd-oplichters'. We waren ook geen 'leiders met een bedrieglijke identiteit'. Hadden we als ongelovigen alleen deze parafrasebijbel van Eugene Peterson gelezen, dan hadden we onszelf en de New Age-beweging nooit in het licht van deze profetische passage in de Bijbel gezien. Maar dankzij een *echte* Bijbel werd ons duidelijk getoond dat Jezus' waarschuwing ons gold.

Toen wij tot geloof kwamen, leerden we uit de eerste hand hoe de precisie van een behoorlijk vertaalde Bijbel het verschil tussen waarheid en misleiding

kan bepalen. Een tekst uit de Hebreeënbrief geeft prachtig weer wat wij destijds leerden en wat ik aan het radiopubliek probeerde over te brengen over het verschil tussen een jammerlijk vertaalde Bijbel en het ware Woord van God.

Want het woord Gods is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard, en het dringt door, zó diep, dat het vaneenscheidt ziel en geest, gewrichten en merg, en het schift overleggingen en gedachten des harten.
(Hebreeën 4:12)

Het verbaasde me dat het boek van Peterson in christelijke boekwinkels verkocht werd. Mijn zorg was dat het, mocht het ooit populair worden, veel mensen zou kunnen misleiden. Ik vroeg me af hoe Peterson het voor elkaar kreeg om maar aan Gods heilige Woord toe te voegen en af te nemen zonder voor zijn leven te vrezen. Het leek me toch duidelijk dat de bijbelse waarschuwing onze ‘behoudenis te bewerken met vrezen en beven’ (Filippenzen 2:12), inhoudt dat we het Woord van God niet mogen toetakelen. In Openbaring luidt Gods waarschuwing:

Ik betuig aan een ieder, die de woorden der profetie van dit boek hoort: Indien iemand hieraan toevoegt, God zal hem toevoegen de plagen, die in dit boek beschreven zijn; en indien iemand afneemt van de woorden van het boek dezer profetie, God zal zijn deel afnemen van het geboomte des levens en van de heilige stad, welke in dit boek beschreven zijn.
(Openbaring 22:18-19)

Hoe dan ook, bij het verschijnen van Eugene Petersons boek had ik geen enkele reden te verwachten dat het ooit nog eens geciteerd zou worden als het Woord van God. In 1994 leek *The Message* op gewoon weer een eigenaardigheid op de toch al zo weinig van onderscheidingsvermogen getuigende christelijke markt. Voor zover ik me bewust was, nam niemand het boek serieus, en er werd al helemaal niet naar verwezen als zijnde een geautoriseerde bijbelvertaling.

Maar daar had je hem weer: Rick Warren citeerde uit Petersons parafrasebijbel alsof het het Woord van God was.

3

Welke 'Message'?

(Welke 'Boodschap?')

"Zo boven, zo beneden; zo beneden, zo boven."

Dit principe wijst erop dat de transcendente God buiten het stoffelijke universum, en de immanente God binnen in ons, Eén zijn. ¹

Ronald S. Miller en de redacteurs van het

New Age-periodiek Zo Boven, Zo Beneden, 1992

The Message van Eugene Peterson lijkt van grote betekenis voor Rick Warren. Het is de eerste bijbelvertaling die hij in *Doelgericht Leven* gebruikt. Hij citeert eruit onderaan de aanbevelingspagina. Hij citeert er opnieuw uit op de bladzijde voorafgaand aan het eerste hoofdstuk. Verder gebruikt hij citaten uit *The Message* om zijn eerste hoofdstuk te beginnen en af te sluiten. Voor vijf van de zes bijbelverzen in het eerste hoofdstuk kiest hij voor de interpretatie van *The Message*. Zelfs de titel van het eerste hoofdstuk, "Het Begint Allemaal Bij God", is genomen uit het in *The Message* geparafraseerde Kolossenzen 1:16, dat direct onder de titel verschijnt.

Want alles, volstrekt alles, boven en beneden, zichtbaar en onzichtbaar... Alles is in hem begonnen en vindt zijn doel in hem. ²

De Statenvertaling zegt het zo:

Want door hem zijn alle dingen geschapen die in de hemelen en die op de aarde zijn, die zienlijk en die onzienlijk zijn, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten: alle dingen zijn door hem en tot hem geschapen.
(Kolossenzen 1:16, Statenvertaling)

Het was niet zozeer het gebruik van het woord 'begonnen' in plaats van 'geschapen', of zelfs het woord 'doel' wat me meteen opviel, maar het gebruik van

de woorden 'boven en beneden' in de plaats van 'hemel en aarde'. Toen ik midden in de New Age zat was het algemeen bekend dat de uitdrukking 'zo boven, zo beneden' een metafysische/New Age-bijbetekenis had, en het was de gewoonte ze ter vervanging van de woorden 'hemel en aarde' te gebruiken. De term 'zo boven, zo beneden' was in feite een algemeen geaccepteerde New Age-uitdrukking.

The Message doorlezend ontdekte ik dat Peterson de hele zin 'zo boven, zo beneden' aan zijn parafrase van het Onze Vader heeft toegevoegd. Ik vergeleek Petersons versie van Het Onze Vader met hetzelfde vers in de King James Version. Peterson bleek met opzet het "in de hemel alzo ook op de aarde" vervangen te hebben door 'zo boven, zo beneden'.

Het Onze Vader: The Message

Onze Vader in de hemel

Onthul wie u bent

Stel orde op zaken in de wereld

Doe wat het beste is -

Zo boven, zo beneden

Houd ons in leven met drie behoorlijke maaltijden

Houd ons door u vergeven en anderen vergevend

Bewaar ons voor onszelf en voor de Duivel

U hebt het voor het zeggen!

U kunt doen wat u maar wilt!

U vlamt van schoonheid!

Ja. Ja. Ja. ³

(Accentuering toegevoegd)

In Kolossenzen 1:16 gebruikt Peterson opnieuw de termen 'boven' en 'beneden' in plaats van het algemeen geaccepteerde 'hemel' en 'aarde' dat je in de meeste bijbelvertalingen tegenkomt. Het 'boven' en 'beneden' in Kolossenzen 1:16 is duidelijk een afgeleide vorm van het 'zo boven, zo beneden' dat hij daarvoor al in het Onze Vader gebruikt. Maar ook de afgeleide vorm van het complete 'zo boven, zo beneden' wordt veelvuldig binnen de New Age gebruikt.

Dat het probleem met het 'boven' en 'beneden' zich al op de eerste pagina van het eerste hoofdstuk van Warrens boek aandienende, verwarde me. Las ik er meer in dan er was? Was er misschien een andere aannemelijke uitleg mogelijk voor Eugene Petersons gebruik van 'zo boven, zo beneden' in het Onze Vader en in Kolossenzen 1:16? Of zou er misschien een goede reden bestaan om een occulte New Age-uitdrukking aan het Onze Vader toe te voegen?

Het Onze Vader: Statenvertaling

Onze Vader, die in de hemelen zijt

Uw naam worde geheiligd

Uw koninkrijk kome

Uw wil geschiede gelijk

in de hemel alzo ook op de aarde

Geef ons heden ons dagelijks brood

En vergeef ons onze schulden

Gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren

En leid ons niet in verzoeking

Maar verlos ons van de boze

Want uwer is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid

In der eeuwigheid. Amen

(Accentuering toegevoegd)

Het oude Egypte en eenheid

Juist rond de tijd dat ik onderzoek deed naar Eugene Petersons gebruik van de term ‘Zo boven, zo beneden’, bezocht ik een boekenmarkt van onze plaatselijke bibliotheek. Een beetje verloren tussen receptenboeken en zakelijke handleidingen, lag een boek dat was geschreven en uitgegeven door de redacteurs van *The New Age Journal*. De titel luidde: *Zo Boven, zo Beneden*. Ik pakte het en begon te lezen. De hoofdredacteur van het boek, Ronald S. Miller, schrijft in de inleiding:

In het oude Egypte werd duizenden jaren geleden door de grote meesteralchemist Hermes Trismegistus, van wie gezegd wordt dat hij een tijdgenoot van de Hebreeuwse profeet Abraham was, het volgende basisprincipe over het universum verkondigd: ‘Zo boven, zo beneden; zo beneden, zo boven.’ Dit principe houdt in dat de transcendente God buiten het stoffelijke universum, en de immanente God binnenin ons, Eén zijn. Hemel en aarde, geest en materie en de onzichtbare en zichtbare werelden vormen een eenheid waarmee wij sterk verbonden zijn.⁴

Hij vervolgt zijn uitleg door Soefi-leerling Reshad Field te citeren.

‘Zo boven, zo beneden’ wil zeggen dat de twee werelden onmiddellijk als één worden gezien wanneer we ons bewust worden van onze wezenlijke eenheid met God... De Ene en de menigte, tijd en eeuwigheid: alles is Eén. (Beletselteken vanuit de originele tekst)⁵

De redacteur van *The New Age Journal* stelt vervolgens dat de oude religieuze vormen de mens niet langer van dienst zijn en dat de term ‘zo boven, zo beneden’ de opkomende spiritualiteit beschrijft die zich met grote passen over het wereldtoneel beweegt. Hij besluit de inleiding op *Zo boven, zo beneden* door te schrijven:

De omvang van deze zoektocht doet vermoeden dat we in een tijd van spirituele vernieuwing leven; een overgangstijd waarin we de veiligheid van het bekende verlaten om op zoek te gaan naar het nieuwe, het onbeproefde, het mogelijke.⁶

Van de boekenmarkt terug bij internet voerde ik de term ‘zo boven, zo beneden’ in in de Google-zoekmachine om te zien wat eruit zou komen. En er waren onnoemelijk veel verwijzingen. De allereerste verwijzing op ‘zo boven, zo beneden’ in Google was:

Deze uitdrukking komt uit het begin van De Tablet van Smaragd en behelst het totale systeem van traditionele en moderne toverij, dat, cryptisch omschreven, door Hermes Trismegistus in de tablet werd gegraveerd. Het belangwekkende aan deze uitdrukking is, dat het de sleutel tot alle mysteriën zou bevatten. Men beweert dat elk magisch systeem functioneert door middel van deze formule. "Dat wat boven is hetzelfde is als wat beneden is'... Het heelal is hetzelfde als God, en God is hetzelfde als de mens..."⁷

De populairste websites voor ‘Zo boven, zo beneden’ bevestigend, bleek dat ze allemaal een occulte, mystieke, Oosterse, New Age, esoterische en magische oorsprong aan de term toeschrijven. Op een website stond:

Deze eeuwenoude uitdrukking ‘Zo boven, zo beneden’ beschrijft de Eenheid tussen alles wat bestaat.⁸

De uitdrukking ‘ZO BOVEN, ZO BENEDEN’ kopte bovenaan een Theosofische website met door Alice A. Bailey, de Moeder-overste van de New Age, omarmd ‘esoterisch’ onderwijs. Op deze website trof ik ook een afgeleide vorm, soortgelijk aan de afkorting van ‘zo boven, zo beneden’ in Petersons Kolossenzen 1:16, aan in een citaat uit *De Geheime Leer*, het baanbrekende New Age-boek van Theosofie-oprichtster Helena Blavatsky.

Boven, is de Zoon de gehele KOSMOS
Beneden, is hij de MENSHEID⁹

Om te zien of er een andere verklaring mogelijk was voor Petersons gebruik van deze mystieke New Age-uitdrukking, tikte ik de woorden "zo boven, zo beneden + christendom" in in de zoekmachine van mijn computer. Er verschenen slechts zeven directe verwijzingen. Niet één had ook maar iets te maken met Bijbels

christendom. De eerste verwijzing heette ‘Mystiek christendom’ en luidde:

... om de zoeker van het innerlijke geestelijke pad te helpen bronnen te vinden, die hem kunnen bijstaan in zijn spirituele reis naar mystiek en magisch christendom.¹⁰

Waar ik ook zocht, nergens vond ik een goede reden waarom Peterson ‘zo boven, zo beneden’ in zijn parafrase van het Onze Vader zou moeten gebruiken. Noch vond ik een goede reden voor hem om de duidelijk afgeleide vorm ‘boven en beneden’ in het geparafraseerde Kolossenzen 1:16 te gebruiken; dezelfde die Rick Warren aan het begin van zijn boek gebruikt om zijn lezers *Doelgericht Leven* in te leiden.

Wat zou het?

Ik denk dat als Rick Warren of wie dan ook zou vragen: "Nou en, wat zou het?" - ik zou zeggen: "Waarom zou je?" Waarom zou Eugene Peterson een algemeen aanvaarde, mystieke New Age-uitdrukking middenin het Onze Vader zetten? En waarom duikt een afleiding van dit gezegde op in zijn parafrase van Kolossenzen 1:16? Zelfs als je dacht dat er vast wel een ‘goede’ reden zou zijn om ‘zo boven, zo beneden’ te gebruiken, waarom zou je? Waarom zou je kiezen voor een uitdrukking die zijn oorsprong zo duidelijk in de tovenarij van het oude Egypte heeft en zo duidelijk in verband wordt gebracht met New Age en nieuwe spiritualiteit?

‘Zo boven, zo beneden’ stemt overeen met de ‘immanente’ New Age-opvatting dat God niet alleen buiten zijn schepping, maar ook *in* zijn schepping is. Dit houdt in dat God aanwezig is ‘in’ iedereen en alles en geeft perfect het New Age-concept van Eenheid weer; het stemt onmiskenbaar overeen met de New Age-stelling: ‘Wij zijn allen één’.

Zoekervriendelijk?

Ik vroeg me af hoe het voor een verwarde New Ager moest zijn om in een

Doelgerichte Gemeente waar *The Message* gebruikt wordt te komen, en deze populaire New Age-uitdrukking midden in Het Onze Vader aan te treffen. Of hoe het voor zo iemand moest zijn om een exemplaar van Rick Warrens boek overhandigd te krijgen en daarin een afgeleide vorm van deze zelfde New Age-uitdrukking als beginvers te vinden om hem het Doelgerichte Leven in te leiden. Dit leek mij toch niet de manier om het evangelie aan een ongelovige New Ager te presenteren.

Mijn dankzij Rick Warren hernieuwde kennismaking met *The Message* versterkte alleen maar de zorgen die ik al eerder over de radio had uitgesproken bij de eerste verschijning van het boek. Wat trekt Rick Warren zo aan in *The Message*? Niet alleen verduistert *The Message* profetische bijbelteksten als die in Mattheüs 24:3-5, maar het lanceert ook geparafraseerd materiaal als ‘zo boven, zo beneden’, waardoor het lijkt of bepaalde leringen van de Bijbel overeenkomen met die van de New Age. In *Reinventing Jesus Christ; The New Gospel*, merkte ik op:

En inderdaad is het zeer verontrustend om te zien dat veel christelijke leiders vandaag gebruik maken van vaak dezelfde woorden en uitdrukkingen die door hun (New Age) Nieuwe evangelie-tegenhangers gebezigd worden.¹¹

Helaas hebben de niet onderscheidende christelijke leiders onvoldoende gedaan om deze (New Age) ‘nieuwe evangelie’-leringen bloot te leggen, met als gevolg dat de geest achter het ‘nieuwe evangelie’ de Gemeente is binnengekomen.¹²

4

De vriendelijke christelijke weduwe

**De hemel en de aarde zullen voorbijgaan,
maar mijn woorden zullen geenszins voorbijgaan.**

Mattheüs 24:35

Toen ik nog in de New Age zat en fervent aanhanger was van *Een Cursus in Wonderen*, werkte ik als programmacoördinator van een bureau in Noord Californië met mensen met een ontwikkelingsachterstand. Tijdens een bezoek aan de wat oudere, verweduwd moeder van een van mijn cliënten, kwam het gesprek op het onderwerp religie. Na haar vraag naar mijn geloofsovertuiging, luisterde ze beleefd naar mijn enthousiaste betoog over de New Age-leringen van *Een Cursus in Wonderen*. Tijdens mijn uiteenzetting over mijn geloof glimlachte ze vriendelijk maar zei ze weinig. Toen ik uitgepraat was excuseerde ze zich even en ging naar een andere kamer. Toen ze terugkwam hield ze een grote blauwe *King James Version* in haar hand. Die wilde ze mij geven. Omdat ik haar niet wilde kwetsen, en omdat ik zag dat de kleur mooi paste bij mijn *Cursus in Wonderen*-boeken, aanvaardde ik haar geschenk.

Verscheidene jaren later, toen mijn vrouw en ik erachter begonnen te komen hoezeer we door de *Cursus in Wonderen* en het andere New Age-onderwijs misleid waren, wendden we ons voor ondersteuning en raad steeds weer tot de *King James Version* van deze vriendelijke vrouw. Hij gaf haarscherp de verschillen aan tussen het 'evangelie' van de New Age en het Evangelie van Jezus Christus, en hij speelde een belangrijke rol in onze uiteindelijke bekering tot het christelijke geloof. De afgelopen twintig jaar zijn we de *King James Version* steeds blijven gebruiken. Hij is onze gids geweest bij alles wat we doen. We vonden hem prachtig geschreven en zeer goed te lezen. De verouderde woorden die zich zo nu en dan voordoen worden vaak door hun context verklaard, en kunnen anders binnen een paar seconden worden opgezocht. Maar bovenal klonken het onderwijs en de leringen in de *King James Version* altijd waarachtig.

De kwestie van verschillende bijbelvertalingen werd bij ons pas onderwerp

van gesprek toen de uitgave van mijn boek *The Light that was Dark* bij Moody Press in voorbereiding was. Moody stond erop dat veel van mijn *King James* citaten vervangen werden door een meer eigentijdse vertaling. Volgens hen zou dat het boek beter ‘leesbaar’ en meer ‘zoekervriendelijk’ maken. Met tegenzin stemde ik met hun verzoek in, maar vandaag zou ik dat niet meer doen.

Ik heb nooit begrepen waarom gemeenteleiders het zo nodig vinden om op de *King James Version* af te geven of zich er haast voor te excuseren. De *King James Version* bereikte ons gewoon waar we waren als zoekers. Misschien was het niet ‘geestelijk correct’ van die aardige vrouw om een *King James Version* aan een ongelovige te geven in plaats van een nieuwere vertaling, maar ik blijf eeuwig dankbaar dat ze het wel deed. Het droeg bij aan onze redding.

Geen geldige reden?

Omdat ik in de afgelopen jaren altijd één Bijbel heb gebruikt, wilde ik graag begrijpen waarom Rick Warren de behoefte voelde om voor *Doelgericht Leven* vijftien verschillende bijbelversies en -parafrazen te gebruiken. Achter in zijn boek vond ik de volgende verklaring:

In dit boek zijn bijna duizend citaten uit de Schrift opgenomen. Ik heb met opzet verschillende bijbelvertalingen gebruikt, en wel om twee belangrijke redenen.

Ten eerste: hoe geweldig een vertaling ook is, het heeft zijn beperkingen...

De tweede, nog belangrijker reden is het feit dat we vaak de volle betekenis van een bekend bijbelvers mislopen, niet omdat het slecht vertaald is, maar gewoon omdat het ons zo vertrouwd is geworden! ... Daarom heb ik opzettelijk parafrazen gebruikt om u te helpen Gods waarheid op een nieuwe en frisse manier te zien. Engelsprekende mensen zouden God dankbaar moeten zijn dat we zoveel verschillende versies hebben om bij de stille tijd te gebruiken.¹

Ik kon me niet veel voorstellen bij wat Rick Warren zegt over ‘beperkingen’ en al te ‘vertrouwde’ verzen. Ik heb altijd het volste vertrouwen in de *King James Version* gehad, en vertrouwde verzen werden me alleen maar dierbaarder naarmate hun waarheid jaar in jaar uit in onze levens weerklonk. Van alle vijftien

versies die Rick Warren gebruikt, is *The Message* duidelijk zijn favoriet. Naar de *King James Version* wordt in *Doelgericht Leven* zelden verwezen. De merkwaardige reden waarom vond ik terug in zijn boek *Doelgerichte Gemeente* uit 1995.

Lees de Bijbel vanuit een nieuwere vertaling. Nu er zoveel geweldige vertalingen en parafrases tot onze beschikking staan, bestaat er geen geldige reden meer het Goede Nieuws onnodig ingewikkeld te maken met vierhonderd jaar oud Engels. Het gebruik van de King James-vertaling veroorzaakt een onnodige culturele barrière. Helderheid gaat boven dichterlijkheid.²

Geen ‘geldige reden’ om de *King James Version* te lezen? Ik weet nog dat ik dit las en versteld stond. Hoe bestond het dat hij iets leerde dat zó onjuist is? De *King James Version* had het ‘Goede Nieuws’ niet ‘ingewikkeld’ gemaakt voor mijn vrouw en mij in de tijd dat we verloren waren in de New Age. Het had juist de broodnodige helderheid verschaft door het bedrog van ons New Age-onderwijs te onthullen. In *The Light that was Dark* had ik al opgemerkt:

Toen we eindelijk het geestelijke bedrog doorzagen vielen veel van de schriftgedeelten die we gelezen hadden op hun plaats. Het was of er schellen van onze ogen vielen, en het Nieuwe Testament was plotseling overspoeld met licht. Hoewel we nog veel te leren hadden over de andere aspecten van het geloof, was het duidelijk dat we, doordat we zo door en door misleid waren geweest, direct al goed onderlegd waren in wat de Bijbel zegt over bedrog en misleiding.³

Soms dachten we dat we iedereen behalve onszelf in verwarring brachten. Teleurgesteld door onze vrienden maar niet bedrukt, en ontmoedigd door sommige gemeenten maar niet gedesillusioneerd, waren we desondanks vastbesloten ons verhaal te vertellen over de werkelijkheid van het kwaad en over de kracht en majesteit van de ware Christus. Over hoe het de Bijbel was – en niet ons spirituele onderwijs – die helderder en betrouwbaarder was om te lezen dan de ochtendkrant.⁴

God heeft de *King James Version* op een machtige manier gebruikt om de

waarheid te openbaren. Het heeft ons uit de New Age getrokken en op vaste grond geplaatst. De ondubbelzinnige waarschuwingen en het onderwijs in de *King James Version* zijn helder en waarachtig. Wanneer we afhankelijk geweest waren van *The Message*, of van een van de andere bijbelversies die Rick Warren gebruikt, hadden we vandaag nog verstrikt kunnen zitten in de New Age. Maar de helderheid en precisie van onze *King James Version* legden het bedrog achter onze New Age-leringen bloot. Net zoals de *King James Version* met zijn helderheid en precisie tot op heden deze zelfde New Age-leringen die de Gemeente binnensluipen weet te ontmaskeren.

Ik dank God gewoon dat niemand zoiets als *The Message* in mijn handen legde toen ik in de New Age zat. En ik dank God voor vriendelijke christelijke weduwen.

5

Het kielzog van Robert Schuller

Ons overleven "als soort is afhankelijk van hoop. Zonder hoop verliezen we het geloof om het leven aan te kunnen." ¹

*Robert Schuller (die hier Rene Dubos citeert),
Self-Esteem; The New Reformation, 1982*

Hoop is van even essentieel belang voor je leven als lucht en water.

Je hebt hoop nodig om het leven aan te kunnen. ²

*Rick Warren,
Doelgericht Leven, 2002*

Ik wist dat ik spiritueel werd geleid toen ik in de New Age zat. Ik wist alleen niet dat ik geleid werd door een misleidende geestenwereld. Ik wist niet eens dat er een misleidende geestenwereld of zoiets als misleidende geesten bestonden. Ik realiseerde me niet dat bedrieglijke geesten zich kunnen voordoen als 'God' en 'Jezus' en de 'Heilige Geest'. Ik had er geen idee van dat de Bijbel waarschuwt voor deze misleidende geesten, en ons oproept de geesten te beproeven om te voorkomen dat we misleid worden door een 'andere Jezus', 'een andere geest' en een 'ander evangelie' (I Johannes 4:1-2 en II Korinthiërs 11:3-4).

Zoals ik al eerder aangaf had ik jaren geleden een aantal ogenschijnlijk 'voorbestede', bovennatuurlijke ervaringen die me deden geloven dat de New Age-leringen van God kwamen en dat ik me op de juiste weg bevond. Ik had geen idee dat er een Bedrieger bestaat en dat ik geestelijk bedrogen werd. Het is allemaal begonnen met wat mij een onschuldige helderziende lezing leek. Om een vrouw die ik kort geleden ontmoet had een plezier doen, stemde ik ermee in om een vriendin van een van haar vriendinnen te bezoeken; een reizende helderziende uit Canada.

Hoewel enigszins sceptisch aan het begin van de sessie, stond ik versteld van hoeveel de helderziende vrouw over me leek te weten. In de loop van de lezing beschreef ze zaken die ik nooit met iemand gedeeld had. Dat gaf haar

geloofwaardigheid in mijn ogen en bereidde me voor op wat er later tijdens onze sessie zou gebeuren. In mijn boek *The Light that was Dark* heb ik de gebeurtenissen beschreven:

Tegen het einde van de lezing viel me voor het eerst een wervelende beweging boven mijn hoofd op. Ik probeerde het te negeren, maar het wilde maar niet weggaan. Het was een vreemd maar niet onplezierig gevoel dat boven mij leek te fladderen en te kloppen en zelfs te tintelen. Ik was verbluft toen Bonnie erover begon.

"Ben je je ervan bewust dat er een lichtbol boven je hoofd is?"

Ik was met stomheid geslagen. Een lichtbol? Was dát wat ik voelde? Dit werd toch wel een beetje te gek.

Ik vertelde Bonnie dat ik wel iets boven mijn hoofd gevoeld had, maar dat ik niet wist wat het was. Ze zei het opnieuw:

"Het is een lichtbol."

Een kort ogenblik probeerde ik te begrijpen wat die lichtbol boven mijn hoofd daar deed, en stelde toen de voor de hand liggende vraag:

"Waarom is er een lichtbol boven mijn hoofd?"

"Er wordt je getoond dat je een hoop hulp hebt aan de andere kant," zei ze tamelijk prozaïsch.

"Wat bedoel je met 'de andere kant'?"

"De geestenwereld," was haar directe antwoord. "Zowel overleden familieleden en dierbaren, als engelen en andere geesten die je om welke reden dan ook goedgunstig gezind zijn. Ze maken zich nu aan je bekend. Ze reiken naar je uit en willen dat je weet dat ze er zijn als je ze nodig hebt." Bonnie glimlachte; ze was kennelijk in haar sas met deze blijken van hulp.

Het boeide me dat er een geestenwereld was en ik was gevleid met hun belangstelling voor mij. Ik vroeg Bonnie om meer opheldering.

"Zij aan de andere kant weten wat je doormaakt. Hoewel ze zich nu aan je bekend maken, zullen ze zich niet zonder jouw toestemming in je leven mengen. Als je wilt dat ze je helpen moet je erom vragen"...

Ik leunde achterover in mijn stoel en probeerde het te bevatten. Verbazend, dacht ik, dat we ons naar de geestenwereld kunnen uitstrekken. Dus er bestaat

echt een geestelijke dimensie die bereid en in staat is ons te helpen. Op dat moment wist ik dat ik hun hulp wilde. Ik zag in dat de lichtbol op precies het juiste moment gekomen was, in de lezing en in mijn leven. Het had me een broodnodig gevoel van erkenning gegeven. Ik voelde me beter over mezelf nu ik wist dat er ergens in het universum echt om me gegeven werd. Opeens voelde ik me niet meer alleen. Voor zover het mij betrof was de lichtbol een barmhartige daad, en ik was dankbaar.³

In mijn boek beschreef ik verder hoe ik later diezelfde dag bad en al degenen aan de ‘andere kant’ vroeg om in mijn leven te komen. Kort daarna schoot mijn leven als een raket de New Age binnen, toen allerlei naar ik dacht ‘voorbestede’ ervaringen van God mijn leven binnenstroomden. Ik begreep niet dat ik me zojuist zonder het te weten had ingelaten met een bedrieglijke geestenwereld waar de Bijbel uitgebreid over schrijft en voor waarschuwt. Pas vijf jaar later begreep ik wat er gebeurt wanneer je je inlaat met geestelijke leiding die niet van God, maar van zijn geestelijke Tegenstander komt.

Veel New Age-leiders beschrijven vergelijkbare bovennatuurlijke ervaringen die hun betrokkenheid in de misleidende New Age-leringen voorafgingen of vergrootten.

Gerald Jampolsky

De psychiater Gerald Jampolsky vertelt in zijn boek *Teach only Love*^e dat hij ‘een van de vreemdste en verbazingwekkendste ervaringen’ van zijn leven meemaakte nadat er met een pauwenveer over hem was gestreken en hij werd aangeraakt door de Indiase goeroe Swami Baba Muktananda. Jampolsky geeft een volledige omschrijving van de uitwerkingen van deze ervaring en schrijft hoe de aanraking van de goeroe resulteerde in een ‘radicale ommekeer’ in zijn ‘geloofssysteem’.⁴

Nadat ik vijf minuten rustig gezeten had, begon mijn lichaam op een onbeschrijflijke manier te sidderen en te beven. Er verschenen prachtige kleuren

^e Vertaling titel: *Onderwijs enkel liefde*

om me heen en het was alsof ik uit mijn lichaam was gestapt en er op neerkeek. Ergens vroeg ik me af of iemand me misschien een hallucinerende drug had toegediend, of dat ik misschien gek aan het worden was.

Ik zag kleuren waarvan de diepte en glans intenser waren dan ik me ooit had kunnen voorstellen. Ik begon in tongen te spreken – een fenomeen waarover ik had gehoord maar dat ik te schande had gemaakt. Er scheen een prachtige lichtstraal de kamer binnen en op dat moment besloot ik niets meer te beredeneren, maar één te zijn met de ervaring en me er helemaal aan over te geven.⁵

Hoewel ik doorgaans een hoog energieniveau heb, was dat de volgende drie maanden nog veel hoger en ik had maar heel weinig slaap nodig. Ik was vervuld met een bewustheid van liefde – anders dan ik ooit daarvoor kende. De kracht van deze ervaring maakte dat ik alles wat ik werkelijkheid noemde opnieuw wilde bekijken; ik had een glimp opgevangen van een werkelijkheid die niet beperkt was tot het stoffelijke vlak. Dit was een belangrijke stap naar het totaal opnieuw bijstellen van mijn denkbeelden over God en spiritualiteit. Hoewel ik dat toen nog niet wist, bereidde deze ervaring mij voor op mijn kennismaking met Een Cursus in Wonderen, ongeveer een jaar later. Maar in de tussentijd bleef ik worstelen.⁶

Dat volgende jaar, in 1975, gaf Jampolsky's goede vriendin Judith Skutch - die niet veel later de uitgever van *Een Cursus in Wonderen* zou worden - hem een exemplaar van *Een Cursus in Wonderen*, dat op dat moment nog maar een manuscript was.⁷ De auteur Robert Skutch schrijft in zijn boek *Journey Without Distance: The Story Behind a Course in Miracles*^f:

Jerry was een van de eersten die een gekopieerd manuscript kreeg. Het bereikte hem op een uitgelezen moment, aangezien hij zojuist een pijnlijke scheiding achter de rug had en zwaar was gaan drinken. Hij was gaan twijfelen aan zijn doel in het leven...⁸

In zijn boek *Love is Letting go of Fear*^g schrijft Jampolsky hoe hij op een dag

^f Vertaling titel: *Reis zonder afstand: het verhaal achter Een Cursus in Wonderen*

^g Vertaling titel: *Liefde is het loslaten van de angst*

de *Cursus* aan het lezen was en een ‘innerlijke stem’ hoorde die zei: "Geneesheer, genees uzelf: dit is de weg naar huis".⁹ Buitengewoon onder de indruk van de innerlijke stem en van wat hij las, bekeerde Jampolsky zich nagenoeg op slag tot de ‘God’ en de ‘Christus’ van *Een Cursus in Wonderen*. Sindsdien is hij prominent voorstander van *Een Cursus in Wonderen* en een vooraanstaand figuur binnen de New Age. In 1979 werd zijn bestseller *Love is Letting go of Fear* uitgebracht. Het was dit boek van Jampolsky dat mij naar *Een Cursus in Wonderen* leidde en me tot verdere verdieping in de leringen van de New Age aanzette.

Marianne Williamson

New Age-leider Marianne Williamson beweert dat ze een aantal jaren geleden, na een ‘zenuwinstorting’ en middenin haar studie van *Een Cursus in Wonderen*, een ontmoeting had met ‘Jezus’. Ze zegt dat ze op een avond de aanwezigheid van ‘Jezus’ bij haar bed voelde. "Ik was niet normaal en dat wist ik," zegt ze. Onbekend met de misleidende geestenwereld en het belang van het beproeven van de geesten begon ze te spreken tegen de verschijning die volgens haar de ware Jezus was:

"Ik zei dus tegen Jezus: "Luister, als u me mijn leven kunt teruggeven, als u me op de een of ander manier weer beter kunt maken, dan zal ik de rest van mijn leven alles doen wat u wilt." Zoals mensen een verbond aangaan met de duivel, zo ging ik een verbond aan met Jezus."¹⁰

De carrière van Williamson schoot omhoog nadat haar boek *A Return to Love: Reflections on the Principles of A Course in Miracles*^h enthousiast ontvangen was tijdens een uitzending van de *Oprah Winfrey Show*. Sindsdien wordt Williamson internationaal herkend als New Age/‘nieuw evangelie’-leider. Samen met Neale Donald Walsch was ze medeoprichter van de *Global Renaissance Alliance*, waar veel andere prominente New Age-leiders bij zijn aangesloten en die dient ter bevordering van de New Age-leringen die al spoedig beter bekend zouden staan als de ‘nieuwe spiritualiteit’. De ‘Jezus’ die Williamson volgt is de valse New Age

^h Vertaling titel: *Terugkeer naar de liefde; bespiegelingen op de principes van een Cursus in Wonderen*

‘Jezus’ van *Een Cursus in Wonderen*, en niet de ware Jezus van de Bijbel.

Neale Donald Walsch

New Age/nieuw evangelie-leider Neale Donald Walsch was een ontgoochelde, depressieve oud-radiopresentator, een PR-deskundige en al geruime tijd zoekende binnen het metafysische ¹¹ toen hij op een avond een boze brief aan God begon te schrijven.¹²

Hij was geschokt toen ‘God’ zijn brief meteen leek te beantwoorden door rechtstreeks met een innerlijke stem tot hem te spreken. Die avond, en bij latere ‘gesprekken’, tekende Walsch alle gedicteerde antwoorden op zijn vragen op. Deze gesprekken werden in 1995 gepubliceerd als het eerste boek van Walsch: *Conversations with God; an Uncommon Dialogue, Book 1*¹

Dit was de eerste van een reeks zeer goed verkopende *Coversation with God*-boeken. Walsch is een van de meest zichtbare en uitgesproken New Age-leiders van vandaag, omdat hij iedereen openlijk uitdaagt het ‘nieuwe evangelie’ van de ‘nieuwe spiritualiteit’ dat ‘wij allen Eén zijn’ te accepteren.

Omdat de bovennatuurlijke ervaringen zovelen van ons op kritieke momenten in ons leven leken te bevestigen, twijfelden de meesten van ons niet aan de kennelijke ‘echtheid’ van onze ervaringen. Maar we hadden geen kennis van de waarschuwing in de Bijbel dat we de geesten moeten ‘beproeven’ (I Johannes 4:1) om er zeker van te kunnen zijn dat het geen misleidende geesten zijn die ons valse leringen brengen. Veel andere New Age-leiders, en onnoemelijk veel alledaagse mensen als ikzelf, zijn de New Age binnengeslingerd door overeenkomstige ontmoetingen met de geestenwereld.

Bernie Siegel

In juni 1978 bezocht Bernie Siegel, een arts uit Connecticut, een workshop die zijn leven en de manier waarop hij de geneeskunde uitoefende, totaal zou veranderen. Naar aanleiding van een spirituele ervaring tijdens die workshop - een

¹ Nederlandse titel: *Een ongewoon gesprek met God*

geleide visualisatie - zou hij uiteindelijk New Age-leider en schrijver van New Age-bestsellers worden. In zijn boek *Love, Medicine & Miracles*^j, geeft hij een beschrijving van deze geleide visualisatie:

In juni 1978 veranderde de manier waarop ik de geneeskunde uitoefende als gevolg van een onverwachte ervaring tijdens een studieconferentie. Oncoloog O. Carl Simonton en psychologe Stephanie Matthews (destijds zijn vrouw), gaven een workshop 'Psychologische factoren, Stress en Kanker' op het Elmcrest Instituut in Portland, Connecticut.¹³

De Simontons leerden ons hoe we moesten mediteren. Op een gegeven moment gingen ze ons voor in een geleide meditatie om onze innerlijke gids te zoeken en te ontmoeten. Ik benaderde deze oefening met alle scepsis die men van een mechanistische arts mag verwachten. Maar toch, ik ging zitten, sloot mijn ogen en volgde de aanwijzingen. Ik geloofde niet dat er iets zou gebeuren, maar indien toch, dacht ik, dan zou ik Jezus of Mozes zien. Wie anders zou het lef hebben in het hoofd van een chirurg te verschijnen?

In plaats daarvan ontmoette ik George, een bebaarde, langharige jongeman in een stralend wit golvend gewaad en met een kalotje op het hoofd. Het was een buitengewone openbaring voor mij omdat ik verwacht had dat er helemaal niets zou gebeuren...

George was spontaan, zich bewust van mijn gevoelens en een uitstekende adviseur. Hij gaf me eerlijke antwoorden, waarvan ik sommige aanvankelijk niet prettig vond...

Het enige wat ik weet is dat hij sinds zijn eerste verschijning een kameraad van onschatbare waarde is. Mijn leven is nu een stuk eenvoudiger omdat hij het zware werk voor me doet.¹⁴

Sinds die inleidende spirituele ontmoeting is Siegel een vooraanstaand New Age-schrijver en -woordvoerder. Hij bezorgt mensen 'hoop' door de hedendaagse geneeskunst samen te brengen met New Age-leringen en -praktijken. Siegel bracht de New Age-begrippen in de professionele geneeskundige gemeenschap en bij kankerpatiënten over de hele wereld. In zijn boek *Friendship with God*^k schrijft Neale Donald Walsch dat Bernie Siegel de eerste 'beroemdheid' was die zijn boek

^j Vertaling titel: *Liefde, geneeskunde en wonderen*

^k Vertaling titel: *Vriendschap met God*

Gesprekken met God: boek 1 publiekelijk aanraadde. Volgens Walsch heeft dit boekenkopers, die anders misschien terughoudend geweest zouden zijn om een boek te kopen van een niet eerder gepubliceerd schrijver, geholpen de waarde van zijn product in te zien.¹⁵

Ook vandaag nog beïnvloedt Siegel talloos veel mensen in zijn functie als New Age-leider. In zijn boeken en workshops moedigt hij de mensen aan om aan geleide meditatie en visualisaties te doen om - net als hij - te leren in contact te komen met hun persoonlijke geleidegeest. Siegel staat openlijk achter het onderwijs van *Een Cursus in Wonderen* en dient tegenwoordig in de Adviesraad van het *Attitudinal Healing Center*¹ in Noord Californië, het op *Een Cursus in Wonderen* gebaseerde instituut van Jerry Jampolsky.¹⁶

Waarom Siegel?

Ik heb het hier zo uitgebreid over Bernie Siegel omdat ik er spoedig achter zou komen dat Rick Warren in het derde hoofdstuk van *Doelgericht Leven* onverwacht en om onverklaarbare reden naar Bernie Siegel verwijst. Daar gebruikt hij de naam van Siegel in samenhang met opmerkingen over mensen met ‘hoop’ en een ‘intens beleefd levensdoel’. De verwijzing volgt na Warrens merkwaardige karakterisering van Jesaja en Job als twee mannen met een exemplarisch doel- en Godloos leven.

Er wordt niet uitgelegd wie Bernie Siegel is, waardoor de lezer geen idee heeft dat Rick Warren een opmerking van een New Age-leider gebruikt om aan te geven hoe belangrijk het is om ‘hoop’ en een ‘doel’ in het leven te hebben. Vooral voor iemand als ikzelf die uit de New Age komt, was het uitermate bizar te lezen dat Rick Warren zijn commentaar over hoop liever aan New Age-leider Bernie Siegel verbindt dan aan Jesaja en Job. Zijn kromme opmerkingen zijn erg misleidend. Rick Warren schrijft:

Zonder God heeft het leven geen doel, en zonder doel heeft het leven geen betekenis. Zonder betekenis heeft het leven geen waarde of hoop. In de Bijbel geven veel verschillende mensen uitdrukking aan deze hopeloosheid. Jesaja

¹ Letterlijk: *Genezing van mentaliteit*

klaagde: "Ik heb gearbeid zonder doel: ik heb mijn krachten ijdel en voor niets gebruikt." Job zei: "Mijn leven sleept voorbij, de ene hopeloze dag na de andere," en "Ik geef het op; ik ben het leven moe. Laat me met rust. Mijn leven gaat nergens over." Het allerergste dat iemand kan overkomen is niet de dood, maar een leven zonder doel.

Hoop is van even essentieel belang voor je leven als zuurstof en water. Je hebt hoop nodig om het leven aan te kunnen. De arts Bernie Siegel ontdekte dat hij kon voorspellen bij welke kankerpatiënten de toestand zou verslechteren door ze te vragen: "Zou u honderd wilden worden?" De patiënten die een duidelijk levensdoel voor ogen hadden antwoordden 'ja' en hadden de meeste overlevingskans. Hoop komt voort uit het hebben van een doel.¹⁷

Jesaja en Job zonder doel?

Na het citeren van de klachten van Job en Jesaja op hun situatie, zegt Warren zoals hier boven geciteerd: "Het allerergste wat iemand kan overkomen is niet de dood, maar een leven zonder doel." In werkelijkheid had de 'klacht' van Jesaja helemaal niets te maken met 'een leven zonder doel' of 'zonder God zijn'. Het had eerder te maken met het feit dat Jesaja de profetische taak die God hem had gegeven maar ontmoedigend vond. Hij probeerde de mensen te waarschuwen dat hun religieuze leiders hen op een dwaalspoor brachten.

Mijn volk, uw leiders zijn verleiders en zij maken de weg die u tot pad moest zijn, tot een doolweg.

(Jesaja 3:12^b)

Jesaja probeerde de mensen te vertellen dat ze misleid werden, maar het was of er niemand naar hem luisterde. Jesaja was *niet* 'zonder doel'. Hij was gewoon intens gefrustreerd door de leiders van Israël en de mensen die dezen blind navolgden.

Warren gebruikt de vertaling uit de *New International Version (N.I.V.)*, waaruit hij slechts de helft van Jesaja 49:4 citeert om de bewering te onderbouwen

dat Jesaja een man was ‘zonder doel’ en ‘zonder God’:

Ik heb gearbeid zonder doel: ik heb mijn krachten ijdel en voor niets gebruikt.¹⁸

Het complete vers in de N.I.V. schildert een heel ander beeld:

Ik heb gearbeid zonder doel: ik heb mijn krachten ijdel en voor niets gebruikt.

Toch is wat mij toekomt in de hand van de Heer, en mijn beloning is bij mijn God.¹⁹

(Accentuering toegevoegd)

De *King James Version* maakt het doel en het geloof van Jesaja in dit gedeelte nog duidelijker:

Doch ik zeide: Ik heb tevergeefs gearbeid, ik heb mijne kracht onnuttelijk en ijdel besteed: **Gewisselijk, mijn recht is bij den Heere, en mijn werkloon is bij mijnen God.**

(Accentuering toegevoegd)

De gerespecteerde bijbelcommentator Matthew Henry schreef over de ‘klacht’ in Jesaja 49:4 het volgende:

Hij troostte zichzelf temidden van de ontmoedigingen met de gedachte dat het Gods zaak was waarvoor hij ijverde en dat het Gods roeping was die hem ervoor deed ijveren. ‘Gewisselijk, mijn recht is bij den Heere, en mijn werkloon is bij mijnen God, die de Rechter is van allen, en mijn zaak is bij God, wiens knecht ik ben.’ Zijn troost – waarmee ook alle andere trouwe knechten van God zich mogen troosten wanneer zij maar weinig resultaat boeken met hun werk – is dat zij, hoe het ook zij, voor een rechtvaardige zaak pleiten. Zij gaan met God en voor God; zij staan aan zijn zijde, en de arbeiders met hem. Het ongeloof van de mens mag voor hen geen reden zijn de waarheid van hun leer te wantrouwen.²⁰

Matthew Henry wijst er hier terecht op dat Jesaja een alles behalve doelloos

leven leidde. Hij mag dan ontmoedigd zijn geweest omdat niemand gehoor aan hem gaf, hij verloor nooit zijn levensdoel of geloof in God.

Hetzelfde geldt voor Gods knecht Job, wiens wanhoop en tijdelijke ontmoediging temidden van groot verlies niets te maken hadden met zijn overigens totale toewijding aan en ontzag voor God.

Hoop en doel van Robert Schuller

Rick Warren had hoop en doelgerichtheid prachtig via de godvrezende levens van Job en Jesaja naar voren kunnen brengen. Maar hij kiest hen als voorbeeld van mensen zonder hoop, doel of God in hun levens. Hij gebruikt in plaats daarvan een New Age-leider om zijn opmerkingen over ware hoop die voortkomt uit een 'duidelijk levensdoel' vooraf te laten gaan. Kijken we nogmaals naar wat hij schrijft:

Hoop is van even essentieel belang voor je leven als zuurstof en water. Je hebt hoop nodig om het leven aan te kunnen. De arts Bernie Siegel ontdekte dat hij kon voorspellen bij welke kankerpatiënten de toestand zou verslechteren door ze te vragen: "Zou u honderd wilden worden?" De patiënten die een duidelijk levensdoel voor ogen hadden antwoordden 'ja' en hadden de meeste overlevingskans. Hoop komt voort uit het hebben van een doel.²¹

Terwijl ik dit stuk in *Doelgericht Leven* las, bleef ik mezelf maar afvragen: "Waarom zou Rick Warren - al was het maar indirect - zijn lezers willen laten kennis maken met een New Age-leider als Bernie Siegel? Waarom zou hij zijn hele uiteenzetting over het belang van 'hoop' en 'een duidelijk levensdoel', inleiden met een verwijzing naar een man wiens eigen hoop en levensdoelen zo volkomen vastgelegd zijn in de valse leringen van de New Age?" De *ware hoop* van een gelovige is niet gebaseerd op waarnemingen als een lang leven of op de valse hoop van deze wereld, maar die is enkel en *alleen* gebaseerd op de persoon Jezus Christus. *Hij* is onze hoop (I Timotheüs 1:1).

Wat me uiteindelijk hielp helderheid in deze kwestie te krijgen, was mijn ontdekking dat veel van Rick Warrens schijnbaar spontane discussie over hoop

en levensdoel - zelfs zijn verwijzing naar Bernie Siegel - is terug te vinden in de boeken en het onderwijs van Robert Schuller.

Ik ontdekte de invloed van Robert Schuller toen ik op internet aan het zoeken was in een poging te begrijpen waarom Rick Warren Bernie Siegel zou citeren wanneer het over 'hoop' gaat. Ik ontdekte een *Hour of Power*-dienst waarin Robert Schuller naar Bernie Siegel verwijst met het oog op dezelfde 'hoop'. Nadat Schuller Bernie Siegel heeft omschreven als "een van de grootste artsen van de 20^e eeuw" zegt hij:

Dr. Siegel heeft gezegd dat hij beschuldigd wordt van het geven van valse hoop, en hij zou willen zeggen dat de enige valse hoop is 'hun geen hoop geven'.²²

Het verbaasde me niets dat Robert Schuller een New Age-leider gebruikte om een deel van zijn preek te benadrukken. Maar waarom zou Rick Warren dat doen? De New Age-hoop van Bernie Siegel is valse hoop - en daarom helemaal geen hoop. Was het Schullers onmiskenbaar grote ontzag voor Siegel, en Rick Warrens grote ontzag voor Schuller dat hem de aanleiding gaf Siegel aan te halen in *Doelgericht Leven*?

Hopen en volharden in 1982

Mijn gevoel dat de verwijzingen naar Bernie Siegel door zowel Rick Warren als Robert Schuller meer dan toeval waren, werd later bevestigd toen ik een paar eerder verschenen boeken van Robert Schuller onderzocht en zijn boek *Self-Esteem; the New Reformation* doorlas. Terwijl ik het boek doorlas stuitte ik opeens op leerstof van Schuller over 'hoop en doel', dat precies zo klonk als Rick Warren. Schuller citeert uit het boek '*Celebration of Life*' van sociobioloog Rene Dubos als bron van zijn commentaar.

In zijn boek *Self-Esteem; the New Reformation* uit 1982 schrijft Schuller:

Ons overleven "als soort is afhankelijk van hoop. Zonder hoop verliezen we het geloof om het leven aan te kunnen."

(Without **hope** we will lose the faith that we can **cope**)²³

Twintig jaar later schrijft Rick Warren in zijn boek *Doelgericht Leven* uit 2002, zonder naar Robert Schuller of Dubos te verwijzen:

Hoop is van even cruciaal belang voor je leven als lucht en water. Je hebt hoop nodig om het leven aan te kunnen.

(You need **hope** to **cope**)²⁴

Het leek erop dat Rick Warren zijn verwijzing naar Bernie Siegel in *Doelgericht Leven* had gecombineerd met nog ander in 1982 door Schuller geschreven materiaal. Hij maakt er zelfs een 'hope' en 'cope'-rijm van, waardig aan de man die hij hier zo duidelijk imiteert.

Maar daar eindigt het gebruik van Schuller-materiaal niet. Direct na zijn 'hope to cope'- verwijzing zonder referentie, brengt Rick Warren 'hoop' en 'doel' bij zijn miljoenen lezers op tafel door Jeremia 29:11 te citeren, - een van Robert Schullers lijf-bijbelverzen. Rick Warren schrijft:

Als u geen hoop hebt, houd dan vol! Er zullen geweldige veranderingen in uw leven plaatsvinden wanneer u doelgericht gaat leven. God zegt: "Ik weet welke plannen Ik voor u heb. Met deze plannen heb Ik het goede voor u op het oog, en niet het kwade. Ik zal u weer hoop en een goede toekomst geven."²⁵

Zestien jaar voor het verschijnen van Rick Warrens *Doelgericht Leven*, had Robert Schuller 'hoop' en 'doel' al te berde gebracht door Jeremia 29:11 te citeren. In zijn boek *Be Happy, You are Loved* uit 1986 schrijft Schuller:

"Want Ik weet welke gedachten Ik over u koester, luidt het woord des Heren, gedachten van vrede en niet van onheil, om u een hoopvolle toekomst te geven."

Dit bijbelvers zegt duidelijk dat God een plan en een droom heeft waarbij u betrokken bent. U bent met een doel geboren.²⁶

Kennelijk heeft Robert Schuller het al jaren over een 'doel'. In zijn boek *Self-Esteem; the New Reformation* introduceerde Schuller het 'doel' in samenhang met wat hij beschrijft als 'Gods Droom' voor ons leven.

God kiest ons om zijn doel te dienen. "Jij koos niet Mij, maar Ik koos jou." Ons gevoel voor zelfrespect is geworteld in onze goddelijke roeping. Gods droom voor ons leven en werk geeft ons een doel en maakt ons trots op ons leven... Gods plan en doel roepen ons op om succes te hebben, en niet te falen.²⁷

In zijn allereerste op de Russische televisie uitgezonden preek op 25 december van 1989, begint Schuller de uitzending met Jeremia 29:11 te citeren ter inleiding op zijn betoog over hoop en doel. Aan het slot van zijn preek haalt hij opnieuw Jeremia 29:11 aan en gebruikt hij dit specifieke gedeelte om een oproep te doen tot vrede tussen Rusland en Amerika.²⁸ Schuller beschrijft het belang van Jeremia 29:11 voor zijn eigen leven in zijn boek *Daily Power Thoughts*¹³ uit 1977.

Bij de voorbereidingen op dit boek was het mijn droom je te helpen genieten van de prachtige mogelijkheden die God voor je leven heeft.
Een belangrijk bijbelgedeelte voor mijn leven is Jeremia 29:11...^m

New Age Lof voor Robert Schuller

Maar Rick Warren is niet de enige die onder de indruk lijkt van Robert Schullers boeken en onderwijs. Ik zou spoedig tot de ontdekking komen dat Bernie Siegel het boek van Schuller, *Prayer: My Soul's Adventure With God*ⁿ uit 1995 zijn persoonlijke bijval had gegeven. Deze bijval verschijnt op de openingspagina van Schullers boek:

Dit is een schitterend boek dat van belang is voor ieder mens... Het nieuwste boek van Robert Schuller reikt voorbij religie en informatie naar wat wij allen nodig hebben: spiritualiteit, inspiratie en begrip. Lees het en leef een betekenisvol leven.³⁰

Later ontdekte ik, gedwongen om vanwege zijn duidelijke geestelijke invloed op Rick Warren meer van Schullers boeken te lezen, dat Schuller geleide meditatie en visualisaties had aanbevolen³¹ - dezelfde die Bernie Siegel in contact

^m Vertaling titel: *Dagelijkse energiegedachten*

ⁿ Vertaling titel: *Gebed: het avontuur van mijn ziel met God*

gebracht hadden met zijn geleidegeest George. Het was dus geen wonder dat Schuller en Siegel wederzijdse genegenheid voor elkaars werk toonden.

Robert Schuller beschreef zelfs een voorval dat me deed denken aan Bernie Siegels ontmoeting met zijn geleidegeest George. Door het onverstandige gebruik van ontspannings- en meditatietechnieken alvorens voor een eetprobleem te bidden, had Schuller naar hij beweert een ontmoeting met 'Jezus'. Hij schrijft:

Omdat ik wist dat ik hopeloos verslaafd was, nam ik tijd voor ontspanning, meditatie en tweezijdig gebed.

Ik kan mezelf binnen een paar seconden in een zodanige staat van ontspanning brengen, dat ik me niet meer bewust ben van mijn lichaamsgewicht, maar het gevoel heb op de ruimte te drijven. Dat gebeurt wanneer ik in tweezijdig gebed ben. Ik schreeuwde het uit vanuit het diepst van mijn hart: "Jezus Christus, ik geloof in U. Ik preek over U. Voor mij bent U de Zoon van God. Maar ik heb U nog nooit aangeraakt. Misschien ben ik geïndoctrineerd, misschien is het allemaal gewoon een truc. Als U er bent, dan weet U van mijn probleem. Kunt U me helpen?"³²

Schuller vervolgt met het beschrijven van een ontmoeting met 'Jezus' en een begeleidend visioen. Degenen onder ons die uit de New Age komen zullen ogenblikkelijk onderkennen dat Schuller zich onbewust kan hebben opengesteld voor geestelijke misleiding. Terwijl Schuller een beschrijving geeft van wat op een buitenlichamelijke ontmoeting met 'Jezus' lijkt, geven zijn mediteren en twijfelend beschouwend gebed geen zekerheid dat de 'Jezus' die voorgaf tot hem spreken, de ware Jezus was (Jacobus 1:5-6; I Joh. 4:1).

In feite zou het niet lang duren voordat Schuller en zijn *Crystal Cathedral* betrokken raakten bij de valse leringen van *Een Cursus in Wonderen*: dezelfde *Cursus in Wonderen* waarvan de 'Jezus' zegt dat wij allen God zijn en dat wij allen Christus zijn.

Jaren geleden was ik als gloednieuw christen eens vol afgrijzen over een door een voorganger geschreven boek, dat in feite een New Age-boek bleek te zijn en prominent lag uitgesteld op een boekenplank in een plaatselijke christelijke boekwinkel. Het boek stond vol met alles wat ik juist in de New Age achter me had gelaten. Gehuld in christelijke bewoordingen moedigde het boek de lezer

aan om geleide visualisaties (tegenwoordig vaak ‘*vision casting*’ genoemd) en andere metafysische technieken te gebruiken om te krijgen wat hij maar wilde. Voorgangers werd aangeraden om ‘grotere gemeenten te dromen en te visualiseren’, of ‘een nieuw zendingsveld’, of wat het ook maar was waarvan ze dachten dat het hun gemeente en bediening zou verbeteren.³³ De inleiding van het boek was geschreven door Robert Schuller. In zijn aanbeveling van het boek dat deze New Age-technieken bevatte schreef Schuller: "Probeer niet het te begrijpen. Ga er gewoon van genieten! Het is waar. Het werkt. Ik heb het geprobeerd."³⁴

Ik herinner me dat ik de boekwinkeleigenares waarschuwde dat dit boek met Schullers uitermate onverstandige aanbeveling, ontelbaar veel voorgangers en gelovigen zou kunnen blootstellen aan een misleidende geestenwereld, die zich maar al te graag verschool achter etiketten als ‘God’, ‘Jezus’, en de ‘Heilige Geest’. Ze verwijderde het boek ogenblikkelijk van de plank. Dit was een van mijn eerste aanwijzingen dat Robert Schullers gebrek aan geestelijk onderscheidingsvermogen een mogelijk gevaar inhield voor degenen die zijn bediening vertrouwden.

Maar Bernie Siegel is niet de enige New Age-leider die een van Schullers boeken aanbeveelt. Neale Donald Walsch, de huidige wisselwachter van de New Age en de ‘nieuwe spiritualiteit’, week ook ver af van zijn pad door Robert Schuller te roemen en een van diens boeken aan te halen. In *The New Revelations: A conversation with God*^o, zijn boek uit 2002, gebruiken Walsch en zijn ‘God’ Schuller om te pleiten voor wereldvrede die gebaseerd is op de ‘Zelfrespect’-principes van de ‘nieuwe spiritualiteit’. Walsch citeert bij voorkeur Schullers oproep tot een nieuwe ‘Theologie van Zelfrespect’ en een noodzakelijke ‘nieuwe reformatie’ binnen de Gemeente.³⁵

Het boek van Schuller dat Walsch en zijn ‘God’ bewieroken en citeren, *Self-Esteem: the New Reformation*, is hetzelfde boek waar Rick Warren zoveel aan ontleend lijkt te hebben voor de verwijzing naar Bernie Siegel bij zijn commentaar op ‘hoop’ en ‘doel’.

Gelet op de omstandigheden leek het me een goed moment om eens een nadere blik te werpen op de nieuwe spiritualiteit die Walsch en zijn ‘God’ in gedachten hebben, en te kijken waarom zij ervan overtuigd waren dat Robert Schuller hen zou kunnen helpen hun doel te bereiken.

^o Nederlandse titel: *De nieuwe openbaringen: een openhartig gesprek met God*

6

Het New Age Vredesplan

Het tijdperk van de Enige Redder is voorbij¹

'God' van Neale Donald Walsch,

The New Revelations: A Conversation with God, 2002

Een jaar na de gebeurtenissen van 11 september 2001 verscheen een nieuw boek van Neale Donald Walsch: *The New Revelations: a Conversation with God*. In dit boek maakt Walsch bekend dat 'God' de mensheid de kans biedt om zelfvernietiging te voorkomen en wereldvrede te bereiken door de principes van zijn 'nieuwe spiritualiteit' te accepteren. Walsch vertelt dat 'God' nu een 'post-11 september Vredesplan' voor ons heeft, dat de verschillende religies en geloofssystemen dichter bij elkaar zou kunnen brengen. De 'God' van Walsch noemt dit Vredesplan 'De vijf stappen naar de vrede'. En zowel Walsch als zijn 'God' halen Robert Schuller erbij als de 'buitengewone geloofsdienaar' die zou kunnen helpen om dit Vredesplan en de 'nieuwe spiritualiteit' voor iedereen toegankelijk te maken.

De 'God' van Walsch haalt een citaat aan uit Schullers boek uit 1982, *Self-Esteem: the New Reformation*. Daarin schrijft Schuller dat "theologen een internationale, universele, geloofsoverstijgende, transculturele, transraciale maatstaf" zouden moeten hebben.² De 'God' van Walsch stelt voor om deze universele standaard te gebruiken: "Wij zijn allen Eén".³ Voordat Walsch en zijn 'God' Schuller in hun gesprek betrekken, bespreken ze hun gedachten over het Vredesplan, en de behoefte van de wereld aan een nieuwe spiritualiteit. Walsch schrijft in de inleiding van zijn boek *The New Revelations: a Conversation with God*:

De wereld verkeert in problemen. Grotere problemen dan ooit tevoren.

Dit boek geeft een verklaring voor de crisis waar we voor staan, zó dat het niet alleen de crisis verklaart, maar ook uitlegt *hoe het opgelost kan worden*.⁴

Dit is een levensveranderend boek. Het bevat Nieuwe Openbaringen. Het reikt

gereedschappen aan waarmee we onszelf *uit* de wanhoop kunnen trekken, daarmee het hele menselijke ras naar een nieuw ervaringsniveau tillend; naar een nieuw begrip van zichzelf; naar een nieuwe uiting van zijn grootste visioenen.⁵

De ‘God’ van Walsch vertelt dat mensen niet geterroriseerd worden door mensen. Ze worden geterroriseerd door de geloven van mensen. In een taal en met een toon die doet denken aan de slang in de Hof van Eden, legt de ‘God’ van Walsch uit dat de mensen hun persoonlijke geloof niet hoeven te veranderen, maar dat ze die alleen maar moeten ‘transcenderen’ - er boven uit moeten stijgen. Volgens hem betekent ‘transcenderen’ niet dat je je geloof helemaal moet opgeven, maar meer dat je het moet aanpassen en ‘vergroten’.

‘Transcenderen’ betekent niet dat je altijd ‘anders dan’ bent; het betekent dat je altijd ‘groter dan’ bent. Je nieuwe, grotere geloofssysteem zal ongetwijfeld aspecten van het oude blijven bevatten – dat deel van je geloof waarvan je ervaart dat het je nog steeds van nut is – en zal dus een combinatie zijn van het nieuwe en het oude: niet een totale verwerping van het oude.⁷

Met uitgekende nadruk adviseert de ‘God’ van Walsch listig, dat de meeste mensen hun geloof niet kunnen en niet hoeven opgeven, omdat *alles* dan opeens ‘verkeerd’ zou lijken. Het zou hun Schriften en tradities verkeerd doen lijken. Het zou hun levens verkeerd doen lijken. ‘God’ vertelt Walsch:

Je hoeft in feite niet te zeggen dat je ergens ‘fout’ in geweest bent, gewoon omdat je dat niet was. *Je had eenvoudigweg nog geen volkomen begrip. Je had meer informatie nodig.*

Het ‘transcenderen’ van de huidige religies houdt geen regelrechte verwerping ervan in: het is meer een eraan ‘toevoegen’.

Nu je meer informatie hebt die je aan je huidige geloof kunt toevoegen, kun je je geloofssysteem vergroten. *Verwerp je geloof niet volkomen*, maar *vergroot* het – en ga op een nieuwe manier verder met je leven.

Op een manier die effect heeft.⁸

Maar dan is er een ‘addertje onder het gras’. De ‘God’ van Walsch

waarschuwt dat voor de nieuwe spiritualiteit een bereidheid tot compromis nodig is. Om wereldvrede te kunnen bereiken, moet men eerlijk de dialoog over ondervonden verschillen aangaan en men moet misschien zelfs enkele van de meest heilige geloofsopvattingen opgeven. ‘God’ legt uit aan Walsch:

Het zal om moed vragen zoals niet eerder getoond is, en dat op grote schaal. Het kan zijn dat je iets moet doen dat zo goed als nooit eerder in de annalen van de menselijke geschiedenis is voorgekomen...

Het kan zijn dat je enkele van je meest sacrale geloofsopvattingen moet opgeven.⁹

De ‘God’ van Walsch zegt dat de gevestigde religies in de nabije toekomst de algemene kenmerken van hun eigen identiteit kunnen behouden. Maar hij waarschuwt ernstig dat een ‘egoïstisch’ en ‘exclusivistisch’ geloof in een persoonlijke Redder niet bevorderlijk is voor een wereld die vrede en harmonie zoekt. Met andere woorden: hij zegt tegen de christenen dat Jezus in de tijd van de nieuwe spiritualiteit wel je vriend, maar *niet* je Heer en Heiland mag zijn. Met een opmerking die elke christen op de aardbodem zal doen ontuchtteren waarschuwt de ‘God’ van Walsch:

Laat me nog iets duidelijk maken. Het tijdperk van de Enige Redder is voorbij. Wat we nu nodig hebben is gemeenschappelijk handelen, gezamenlijk streven, collectief meebouwen.¹⁰

Dan geeft ‘God’ de oplossing hoe de mensheid kan leren samenleven door ‘gezamenlijk streven’ en ‘collectief meebouwen’: door slim het woord ‘Age’ uit de term ‘New Age Spirituality’ te verwijderen. De ‘God’ van Walsch noemt zijn in een nieuw jasje gestoken New Age-oplossing de ‘nieuwe spiritualiteit’ (*New Spirituality*).

De wereld moet een nieuwe spiritualiteit scheppen.

Niet iets dat het oude volkomen gaat vervangen, maar iets dat het oude kan verfrissen.

Niet iets dat het oude teniet doet, maar iets dat het kan uitbreiden.

Niet iets om het oude mee omver te werpen, maar iets om het belangrijkste daarvan te ondersteunen.

De menselijke spiritualiteit heeft behoefte aan verfrissing.

Het is nu de tijd om de wereld kennis te laten maken met nieuwe theologische gedachten en ideeën; een nieuw spiritueel model.

De wereld heeft iets nodig om zich aan vast te houden terwijl het bezig is zijn grip op het oude te verliezen. Zou jij, als je middenin een razende rivier zou zitten, een boomstam loslaten?

Bouw daarom een brug.¹¹

Voordat de 'God' van Walsch zonder meer oppert dat de theologie van Zelfrespect van Robert Schuller het soort brug zou kunnen zijn die de mensheid bij zijn overplaatsing naar de nieuwe spiritualiteit kan helpen, presenteert hij officieel het 5-stappen Vredesplan. Dit *Vredesplan* is de beoogde spirituele ontwikkeling die iedereen zal helpen voorbij de 'uitgerangeerde' geloven te streven en de weg zal bereiden voor de nieuwe spiritualiteit.

Dit 5-stappen Vredesplan - waarvoor hij het woord Vrede (PEACE) gebruikt als acroniem - plaatste Walsch op zijn '*Conversations with God*'- website:

De vijf stappen naar de Vrede:

Vrede zal bereikt worden wanneer wij als menselijke wezens...

- Het onszelf toestaan te erkennen dat sommige van onze oude denkbepelden over God en over het leven niet langer functioneren.
- De mogelijkheid nagaan of we iets over God en het leven niet inzien, een inzicht dat alles zou kunnen veranderen.
- Verkondigen dat we bereid zijn nieuwe inzichten over God en het Leven naar voren te laten komen, inzichten die een nieuwe manier van leven op deze planeet zouden kunnen teweegbrengen.
- Deze nieuwe inzichten moedig gaan onderzoeken en, wanneer deze in lijn zijn met onze persoonlijke innerlijke waarheid en kennis, ons geloofssysteem **vergroten** om deze in te kunnen sluiten.
- Aan ons leven uitdrukking geven als uiting van onze hoogste overtuigingen, in plaats van de ontkenning ervan.

(Accentuering toegevoegd)

Originele Engelse tekst:

- **PERMIT** ourselves to acknowledge that some of our old beliefs about God and about life are no longer working
- **EXPLORE** the possibility that there is something we do not understand about God and about life, the understanding of which could change everything
- **ANNOUNCE** that we are willing for new understandings of God and about life to now be brought forth, understandings that could produce a new way of life on this planet
- **COURAGEOUSLY** examine these new understandings and, if they align with our personal truth and knowing, to **enlarge** our belief system to include them
- **EXPRESS** our lives as a demonstration of our highest beliefs, rather than as a denial of them.¹²

Jabez verzoeking?

Door het sleutelwoord ‘vergroten’ te gebruiken in de vierde stap van het Vredesplan en in hun hele ‘gesprek’ lijken Walsch en zijn ‘God’ een voor de hand liggende ingang te willen geven aan de miljoenen christenen die bekend zijn met de eerste regel uit het gebed van Jabez (I Kronieken 4:10), populair geworden door het boek *Het Gebed van Jabez van Bruce Wilkinson*.

Wil mij toch overvloedig zegenen en mijn gebied **vergroten**...!¹³

(I Kronieken 4:10)

(Accentuering toegevoegd)

Net zoals het woord ‘vergroten’ centraal staat in het gebed van Jabez, zo staat het woord ‘vergroten’ ook centraal in het New Age Vredesplan en in de nieuwe spiritualiteit. Walsch en zijn ‘God’ bepleiten dat alles in de wereld instantelijk ten goede zou kunnen veranderen wanneer iedereen - ook christenen - het God zou toestaan ze te zegenen door hun ‘gebied’ of wat ze geloven te ‘vergroten’.

Met nadruk op het woord ‘vergroten’, en met een 5-stappenvorm die lijkt

op het 12-stappenprogramma van de *Anonieme Alcoholisten*, verleidt de ‘God’ van Walsch de wereld, in het bijzonder de Gemeente, om de behoudende ‘grenzen’¹⁴ van het doctrinaire geloof te overschrijden en deze ‘*Enorme Nieuwe Waarheid*’¹⁵ van de nieuwe spiritualiteit te accepteren: "Wij zijn allen Eén".

Verderop begint Walsch met zijn ‘God’ een discussie over Eenheid, Zelfrespect en Robert Schuller door zijn ‘God’ de ‘Kracht’ in een verenigd ‘krachtveld’ te noemen.

Zoiets als de idee dat er in werkelijkheid maar één krachtveld bestaat. Dat er maar één soort energie is. Dat dit de energie van het Leven zelf is, en dat het deze energie is die door sommige mensen ‘God’ genoemd wordt.¹⁶

De ‘God’ van Walsch legt uit hoe de wereld veranderd zou kunnen worden als alle mensen de ‘Eenheid’ van dit verenigde ‘Krachtveld’ dat ‘God’ genoemd wordt zouden herkennen.

Het simpele bewustzijn dat jullie allen Eén zijn – Eén met God en Eén met elkaar – en het opstellen van gedragscodes en internationale overeenkomsten waarin dit bewustzijn wordt uitgedrukt, zou de politieke, economische en spirituele realiteit op aarde zodanig verschuiven als nooit door het onderwijs van jullie huidige exclusivistische religies teweeg gebracht zou kunnen worden.

Daarom, omdat jullie, zoals jullie zeggen, de wereld willen veranderen, nodig ik jullie uit om nu een nieuwe spiritualiteit voort te brengen die is gebaseerd op Nieuwe Openbaringen. Want jullie oude, exclusivistische religies en jullie elitaire, separatistische theologieën zijn jullie niet langer van dienst.

Niet alleen leren jullie grootste en machtigste georganiseerde religies jullie dat je gescheiden bent van elkaar, ze leren je ook dat jullie God niet waardig zijn. Ze leren je dat jullie schandelijke, schuldige schepselen zijn: dat je in zonde geboren bent en het nog niet waard bent het stof onder Gods voeten te zijn. Ze beroven jullie van je zelfrespect.¹⁷

Direct na zijn aanhaling van ‘zelfrespect’ in verband met de nieuwe spiritualiteit, leidt Neale Donald Walsch opeens Robert Schuller en zijn boek uit 1982 over Zelfrespect het gesprek binnen.

Robert Schuller en de nieuwe spiritualiteit

Walsch noemt Robert Schuller een 'buitengewone geloofsdienaar', met spirituele ideeën die zeer goed samen gaan met de nieuwe spiritualiteit. Walsch en zijn 'God' waren verheugd en bemoedigd dat Schuller al een 'nieuwe reformatie' van de Gemeente, gebaseerd op een 'nieuwe theologie' van 'Zelfrespect'¹⁸ had voorgesteld. In zijn lof voor Schuller citeert Walsch eigenlijk uit Schullers boek *Self-Esteem: the New Reformation*. Hij schrijft:

Deze buitengewone geloofsdienaar zei ook: "Als christen, als theoloog en als kerkmens binnen de hervormde traditie, moet ik geloven dat de kerk kan bestaan, zelfs als die de plank ernstig zou misslaan qua inhoud, beleid, aanpak of geest." Maar, zegt Schuller, uiteindelijk "moeten theologen hun internationale, universele, geloofsoverstijgende, transculturele, transraciale maatstaf hebben."¹⁹

De 'God' van Walsch antwoordt:

Dominee Schuller is zeer scherpzinnig in zijn observaties en ongelooflijk moedig om ze openbaar te maken. Ik hoop dat hij trots op zichzelf is! Ik denk dat een dergelijke internationale, universele, geloofsoverstijgende, transculturele, transraciale maatstaf voor theologen de uitspraak is: "Wij zijn allen Eén. Onze weg is niet beter. Onze weg is alleen maar anders."

Dit zou het evangelie van de nieuwe spiritualiteit kunnen zijn. Het kan het soort spiritualiteit zijn dat de mensen weer aan hen zelf teruggeeft.²⁰

Ik herinner me dat ik deze opmerkingen over Schuller las in *The New Revelations: Conversations with God* nadat het in de herfst van 2002 was uitgekomen. Ik had Robert Schuller in het verleden nooit zo serieus genomen, maar in het licht van dit commentaar van Walsch en zijn 'God' realiseerde ik me dat ik mijn opstelling misschien moest herzien. Walsch en zijn 'God' hadden net verkondigd dat 'het tijdperk van de Enige Redder voorbij is', maar toch citeren ze hier Schuller als iemand met ideeën die over het algemeen met die van henzelf overeenkomen. Bij voorkeur vergelijken ze Schullers oproep tot een 'nieuwe theologie' en een 'nieuwe reformatie' van de christelijke Gemeente met hun eigen

oproep tot een nieuwe spiritualiteit.

Toen ik de opmerkingen over Schuller voor het eerst las, vroeg ik me af hoe Schuller hier deel aan zou moeten krijgen, maar ik kon me niet voorstellen hoe. Hoewel hij zichzelf probeert te profileren als 'evangelisch' geloofsdienaar, zijn veel bijbelgetrouwe christenen achterdochtig over Schuller en zijn liberale opvattingen. Ik kon me moeilijk voorstellen hoe Schuller ooit over de nodige invloed kon beschikken om bijbelgetrouwe christenen te overtuigen een 'nieuwe theologie' te accepteren.

Hoe ironisch dat juist Rick Warrens boek *Doelgericht Leven* me ertoe aanzette om eindelijk Schullers boek *Self-Esteem: the New Reformation* te kopen. Omdat Schuller zo'n duidelijke invloed op Warren leek te hebben, en omdat Rick Warren zo duidelijk miljoenen mensen beïnvloedt, wist ik dat ik het boek maar beter gelezen kon hebben. Maar toen ik het kocht had ik geen idee dat dit boek van Schuller uit 1982, waar Neale Donald Walsch en zijn 'God' in hun lof over Schuller naar verwijzen, zoveel stof zou bevatten over 'hoop' en 'volhouden' en 'doelen'; materiaal dat nu, twintig jaar later, naar boven kwam drijven in Rick Warrens *Doelgericht Leven*.

Waarom werd dit schijnbaar verouderde boek van Schuller opeens in de publicaties van zowel Neale Donald Walsch als van Rick Warren in 2002 aangehaald?

Nog verrast dat Rick Warren teruggrijpt naar Robert Schuller voor materiaal, was ik in het geheel niet verrast dat de New Age de opvattingen van Schuller vindt stroken met haar eigen ideeën. In 1994 kreeg ik inlichtingen die Schullers neiging naar New Age-leringen verder benadrukte. Iemand had me erop gewezen dat Robert Schuller en zijn Crystal Cathedral een poosje betrokken zijn geweest bij New Age-leider Jerry Jampolsky en bij de New Age-leringen van *Een Cursus in Wonderen*. Zoals ik al vertelde had Jerry Jampolsky me destijds naar *Een Cursus in Wonderen* geleid en mijn diepere betrokkenheid met New Age-leringen in gang gezet. Ironisch genoeg liet Jampolsky mij kennis maken met het onderwijs van *Een Cursus in Wonderen* in ongeveer dezelfde periode dat Robert Schuller het televisiepubliek van de Crystal Cathedral liet kennismaken met Jampolsky.

Nu ik de boeken en het onderwijs van Schuller plotseling in het middelpunt van de belangstelling vond in zowel de nieuwe spiritualiteit als in *Doelgerichte*

Gemeente, dacht ik weer even terug aan de communicatie over en weer tussen de Crystal Cathedral en mij van jaren geleden.

De Crystal Cathedral en Een Cursus in Wonderen

Tijdens een radio-uitzending in 1994 had ik de betrokkenheid van de Crystal Cathedral van de vroege tot midden jaren tachtig bij Jerry Jampolsky en *Een Cursus in Wonderen* als voorbeeld gebruikt van hoe New Age-leringen de Gemeente binnen sluipen. Ik legde de bedrieglijke leringen van *Een Cursus in Wonderen* uit en vertelde vervolgens dat de niet onderscheidende Schuller de New Age-leider Jerry Jampolsky te gast had gehad tijdens zijn *Hour of Power*-televisieprogramma ²¹. Ik wist ook dat *Cursus in Wonderen*-studiegroepen bij elkaar waren gekomen op het terrein van de Crystal Cathedral, en dat de staf van de Crystal Cathedral belangstellende bellers naar een plaatselijk *Cursus in Wonderen*-distributiecentrum verwees om *Cursus in Wonderen*-boeken te kopen.

Een luisteraar was zo ondersteboven van mijn verslag, dat ze contact opnam met de Crystal Cathedral om inlichtingen in te winnen over hun standpunt ten opzichte van *Een Cursus in Wonderen*. Een stafmedewerker van de Cathedral schreef haar een brief terug waarin Schuller en de Crystal Cathedral zich totaal distantieerden van de leringen van *Een Cursus in Wonderen*. Op haar beurt stuurde deze luisteraar de brief weer door naar het radiostation als tegenbewijs voor mijn verslag. Het volgende is een uittreksel van de brief van 10 maart 1994 die door de ‘zorgdienaar’ van de Crystal Cathedral naar de informerende luisteraar gestuurd werd.

Dank u voor uw brief en uw vraag. Wij geloven niet dat de Cursus in Wonderen een christelijke cursus is. Volgens de studie die wij ernaar gedaan hebben, komen hun basisuitgangspunten niet overeen met het orthodox christelijk geloof, ook al gebruiken ze geestelijke termen, inclusief de naam van Jezus. Ze accepteren Jezus niet als de Enige Zoon van God, de Enige weg naar de Vader, noch geloven ze in de Drie-eenheid van Vader, Zoon en Heilige Geest als goddelijke drie in één... Wij geloven dat de Bijbel het uiteindelijke openbaar gemaakte Woord van God is en dat zonde en verzoening alleen vergeven en verleend worden na

persoonlijk berouw en het aannemen van Jezus Christus als Heer en Heiland. We geloven niet dat we onze eigen werkelijkheid kunnen scheppen door 'ons illusoire wereldbeeld te overstijgen'.

In het vertrouwen dat dit alle misverstanden wegneemt die u mocht hebben over de verschillen tussen het basisgeloof van The Hour of Power en de Cursus in Wonderen.²²

Hoewel de brief waarschijnlijk het standpunt van Crystal Cathedral Ministries in 1994 uitdrukt, bespreekt het niet de eerdere betrokkenheid van Schuller met Jerry Jampolsky en *Een Cursus in Wonderen*. Omdat het voor alle betrokkenen van belang was dat de zaak werd opgehelderd, nam ik persoonlijk contact op met de 'zorgdienaar' van Crystal Cathedral Ministries. In ons gesprek ontkende ze elke betrokkenheid van de Crystal Cathedral bij de *Cursus in Wonderen* in elke periode, ook in de periode waar ik naar verwees. Omdat ze oprecht in het duister leek te tasten over wat had plaatsgevonden, deelde ik extra informatie met haar die ik niet bekend had gemaakt tijdens de radio-uitzending. Ik vertelde haar dat Cursus in Wonderen-studiegroepen bijeen gekomen waren op Crystal Cathedral terrein en gaf haar zelfs de algemene locaties aan.

In een daarop volgend gesprek vertelde de vertegenwoordigster van Crystal Cathedral me dat ze ontdekt had dat ik gelijk had. Cursus in Wonderen-studiegroepen waren inderdaad samengekomen op het terrein van de Crystal Cathedral, maar ze verzekerde me dat deze niet langer op enige wijze betrokken was bij *Een Cursus in Wonderen*. Ze leek me erg aardig en scheen oprecht niets te weten van de voormalige betrokkenheid van de Crystal Cathedral bij de *Cursus*. Ze vond het goed dat ik haar een exemplaar toestuurde van mijn boek *The Light that was Dark*.

In een antwoordende brief d.d. 29 april 1994, bevestigde ze de ontvangst van mijn boek en erkende ze dat veel predikanten en geloofsdienaren naïef zijn over de leringen van *Een Cursus in Wonderen*. Ze vertelde me dat ze in het vorige jaar zelfs nog les had gegeven over diverse sekten, waarbij ze voor de gevaren van *Een Cursus in Wonderen* gewaarschuwd had. Ze schreef:

Hartelijk dank dat u mij uw uitstekende boek gestuurd heeft. Ik heb het teruggekomen van de Oostkust, net uit. Ik zie ernaar uit het met veel anderen te

delen. Wat ik erg prettig vind is dat het boek op een zodanige manier geschreven is, dat ook mensen die bij sekten of metafysische religies betrokken zijn, het vanaf het begin kunnen lezen zonder zich bedreigd te voelen. Ik geloof dat uw oprechte zoektocht naar geestelijke vrede en vervulling hetzelfde is als de wegen van velen die gevangen zitten in het bedrog van satan.

Ik wilde dat ik van u en uw boek gehoord had toen ik vorig jaar les gaf over sekten en over *Een Cursus in Wonderen*. Ik zou het erg waarderen wanneer u door bleef bidden dat God de ogen van hen in de bediening zal openen voor de gevaren van deze Cursus. Ik blijf me zorgen maken over de naïviteit van zo velen.

Ik zal uw aanbod om uw verhaal met ons te delen in gedachten houden en misschien kunnen we daar in de toekomst een passend moment voor vinden. Het is mijn gebed dat ik en deze bediening gebruikt mogen worden om mensen die in de knoop zitten, tot een persoonlijke relatie met Jezus te brengen.

We juichen uw werk met de daklozen toe, en zullen om Gods voortdurende zegen en leiding over uw levens bidden. Nogmaals dank dat u uw verhaal met mij gedeeld hebt.²³

En daar is het zo'n beetje bij gebleven. Ik geloofde dat Schuller en zijn staf niet meer bij *Een Cursus in Wonderen* betrokken waren. Ik weet nog dat ik bedacht dat Schuller het plan van de Heer beter had gediend wanneer hij, gezien haar waarschuwingen tegen de *Cursus*, deze 'zorgdienaar' die dag in zijn *Hour of Power* te gast had gevraagd in plaats van Jerry Jampolsky. Maar het lijkt of Schuller en zijn gasten het nooit over misleiding hebben.

Dit alles kwam bij me boven toen ik dankzij de boeken van Neale Donald Walsch en Rick Warren weer met Robert Schuller in aanraking kwam. Het was toch wel frappant dat ik het boek van Schuller, *Self-Esteem: the New Reformation* pas zoveel jaar nadat het oorspronkelijk gepubliceerd was, leerde kennen. Verder lezend in *Self-Esteem* ontdekte ik dat Schuller Jampolsky op diverse plaatsen in het boek citeert. In een deel van het boek roemt Schuller deze New Age-leider voor zijn 'diepzinnige theologie'. Schuller schrijft:

Ik ben dr. Gerald Jampolsky – die een keer te gast was bij *The Hour of Power* – dank verschuldigd omdat hij mij iets heeft laten zien wat zowel een geweldig

psychologisch als een uitgesproken theologisch inzicht is. Waarheid kan nooit in conflict met zichzelf zijn; wanneer de psychologie op een bepaald punt 'de spijker op zijn kop slaat', en de theologie ook, is er sprake van een harmonie die tot meer inzicht voert. "Er zijn twee fundamentele emoties," zegt dr. Jampolsky, "Namelijk liefde en vrees." Vrees is daarom een ander woord voor gebrek aan liefde en gebrek aan zelfliefde - dat is weinig zelfrespect.²⁴

Terwijl ik over dit alles nadacht, werd ik getroffen door een vreemde gedachte. Was het niet ironisch dat destijds, terwijl leergierige studenten zich in de Crystal Cathedral verzamelden om de principes van *Een Cursus in Wonderen* te bestuderen, voorgangers van over de hele wereld er arriveerden voor een ontmoeting met Schuller om in dezelfde omgeving de principes van 'succesvol gemeenteliderschap' te bestuderen? Voorgangers die meenden dat Schuller wist wat hij deed omdat hij een grote, 'succesvolle' gemeente had en ze er ook één wilden. Voorgangers als Rick Warren.

7

Welke Kracht stuurt jouw leven?

De Eeuwige Creatieve Kracht van het universum die we God noemen, kan door je binnenste stromen om je geloof in jezelf, zelfrespect, zelfliefde en zelfvertrouwen te geven. Zonder dat... ben je verloren; daarmee ben je onoverwinnelijk! ¹

*Robert Schuller,
Discover Your Possibilities, 1978*

Ja, mensen die spiritueel en emotioneel verbonden zijn aan de Eeuwige Creatieve Kracht, ontdekken welke enorme potentie ze hebben als creatieve persoonlijkheid en winnen de grote prijs in het leven. ²

*Robert Schuller,
If It's Going to Be, It's Up to Me, 1997*

Wat is de fundamentele, sturende kracht in het leven? ³

*Robert Schuller,
Self-Love, 1969*

Wat is de sturende kracht in jouw leven? ⁴

*Rick Warren,
Doelgericht Leven, 2002*

Hoofdstuk 3 van Rick Warrens boek *Doelgericht Leven* is getiteld: "Wat is de sturende kracht in jouw leven?" Hij begint het hoofdstuk door te zeggen:

Iedereen wordt ergens door gestuurd.

In de meeste woordenboeken wordt het werkwoord 'sturen' uitgelegd als "leiden; controleren; richting geven aan". Of je nu een auto of een golfbal stuurt, je leidt en controleert het en bepaalt de richting op dat moment. Wat is de drijvende kracht in jouw leven? ⁵

Hoewel Rick Warren het technisch gesproken goed heeft als hij zegt dat de 'meeste woordenboeken' het werkwoord 'sturen' (*oorspronkelijk Engels: to drive*) verklaren met "leiden; controleren; richting geven aan", vond ik deze verklaring in alle woordenboeken die ik raadpleegde pas helemaal onderaan de lijst. In *Websters Dictionary* hadden de eerste vier verklaringen van het woord 'sturen' allemaal te maken met het woord 'kracht' (*force*)⁶. De allereerste uitleg was: 'dwingen te gaan' (*to force to go*). Een snelle controle in *Strong's Concordance of the Bible* en *Vine's Expository Dictionary* bevestigde me dat alle rechtstreekse verwijzingen in de Bijbel naar het woord 'sturen' te maken hebben met te worden bewogen door een 'kracht'.

Rick Warren erkent dat het woord 'sturen' de onderliggende betekenis 'door kracht' heeft door de vraag te stellen: "Wat is de sturende kracht in jouw leven?" Hij suggereert hier duidelijk - of tenminste metaforisch - dat iedereen door een zekere 'kracht' wordt gestuurd.

Het lijkt misschien een beetje raar of zelfs overdreven dat ik zoveel nadruk op het woord 'kracht' leg, - maar geloof me, dat is het niet. Het woord 'kracht' is binnen de New Age een sleutelbegrip dat de kern van het New Age-geloof vormt. In mijn boek *Reinventing Jesus Christ* besteed ik een heel zijkader in hoofdstuk 10 aan het gebruik van het woord 'kracht' binnen de New Age.

Kracht van de New Age

Christenen, en christelijke leiders in het bijzonder, behoren zorgvuldig om te gaan met het gebruik van dit woord - en elk ander woord - dat een dergelijke bijzondere betekenis binnen de New Age en de nieuwe spiritualiteit heeft. De geest van de nieuwe spiritualiteit weet de Gemeente vooral binnen te sluipen door dit soort overlappend woordgebruik, wanneer christenen onwetend woorden gebruiken die een sterke New Age-betekenis hebben. Woorden zoals 'kracht'.

Het boek van Erwin McManus met de titel *An Unstoppable Force: Daring to Become the Church God Had in Mind*⁷, werd sterk aanbevolen door Rick Warren en hij schreef ook het voorwoord. In een deel van het boek, getiteld: "Kies uw woorden met zorg", schrijft McManus met veel inzicht over hoe we er allemaal op bedacht

⁶ Vertaling titel: Een niet te stoppen kracht: durf de kerk te worden die God voor ogen stond

moeten zijn dat bepaalde woorden voor verschillende mensen verschillende betekenissen kunnen hebben. Hij geeft een uitstekend voorbeeld van de verwarring die kan ontstaan wanneer mensen zich niet bewust zijn van de verschillende betekenissen van een woord dat ze gebruiken.⁷ En toch loopt hij zelf regelrecht in de val waar hij anderen voor waarschuwt door de Gemeente van tegenwoordig te beschrijven als ‘een niet te stoppen kracht’.

De Gemeente als een ‘kracht’ beschrijven speelt regelrecht in op de New Age-betekenis van het woord ‘kracht’. En ook de vraag van Rick Warren "Wat is de sturende kracht in jouw leven?" valt onder deze categorie. Het gebruik van overlappende New Age-woorden kan veel verwarring veroorzaken over wat er werkelijk gezegd wordt en uiteindelijk leiden tot grote misleiding. Specifieke uitleg van woorden is zeer belangrijk. Hoe onbeduidend het nu ook mag lijken, het in de Gemeente brengen van overlappende New Age/nieuw evangelie-woorden en -termen, zonder voor de New Age-implicaties van deze woorden te waarschuwen, kan de deur openzetten voor de nieuwe spiritualiteit. Toen ik in de New Age zat leerde ik dat de ‘God’ van de New Age vaak een ‘Kracht’ genoemd wordt. Ik gaf in *Reinventing Jesus Christ* het volgende voorbeeld:

De ‘God’ van het ‘nieuwe evangelie’ vraagt aan Neale Donald Walsch: "Wat als ik helemaal geen ‘man’ ben, maar eerder een ‘Kracht’?" De ‘Christus’ van Een Cursus in Wonderen stelt dat er in ieder persoon een ‘onweerstaanbare kracht’ huist. Marianne Williamson legt uit dat deze universele ‘kracht’ in ieder persoon geactiveerd kan worden en dat het ‘de macht heeft om alles goed te maken.’ De ‘Nieuwe evangelie Christus’ vertelt Barbara Marx Hubbard dat op de dag van ‘Planeet-Pinksteren’, er een ‘planeetwijde glimlach’ over de hele mensheid zal flitsen: een ‘oncontroleerbare vreugde’ – die hij omschrijft als ‘de vreugde van de Kracht’ – zal over het verenigde lichaam van de mensheid ‘rimpelen’.⁸

Toen ik tot geloof kwam vond ik het opmerkelijk dat de *King James Version* de Antichrist beschrijft als de ‘god der Sterkten’ (*God of Forces*). De profeet Daniël schreef toen hij inzicht kreeg in de laatste dagen het volgende over de Antichrist:

En hij zal de god Maüzzim in zijne standplaats eren.
(Daniël 11:38, 5V)

Het is ook vermeldenswaard dat Maitreya, een valse New Age ‘Christus’ en het prototype van de Antichrist die beweert nu al op aarde te zijn, de volgende woorden gezegd zou hebben:

Velen om mij heen hebben mij herkend, werken met mij samen en kanaliseren mijn Kracht.⁹

Ik ben met jullie als de belichaming van die Goddelijke Kracht die jullie het Christus Beginsel noemen.¹⁰

Velen zijn ontwaakt tot deze goddelijke dimensie en roepen om een herstructurering van jullie wereld.

Mijn Kracht staat achter hen.¹¹

Zoals ik hiervoor al schreef zeiden Neale Donald Walsch en zijn ‘God’ voorafgaand aan hun gesprek over hoe mooi de ‘Nieuwe Reformatie’ en de ‘theologie van Zelfrespect’ van Robert Schuller bij hun nieuwe spiritualiteit aansluiten, dat God een krachtveld is. Walsch zegt:

Zoiets als de idee dat er in werkelijkheid maar één krachtveld bestaat. Dat er maar één soort energie is. Dat dit de energie van het Leven zelf is, en dat het deze energie is die door sommige mensen ‘God’ genoemd wordt.¹²

Het is vooral ongelukkig wanneer voorgangers als Robert Schuller de New Age en het Nieuwe evangelie-scenario in de kaart spelen door zichzelf voor de doelen van de nieuwe spiritualiteit te lenen en God een ‘Kracht’ te noemen (zie de citaten van Schuller aan het begin van dit hoofdstuk). Schuller klinkt niet anders dan Neale Donald Walsch als hij zegt dat Jezus leerde dat ‘het Koninkrijk van God’ een ‘kracht’ is in elk persoon.

Hij verkondigde deze machtige woorden: "Het koninkrijk van God is binnen u" (Lucas 17:21). Dit betekent dat er een Eeuwige Creatieve Kracht binnenin u is."¹³

In het boek *If It's Going to Be, It's Up to Me* heeft Schuller het over de ‘Eeuwige Creatieve Kracht’ die hij ‘God’ noemt, als de ‘Goddelijke Sturing’ die binnen ieder persoon werkt om hem een ‘doel’ te geven. Om te benadrukken dat God de ‘Kracht’ of ‘Goddelijke sturing’ is die door iedereen heen werkt om hem een

‘doel’ te geven, haalt Schuller Filippenzen 2:13 aan:

Het is God die binnen in mij aan het werk is en die me de *wil* en de kracht geeft om zijn doel te bereiken.¹⁴

(Vertaalversie niet nader door Schuller aangeduid)

(Want God is het, die om zijn welbehagen zowel het willen als het werken in u werkt, NBG)

Dat Schuller God karakteriseert als de ‘Kracht’ en als de ‘Goddelijke Sturing’ in ieder mens om Gods doel te bereiken, geeft zijn gebruik van het woord ‘doel’ een besliste New Age-implicatie. Ook geeft het een onderliggende New Age-betekenis aan zijn vraag in het boek *Self-Love* uit 1969: "Wat is de fundamentele, sturende kracht in het leven?"

Gelet op de neiging van Rick Warren om onvermeld materiaal van Schuller te gebruiken, kan niet verondersteld worden dat zijn 33 jaar later in dezelfde woorden gestelde vraag, niets van Schullers New Age-implicatie in zich draagt wanneer hij vraagt: "Wat is de sturende kracht in jouw leven?"

Vooraf in het licht van alles wat we weten over de New Age-betekenis van het woord ‘Kracht’, is de vraag "Wat is de sturende kracht in jouw leven" waarschijnlijk niet de meest manier om iemand mee te benaderen. Alleen de vraag al vereist dat je in je antwoord een soort ‘kracht’ noemt.

Wanneer christenen antwoorden dat God de sturende ‘kracht’ is in hun leven, hebben ze hun God zojuist in New Age- en nieuw evangelie-termen omschreven. Het is van belang dat christenen begrijpen wat in de New Age en de nieuwe spiritualiteit bedoeld wordt wanneer ze het woord ‘Kracht’ gebruiken. Het is verwarrend als voorgangers als Robert Schuller, Rick Warren en Erwin McManus dit woord zonder onderscheid en zonder uitleg gebruiken.

Het woord ‘Kracht’ kan een van die overlappende termen zijn waardoor de grenzen tussen traditioneel christendom en de nieuwe spiritualiteit beginnen te vervagen. Dus wanneer Robert Schuller en Rick Warren hun lezers vragen: "Wat is de sturende kracht in jouw leven", zouden lezers op hun beurt eerst moeten vragen om een paar definities en om duidelijkheid over de verschillen tussen hun en het New Age-gebruik van het woord ‘Kracht’.

8

God is 'in' Alles?

De Bijbel zegt: "Hij regeert alles en is overal en in alles!"¹

Rick Warren

Doelgericht Leven, 2002

Ja, God leeft en Hij is in ieder afzonderlijk mens!²

Robert Schuller,

Hour of Power, 9 november 2003

God is in iedereen en alles.³

Bernie Siegel,

Prescriptions for Living, 1999

Toen ik op bladzijde 88 van *Doelgericht Leven* was aangeland, staarde ik met verbazing naar Rick Warrens woorden. Hij schrijft daar:

Omdat God altijd bij je is, ben je nergens dichter bij God dan waar je nu bent.

De Bijbel zegt: "Hij regeert alles en is overal en is in alles."

(Letterlijk vertaald vanuit de Engelse versie)

God is *in* alles? Het lijkt of Rick Warren hier leert wat ik vroeger van mijn New Age-leraren en -onderwijs leerde: dat God 'in' iedereen en alles is. Ik vroeg me af welke van zijn vele bijbelvertalingen hem dat verteld had. De voetnoot vermeldde dat het hier geciteerde bijbelgedeelte, Efeziërs 4:6, afkomstig is uit een bijbelvertaling die de *New Century Version* heet. Ik had er nog nooit van gehoord, maar vond er later een opvallende advertentie voor op de eerste pagina van Robert Schullers huidige website.⁴ Ik zag ook dat de naam van Rick Warren op dezelfde pagina als van de advertentie voor de *New Century Version* genoemd werd. In een kolom die een aanstaande conferentie voor gemeentegroei in zijn Instituut voor Succesvol Gemeenteleiderschap aankondigde schreef Schuller:

U bent uitgenodigd voor een Fantastische Nieuwe Droom voor uw Gemeente!
Het thema van Robert Schullers Instituut voor Succesvol Gemeenteleiderschap in 2004 is: Als u het kunt dromen, kunt u het waarmaken! Durf te dromen dat uw gemeente kan overwinnen, kan slagen, en uw gemeenschap en uw wereld van vandaag kan veranderen.

Is uw gemeente helemaal zoals God wil dat zij is? Stuur uw voorgangers en oudsten naar Robert H. Schullers 34e Instituut voor Succesvol Gemeenteleiderschap, waar de meest vooraanstaande voorgangers, die het geloof in 's lands grootste gemeenten tot leven laten komen, bij elkaar gebracht worden: Bill Hybels van Willow Creek Community Church en Rick Warren van Saddleback Church, beiden afgestudeerden van het Instituut.

Ik wist niet dat Rick Warren een afgestudeerde was van Schullers Instituut, laat staan dat hij er ook les gaf. Deze wetenschap hielp me de grote invloed van Schuller die ik in *Doelgericht Leven* ontdekte, beter begrijpen. Enkele weken nadat ik Rick Warrens uitspraak had gelezen dat God 'in' alles is, ontdekte ik dat Robert Schuller ongeveer hetzelfde gezegd heeft. Tijdens een *Hour of Power*-preek had hij trots verkondigd:

Ja, God leeft en Hij is in ieder afzonderlijk mens!⁵

(Accentuering origineel)

Later zou ik - tijdens het lezen van gerelateerde Schuller publicaties - ontdekken dat Schuller deze New Age-doctrine dat God 'in' iedereen is al vele jaren onderwijst. Schuller schrijft bij voorbeeld in zijn boek *Self-Love* uit 1969:

God leeft in mensen.⁶

Doelgerichte Cursus in Wonderen

De implicatie van Rick Warren en de bewering van Robert Schuller dat God 'in' ieder persoon is, vormt de kern van alle New Age-denken. De Bijbel leert dit *niet*. De *New Century Version* waaruit Rick Warren citeert zit er gevaarlijk naast met zijn vertaling van Efeziërs 4:6. De enige boeken die ik ken waarin wordt

onderwezen dat God 'in' alles is hebben niets met het bijbels christendom te maken. Het kostte me dan ook niet veel tijd om deze zelfde onbijbelse lering in *Een Cursus in Wonderen* te vinden. Vreemd genoeg wordt de hele les gedomineerd door het woordje 'doel'. Ik las de volgende kop boven de les en wat er op volgde:

Les 29

God is in alles wat ik zie

De gedachte voor vandaag legt uit waarom alle **doelen** zichtbaar zijn in alles.

Het verklaart waarom niets op zichzelf staat, door zichzelf of in zichzelf...

En wat het **doel** van het universum deelt, deelt ook het **doel** van zijn Schepper...

Niets is wat het lijkt. Het heilige **doel** staat verder dan jouw kleine bereik.⁷

(Accentuering toegevoegd)

De *New Century Version* waaruit Rick Warren citeert leert precies hetzelfde wat de *Cursus in Wonderen* en mijn andere New Age-boeken me jaren geleden leerden: dat God 'in' iedereen en in alles is. Deze vertaling geeft een volkomen verkeerde interpretatie van de werkelijke woorden van de apostel Paulus in Efeziërs 4:6. Paulus schrijft hier niet aan de hele wereld. Het boek Efeziërs is een brief van Paulus aan de Gemeente van Efeze en aan de gelovigen in Jezus. In Efeziërs 1:1 maakt Paulus duidelijk dat hij schrijft aan "de heiligen die te Efeze zijn en de gelovigen in Jezus Christus" (SV).

Volgens de correct vertaalde Schrift is God niet 'in' iedereen en alles. De Heilige Geest wordt *alleen* gezonden naar hen die Jezus waarlijk geaccepteerd hebben als hun Heer en Heiland (Joh. 14:15-17 en Handelingen 5:32).

Omdat de gemeente in Efeze bestond uit gelovigen die Jezus als hun Heer en Heiland hadden aangenomen, zond God hun de Heilige Geest. En daarom, als gevolg van hun bekering, woonde Gods Heilige Geest in hen allen. Aldus heeft Paulus het *alleen* tegen de *heiligen* in Efeze en de 'gelovigen in Jezus Christus' wanneer hij zegt dat God "is boven allen en door allen en in *u* allen" (SV).

Hij zegt niet dat God in ongelovigen woont. Hij zegt niet dat God 'in' alles en 'in' iedereen is. Dat leert de New Age. Vergelijk de *New Century Version* van Efeziërs 4:6 waar Rick Warren uit citeert maar eens met de Statenvertaling:

Hij regeert alles en is overal en in alles (NCV) ⁸

Eén God en Vader van allen, die daar is boven allen en door allen en in u allen
(SV)

Het woordje ‘u’ in de Statenvertaling maakt meteen duidelijk dat Paulus zijn brief richt aan de *gelovigen* in de Gemeente van Jezus Christus. Hij schrijft niet aan ongelovigen, of aan wie de brief toevallig even onder ogen krijgt. Hij zegt of suggereert zeker niet dat God ‘in’ iedereen en in alles is. Maar de New Age-leraren met hun nieuwe spiritualiteit proberen dit schriftgedeelte te coöpteren zodat het op het hele menselijke ras van toepassing wordt. En veel van de nieuwe bijbelvertalingen, zoals sommige die Robert Schuller en Rick Warren gebruiken, lijken deze New Age-interpretatie te rechtvaardigen. Door voor de vertaling van de *New Century Version* te kiezen, geeft Rick Warren de New Age precies wat het wil: kennelijke schriftuurlijke onderbouwing voor de kern van hun New Age-lering dat ‘wij allen Eén zijn’, omdat God ‘in’ iedereen en alles is.

Waarom zou Rick Warren een bijbelvertaling uitkiezen die de doctrine van ‘Eenheid’ van de nieuwe spiritualiteit lijkt te legitimeren? Het is ironisch dat Neale Donald Walsch in het boek *From the Ashes: A Spiritual Response to The Attack On America*, Rick Warren en andere christelijke leiders uitdaagt om het Nieuwe evangelie aan te nemen dat ‘Wij allen Eén zijn’ omdat God ‘in’ iedereen en alles is. En toch - in plaats van deze New Age-lering te weerleggen en voor het geloof te pleiten - kiest Rick Warren voor een bijbelvertaling die de schijn weergeeft dat hij het eigenlijk eens is met Walsch’ leer over ‘Eenheid’.

Wayne Dyer, New Age-leider en lid van de *Global Renaissance Alliance*, is een goed voorbeeld van hoe Rick Warrens leer dat God ‘overal en in alles’ is, wordt gebruikt voor de New Age-doelen van de nieuwe spiritualiteit. Tijdens een interview in het septembernummer 2004 van *Science of Mind magazine*, zei Dyer:

Het interessante is dat als je accepteert dat God overal is – dat deze Bron overal is – dit inhoudt dat het nergens niet is. Dus je moet ten eerste accepteren dat het in je is... Als het overal is, en het is in jou... is alles wat je moet doen jezelf opnieuw verbinden, op zodanige wijze dat je weer in contact komt met datgene waarmee je al in contact staat. ⁹

Eén met de New Age?

Omdat Rick Warren zoveel nadruk legt op *The Message* van Eugene Peterson, zocht ik Efeziërs 4:6 op in *The Message*. Ook Petersons parafrase leent zich bestlist voor de New Age-interpretatie dat God 'in' iedereen is. Hij laat zijn lezers zelfs kennis maken met het concept 'Eenheid' - zonder begeleidende waarschuwing of uitleg:

Jullie hebben één Meester, één geloof, één doop, één God en Vader van allen, die regeert over allen, werkt door allen en aanwezig is in allen. Alles wat je bent en denkt en doet is doortrokken met Eenheid.¹⁰

Toen ik betrokken was bij de New Age-leringen en *Een Cursus in Wonderen* leerde ik dat het idee van Eenheid onlosmakelijk verbonden is aan het begrip dat God 'in' alles is. Terwijl ik twee specifieke citaten uit *Een Cursus in Wonderen* bekeek, zag ik de overduidelijke overeenkomsten tussen haar leringen en de vertalingen van Efeziërs 4:6 zoals die door Robert Schuller, Rick Warren, Eugene Peterson en anderen aan de Gemeente gepresenteerd worden. De *Cursus* zegt:

God is in alles wat ik zie.¹¹

De eenheid van de Schepper en de schepping is je heelheid, je verstand en je onbegrensde macht.¹²

Maitreya, de valse Christus die zegt dat hij nu al op aarde is, brengt ook deze fundamentele New Age-leer van Eenheid:

Mijn vrienden, God is dichterbij dan je denkt.

God is jijzelf.

God is binnenin je en overal om je heen.¹³

Ik ben Alles in Allen.¹⁴

Mijn naam is Eenheid.¹⁵

Ook Bernie Siegel, de New Age-schrijver die zo nonchalant in de publicaties van zowel Rick Warren als Robert Schuller wordt aangehaald, onderwijst deze

sleutel New Age-doctrine.

God is in iedereen en in alles.¹⁶

God is alles.¹⁷

In zijn boek *Friendship with God* citeert Walsch zijn 'God':

De 21^e eeuw zal de tijd zijn van ontwaken, van een ontmoeten van de Schepper Binnenin. Vele wezens zullen Eenheid met God en met alles wat leeft ervaren. Dit zal het begin zijn van de Gouden Eeuw van de Nieuwe Mens over wie geschreven is: de tijd van de universele mens, die welsprekend wordt beschreven door degenen onder jullie met een diep inzicht.

Er zijn nu veel van dit soort mensen op de wereld - leraren en boodschappers, Meesters en zieners – die dit visioen voor de mensheid plaatsen en die hen voorzien van het gereedschap om het te kunnen verwezenlijken. Deze boodschappers en zieners zijn de voorboden van de New Age.¹⁸

Doctrinair zuurdesem

In Galaten 5:9 waarschuwt de Bijbel: "Een weinig zuurdesem maakt het gehele deeg zuur." Jezus waarschuwde zijn discipelen op te passen voor het doctrinaire zuurdesem van hun religieuze leiders (Mattheüs 16:12). Door voor een slechte vertaling van Efeziërs 4:6 te kiezen, brengt Rick Warren zuurdesem van de New Age in de Gemeente. Als de Gemeente het onderwijs van Rick Warren dat God 'in' alles aanwezig is accepteert, is het slechts een stap en een sprong verwijderd van de New Age en de nieuwe spiritualiteit-doctrine van Eenheid. "Een weinig zuurdesem maakt het gehele deeg zuur."

Wanneer behoorlijk vertaald, maakt de Bijbel onmiskenbaar duidelijk dat we *niet* 'Eén' zijn omdat God *niet* 'in' iedereen en alles is. We zijn alleen 'Eén' door de persoon Jezus Christus, wanneer we Hem waarachtig accepteren als onze Heer en Heiland.

Want gij zijt allen kinderen van God door het geloof in Christus Jezus. Want

zovelen als gij in Christus gedoopt zijt, hebt gij Christus aangedaan. Daarin is noch Jood noch Griek, daarin is noch dienstbare noch vrije, daarin is geen man en vrouw. Want gij zijt één in Christus Jezus .
(Galaten 3:26-28, SV).

Aldus wordt de Heilige Geest van God gestuurd om te wonen in de gelovigen die Jezus Christus hebben aangenomen als hun Heer en Heiland. Het is belangrijk om daarbij aan te tekenen dat dit niet betekent dat gelovigen ‘God’ zijn of op enige andere wijze goddelijk zijn. Gods woord maakt dit punt zeer duidelijk: de mens is *geen* God (Ezechiël 28:2 - Jesaja 45:18-23).⁹

Tijd om weer bij Schuller en Jampolsky langs te gaan

Rick Warrens keuze voor de *New Century Version* van Efeziërs 4:6, die zegt dat God ‘in’ alles is, is buitengewoon zorgwekkend. Verbazend, hoe hij lijkt te vergeten wat de New Age-implicaties zijn van dit onderwijs, dat een vreemde overeenkomst vertoont met dat van Robert Schuller, Jerry Jampolsky en *Een Cursus in Wonderen*. Schuller is duidelijk van grote invloed geweest op Rick Warren, dus misschien heeft Warren dit onderwijs over Efeziërs 4:6 bij hem opgepikt? Op dit punt aangeland besloot ik om Robert Schuller en zijn betrokkenheid met Jerry Jampolsky en het New Age-onderwijs van de *Cursus in Wonderen* opnieuw te onderzoeken. Ergens leek iets niet helemaal te kloppen, en ik had behoefte aan antwoorden. In de maanden die moesten komen zou ik - op diverse manieren - deze antwoorden zeker krijgen.

⁹ Noot van de vertaler: wij zijn ons ervan bewust dat Rick Warren dit in zijn startshotvideo beaamt. Zie ook pag. 100, laatste alinea.

9

Robert Schuller en Jerry Jampolsky

Op dat moment werd hij (Jampolsky) een gelovige. Dat is een lang verhaal.¹

Robert Schuller,

Legacy of Hope, Video, 1996

Het werd steeds duidelijker dat Robert Schuller veel meer invloed had dan ik me ooit had voorgesteld. Neale Donald Walsch en zijn New Age 'God' citeerden hem gunstig, en zijn enorme invloed op Rick Warren werd steeds meer manifest terwijl ik *Doelgericht Leven* doorlas.

Omdat ik inzag dat ik Robert Schuller veel serieuzer moest nemen, besloot ik zijn eerdere betrokkenheid bij Jerry Jampolsky en de *Cursus in Wonderen* nog eens langs te gaan. Zonder echt iets recent te verwachten, tikte ik de namen van Robert Schuller en Jerry Jampolsky in in de zoekmachine van mijn computer. En terwijl ik dat deed, herinnerde ik me weer de brief uit 1994 die ik van de Crystal Cathedral-vertegenwoordigster had gekregen, waarin me verzekerd was dat de Crystal Cathedral niet langer betrokken was bij *Een Cursus in Wonderen*, behalve dat deze nu aan de kaak gesteld werd als valse leer. Ik was dus meer dan verbaasd toen een preek van Schuller op mijn beeldscherm verscheen met daarin de naam van Jampolsky en een copyrightdatum van 2003. De titel was: "Word een vredestitcher".² Kon het waar zijn dat Schuller het nog steeds over Jampolsky had? In deze specifieke preek die op *The Hour of Power*-website verscheen sprak Schuller over Jezus' zaligspreking "Zalig zijn de vredestitchers, want zij zullen kinderen Gods genoemd worden" (Mattheüs 5:9, NBG). New Age-leider Jampolsky was Schullers eerste voorbeeld van een 'vredestitcher'.

Schuller stelde Jampolsky voor als "een van de vele psychiaters met wie ik een zeer gewaardeerde relatie heb." Hij roemde Jampolsky vanwege zijn 'scherpzinnige begrip' dat 'Het Tegenovergestelde Van Liefde Geen Haat is! Het tegenovergestelde van Liefde is VREES.' Hij ging verder met vertellen over een incident waarover Jampolsky in zijn boek *Love is Letting Go of Fear* schrijft. In

zijn loftuitingen liet Schuller echter na te vermelden dat Jampolsky zijn 'God' had gevonden dankzij het onderwijs van *Een Cursus in Wonderen*, en dat het boek waarnaar hij indirect verwees - *Love is Letting Go of Fear* - volkomen gefundeerd is op het onderwijs van *Een Cursus in Wonderen*. Op de opdrachtpagina van *Love is Letting Go of Fear* schreef Jampolsky - duidelijk leesbaar voor Schuller en alle andere lezers:

Ik draag dit boek op aan Helen en Bill, die beiden zowel leraren als vrienden voor me zijn. Dankzij hun gezamenlijke bereidheid is *Een Cursus in Wonderen* tot stand gekomen, een werk dat de basis voor dit boek geweest is.³

Voor hen die *Een Cursus in Wonderen* (zie het eerste hoofdstuk van *Reinventing Jesus Christ: The New Gospel*⁴) niet kennen, zijn hier een paar New Age-leringen die gebracht worden in deze serie boeken, die lijnrecht tegenover het onderwijs van de Bijbel staan, maar toch zo sterk worden aanbevolen door Jerry Jampolsky:

Maak niet de beklagenswaardige fout 'vast te willen houden aan het oude, ruw houten kruis'.⁵

De reis naar het kruis zou de laatste 'nutteloze reis' moeten zijn.⁶

Het herkennen van God is het herkennen van jezelf.⁷

Toen God je schiep, maakte Hij je een deel van Hem.⁸

Er bestaat geen zonde: het heeft geen betekenis.⁹

De Verzoening^r is de laatste les die hij (de mens) moet leren, want het leert hem dat hij, nooit gezondigd hebbende, geen behoefte heeft aan redding.¹⁰

Want de Christus neemt vele vormen aan onder verschillende namen, tot het moment dat hun eenheid herkend kan worden.¹¹

In de 'Noot van de Auteur' van *Love is Letting Go of Fear*, geeft Jerry Jampolsky zijn persoonlijke getuigenis hoe hij God en innerlijke vrede vond door het onderwijs van *Een Cursus in Wonderen*. Het boek is kort, eenvoudig en spreekt niet onderscheidende lezers erg aan. Het was dit kleine boekje dat mij naar *Een Cursus in Wonderen* leidde en mijn diepere betrokkenheid bij de New Age-leer in

^r Noot van de vertaler: In Engels 'Atonement'; letterlijk Verzoening. Volgens New Age 'at-one-ment'; het één-zijn. In deze zin is Atonement dus eigenlijk niet letterlijk als Verzoening te vertalen.

beweging zette.

Door de beschrijving van mijn eigen betrokkenheid bij Jampolsky en *Een Cursus in Wonderen* tijdens die radio-uitzending in 1994, was ik tot de opmerkingen over Schullers betrokkenheid bij Jampolsky en de Cursus gekomen. Zoals ik al zei in Hoofdstuk 6, had ik Schuller als voorbeeld gebruikt van hoe New Age-leringen de Gemeente weten binnen te sluipen. Deze opmerkingen hadden geleid tot de aanvankelijke ontkenning van de Crystal Cathedral van elke betrokkenheid bij *Een Cursus in Wonderen*. Toen kwam de erkenning dat er inderdaad Cursus in Wonderen-groepen in de Crystal Cathedral waren bijeengekomen, maar dat de Cathedral deze niet langer organiseerde, noch op enige andere manier bij de Cursus betrokken was.

Maar als de Crystal Cathedral zich inderdaad gedistantieerd had van Jerry Jampolsky en *Een Cursus in Wonderen*, waarom verscheen er nu dan een *Hour of Power*-preek op mijn computer, met als copyrightdatum 2003, en met daarin verwijzingen naar Jampolsky? Had Schuller het nog steeds over Jampolsky, of had een stafmedewerker een fout gemaakt en een oude preek geplaatst? Wat ook het geval geweest mag zijn, deze recente behandeling van Jampolsky verraste me.

Schullers ‘goede vriend’ Jerry Jampolsky

In de volgende paar maanden zou ik een aantal zeer verontrustende dingen vernemen over Schullers betrokkenheid met Jampolsky en *Een Cursus in Wonderen*. Vanwege Rick Warrens banden met Schuller was ik verder gegaan met het lezen van een aantal boeken van Schuller, onder andere zijn boek *Self-Esteem; The New Reformation* uit 1982. *Self-Esteem* is beslist een van zijn sleutelwerken, aangezien materiaal uit dit boek komt bovendrijven in de boeken van zowel Rick Warren als van Neale Donald Walsch. Ik ontdekte tijdens het lezen van Schullers boek al spoedig de eerste van meerdere verwijzingen naar Jampolsky. Schuller citeert uit I Korinthiërs 13 en schrijft over het belang van de liefde.

Dr. Gerald Jampolsky, een vooraanstaande Amerikaanse psychiater en hoofd van het Centrum voor Attitudinal Healing in Tiburon in Californië, die lezingen geeft voor gehoorzalen van het Amerikaanse Psychiatrie Genootschap tot

televisietalkshows, predikt het volgende onderwerp: "De twee fundamentele emoties zijn niet liefde en haat, maar liefde en vrees." Het tegenovergestelde van liefde is niet haat, maar vrees. Wat is vrees anders dan het gemis aan liefde? En wat is het gemis aan liefde anders dan de aanwezigheid van vrees?¹²

Maar terwijl Schuller deze denkbeelden over 'liefde' en 'vrees' aan Jampolsky toeschrijft, maakt Jampolsky zelf het in zijn boek *Love is Letting Go of Fear* overduidelijk dat deze lering afkomstig is uit *Een Cursus in Wonderen*. Is het niet ironisch dat in de tijd dat Schuller de algemene Cursusbegrippen "Wat is vrees anders dan het gemis aan liefde?" in 1982 opschreef voor zijn boek *Self-Esteem*, ik bijna exact deze zelfde woorden bestudeerde in mijn *Cursus in Wonderen*-studiegroep? De valse 'Christus' van de *Cursus* zegt in *Een Cursus in Wonderen*:

En wat is vrees anders behalve het gemis aan liefde?¹³

Ik begon te begrijpen waarom Neale Donald Walsch en zijn 'God' zo dol waren op dit ene boek van Schuller. Niet alleen leende Schullers theologie van Zelfrespect zich voor hun nieuwe spiritualiteit, ook liet Schuller zijn lezers kennismaken met New Age-leider Jerry Jampolsky en leringen die rechtstreeks uit *Een Cursus in Wonderen* kwamen.

Drie jaar later moet Schuller bevriend zijn geraakt met Jampolsky. Hij schrijft in zijn boek uit 1985, *The Be (Happy) Attitudes*:

Dr. Gerald Jampolsky, een gerespecteerde psychiater en goede vriend van mij, was vijftientig jaar lang zeer agnostisch. Tot zijn leven op een dag – zonder waarschuwing vooraf – volkomen veranderde en hij een gelovige in God werd. Toen we een keer bij elkaar waren vroeg ik hem: "Dr. Jampolsky, wat dacht u in de jaren voor u tot bekering kwam van mensen die naar de kerk gaan?"

Hij zei: "Ik heb vijftientig jaar gedacht dat mensen die naar de kerk gaan, die bidden en in God geloven, niet normaal waren. Ik dacht dat ze op een bepaalde manier ziek waren. Ik zie nu in dat ik het volkomen fout had. Zij waren normaal, ik niet."¹⁴

Maar Schuller is niet helemaal eerlijk over Jampolsky wanneer hij zegt: "Tot zijn leven op een dag - zonder waarschuwing vooraf - totaal veranderde en hij in God ging geloven." In al zijn publicaties zegt Jampolsky heel duidelijk dat iemand hem op een dag een exemplaar van *Een Cursus in Wonderen* gaf en dat zijn leven toen totaal veranderde omdat hij in de 'God' en de 'Christus' van *Een Cursus in Wonderen* ging geloven.

Schuller huichelt zeer door te beweren dat Jerry Jampolsky zich op een waarachtige manier bekeerde tot het traditionele christelijke geloof. Jampolsky is *geen* gelovige geworden in de God en Jezus van de Bijbel. En Schuller weet dat. Alles wat Jampolsky sinds 1975 gezegd en geschreven heeft, zijn persoonlijke getuigenissen van hoe zijn leven veranderde door de New Age-leringen van *Een Cursus in Wonderen*. Toen Schuller Jampolsky in 1985 in zijn boek *The Be (Happy) Attitudes* citeerde, was Jampolsky met voorsprong de meest populaire, publicerende en vermaarde voorstander van *Een Cursus in Wonderen*. En in datzelfde jaar verleende de Crystal Cathedral faciliteiten aan *Cursus in Wonderen*-studiegroepen.

Omdat ik door mijn bestudering van *Doelgericht Leven* gedwongen werd Schuller aan een nader onderzoek te onderwerpen, belde ik naar mijn voormalige informatiebron voor Schullers betrokkenheid bij de *Cursus*. Na ons gesprek stuurde ze mij een kopie van de originele aantekeningen die ze op 3 oktober 1985 maakte van telefonische gesprekken met verschillende secretaresses binnen de Crystal Cathedral. Hier volgen enkele directe citaten uit die aantekeningen:

Gesproken met verschillende secretaresses die bevestigden dat de Cursus daar wordt onderwezen... Informele studiegroep. Komen maandagavond bij elkaar – in een van de groepstherapie ruimten... Zijn nu 5 tot 6 maanden op weg met het lezen... Tweede jaar... Is gedictieerd door de Heilige Geest – prima wat hen betreft. Verspreiding door Miracle Distributie Centrum... Boeken zijn daar te krijgen (legde me uit hoe er te komen)... Vragen naar Conrad Hanson die aan onze (groep) lesgeeft. Vroege groep begint om 18.00 uur, tweede groep om 19.30 uur... Boeken kosten \$ 50,-... Hebben ook boeken van Jampolsky... Dr. Schuller over *Een Cursus in Wonderen*: "Dat is een prachtig boek om in je bibliotheek te hebben." Het zijne staat op de onderste plank.
Bereiken veel groepen – niets mis mee... Kerk van Religieuze Wetenschap

(Religious Science) gebruikt het. Alle paden leiden naar dezelfde plaats... Prima wat ons betreft – ook occulte mensen kunnen het gebruiken. Waarheid is waarheid – we kunnen allemaal uit dezelfde beker drinken. Eenheids Kerk – staat erg dicht bij wat wij doen – we zijn de Nederlands Hervormden van Amerika... Schuller is meer een open plek om te studeren dan een fundamentalistische – een open minded campus – zolang je de waarheid maar zoekt – niemand zal je het kruis opdringen. Iedereen is welkom in onze gemeente – Conrad Hanson... al 15 jaar hoofd van Nieuwe Hoop Pastorale telefonische Hulplijn... Bevindt zich in het Miracle Distributie Centrum.¹⁵

Ik belde opnieuw naar mijn bron die bevestigde dat ik haar notities goed had gelezen. Er was haar beslist gezegd dat Schuller een exemplaar van *Een Cursus in Wonderen* in zijn kantoor had en dat een van de *Cursus*-studiegroepen werd begeleid door Conrad Hanson, die al geruime tijd hoofd was van Schullers New Hope Telefonische hulplijn, en die kennelijk verbonden was aan het nabij gelegen *Miracle* Distributie Centrum. Ze bevestigde dat haar verteld was waar ze een *Cursus in Wonderen*-boek kon kopen en ook dat haar uitgebreid was uitgelegd hoe ze er moest komen. Ze vertelde dat - hoewel haar gesprekken beperkt waren gebleven tot een aantal secretaresses - ze allemaal erg goed op hoogte leken en behoorlijk zeker van wat ze zeiden. Ik zei tegen haar dat ik zou gaan uitzoeken of Conrad Hanson nog steeds bij het *Miracle* Distributie Centrum werkte, - als het distributiecentrum nog bestond.

Toen ik had opgehangen belde ik het inlichtingnummer voor Los Angeles en vroeg of ze het telefoonnummer van het *Miracle* Distributie Centrum voor me hadden. Dat hadden ze. Het bestond nog steeds.

Schuller en Jampolsky samen in workshops?

De volgende middag belde ik naar het *Miracle* Distributie Centrum. Een man nam de telefoon op. Ik vertelde dat ik vroeger een student van *Een Cursus in Wonderen* geweest was en me afvroeg of Conrad Hanson nog steeds verbonden was aan het Centrum. Ik was met stomheid geslagen toen de man zei dat hij Conrad Hanson was.

Er ontstond meteen een algemeen gesprek over Jerry Jampolsky, Robert Schuller en *Een Cursus in Wonderen*. Hij was ontzettend aardig en vertelde uit zichzelf dat Robert Schuller onder druk gezet was om afstand te nemen van de *Cursus* vanwege kritiek van een paar ‘meer conservatieve’ leden van zijn gemeente. Meteen daarna zei hij bijna gretig vanuit zichzelf dat de relatie tussen Schuller en Jampolsky veel hechter was dan het van buitenaf leek. Hij vertelde me dat Schuller en Jampolsky feitelijk samen workshops gegeven hadden op Hawaiï.¹⁶

Toen we uitgepraat waren hing ik op, erover verbaasd dat hij me vrijwillig verteld had dat Schuller samen met Jampolsky workshops gegeven had. Schuller wist *precies* wat hij deed met Jampolsky en *Een Cursus in Wonderen*, maar had kennelijk onder druk van een paar leden van zijn gemeente afstand moeten nemen. Hij voelde blijkbaar ook aan dat christelijke onderzoekers nauwgezet onderzoek naar hem deden en hem aan het herkennen waren als sympathisant van New Age-leringen.

Maar daar leek het allemaal te stoppen. Het spoor naar Jampolsky en *Een Cursus in Wonderen* leek vanaf 1985 opeens op te drogen. En de ‘zorgdienaar’ met wie ik in 1994 contact gehad had, had me verzekerd dat De Crystal Cathedral niets meer had te maken met *Een Cursus in Wonderen* - behalve dat ze ervoor waarschuwden als een valse leer.

Maar het verhaal is nog niet afgelopen

Dus het ‘officiële’ standpunt dat mij was doorgegeven was dat de Crystal Cathedral sinds 1985 niets meer met *Een Cursus in Wonderen* te maken had. Hoewel ik verder nooit meer iets hoorde van de ‘zorgdienaar’ van de Crystal Cathedral, had ik haar verklaring geaccepteerd dat Schuller en zijn stafmedewerkers elke betrokkenheid bij de *Cursus* in de ban hadden gedaan. Wat mij betrof was de zaak daarmee afgesloten. En dus ging ik er maar vanuit dat de *Hour of Power*-preek met de copyrightdatum 2003 en referenties naar Jampolsky, waarschijnlijk een oudere preek was.

Maar kort voor Kerstmis bezocht ik de plaatselijke *Barnes & Noble* boekwinkel om een cadeau voor mijn vrouw te zoeken. Ik vond verschillende boeken waarvan

ik wist dat ze ze zou waarderen, en was onderweg naar de kassa toen ik een groot, opvallend uitgestald pakket zag van videotapes, cassettes en boek, met Schullers gezicht op de voorkant. Hij stond voor een prachtige zonsondergang en de verpakte set was getiteld: *Robert Schuller presenteert zijn nalatenschap van hoop: de wees gelukkig-mentaliteit die uw leven kan transformeren*.

Ik keek ervan op dat Schuller het boek waarin hij over de bekering van zijn 'vriend' Jerry Jampolsky tot 'God' schrijft opnieuw publiceerde. Op de achterkant las ik dat het een speciale 'cadeau-uitgave' was van het boek *The Be (Happy) Attitudes*. Het bevatte ook nog twee cassettes en twee video's waarin Schuller in een paar 'genoeglijke en intieme' gesprekken over het boek zijn opwachting maakt.

Nieuwsgierig geworden kocht ik de cadeauset en nam hem mee naar huis. Bij het openmaken zag ik dat alle materiaal de copyrightdatum 1996 had. Ik nam aan dat hij het gedeelte waarin hij over Jampolsky schrijft wel verwijderd zou hebben - maar dat had hij niet. Het boek bestond uit nog precies dezelfde tekst die hij in 1985 had geschreven. De anekdotes over Jampolsky had hij laten staan. Maar ik kon me niet voorstellen dat hij Jampolsky op de video zou noemen. Ik stopte de video in mijn videorecorder.

Op de video verschijnt Schuller, gezeten in een gemakkelijke leunstoel bij een open haardvuur, in een knus huiskamerdecor en omringd door zijn gemeentevrienden en familieleden. Rad en positief zoals altijd, praat hij over vrede en liefde en over de "Wees Gelukkig Mentaliteit". Hij vertelt een paar anekdotes en onthult een paar smakelijk verhalen van sommige van de aanwezigen terwijl hij door zijn materiaal gaat. En opeens - daar, aan het begin van de tweede band, was het. In een relaas over de zaligspreking van Jezus, "Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien", gebruikt Schuller Jampolsky als illustratie voor de bereidheid van een persoon om God "in je leven te laten komen en door je heen te laten stromen". Hij zegt:

Weet je, het is een vreugde voor me dat ik de vriend ben van veel van de grote psychiaters van deze eeuw. Eén van hen is Dr. Gerald Jampolsky. En hij was op zijn twaalfde een joodse bar mitzwa-jongen. En zijn rabbi verliet het jaar daarop zijn heilige roeping om effectenmakelaar te worden, waardoor deze kleine jongen zeer gedesillusioneerd raakte. Wanneer hij er nu over nadenkt, denkt hij

dat hij op dat moment atheïst is geworden. Hij werd een jonge atheïst.

Hij ging medicijnen studeren en werd een zeer begaafd medisch arts. Maar zelf had hij problemen, zoals alle mensen. **Toen werd hij een gelovige in God.**

Dat is een lang verhaal. Maar ik zei hem op een dag, ik zei: "Jerry, in die lange jaren dat je optrad als atheïstisch psychiater, wat dacht je toen van mij en van mensen als wij die naar de kerk gaan?" "O," zei hij, "Ik dacht dat jullie niet normaal waren. Mensen die in God geloven zijn niet normaal." Hij zei: "Nu denk ik precies het tegenovergestelde. Jullie zijn normaal. Ik was niet normaal."

Geloven in God is de natuurlijke staat van de mens. Maar als je ervoor kiest om dat achter je te laten om in een wereld van scepticisme en ongeloof en twijfel te leven, dan brengt dat je geen blijdschap. Die wereld levert geen persoonlijkheden op die bruisend, open, enthousiast en gelukkig zijn. Die wereld functioneert niet als het geen open, transparante, emotioneel gezonde menselijke persoonlijkheden voortbrengt. Je gelooft in God – laat Hem door je heen stromen. "Ah," zegt Jampolsky, "nu ben je normaal."¹⁷

(Accentuering toegevoegd)

Na de bespreking van Jampolsky's voormalig atheïsme zegt Schuller: "Toen werd hij een gelovige in God. Dat is een lang verhaal." Nou en of dat het is! De 'God' die Jampolsky vond en waarin hij gelooft is de 'God' van de New Age - en niet de God van de Bijbel. Jampolsky zou de eerste zijn om dat toe te geven, en Schuller weet dat. Zelfs meer dan veertien jaar nadat Jampolsky te gast was tijdens een *Hour of Power*, zette Schuller de New Age-leider Jampolsky nu nog steeds neer als een traditionele gelovige in de bijbelse Jezus Christus.

Jerry Jampolsky is ongetwijfeld een heel aardige man. Hij is ongetwijfeld erg toegewijd en liefdevol. Maar zijn leven is sinds zijn bekering tot de New Age in 1975 gebaseerd op de principes van *Een Cursus in Wonderen*. *Een Cursus in Wonderen* met een 'Jezus' die leert dat 'zonde niet bestaat' en dat 'de reis naar het kruis de laatste nutteloze reis is'. *Een Cursus in Wonderen* die leert dat er geen noodzaak is voor redding door een persoonlijke Redder, omdat we al 'Eén' zijn met God. *Een Cursus in Wonderen* met een 'Jezus' die leert dat alles van 'Eenheid' doortrokken is omdat God 'in' iedereen en alles is.

Door het getuigenis van Jampolsky behendig te omzeilen met de woorden:

‘dat is een lang verhaal’, ontloopt Schuller mooi alle New Age-details die Jampolsky zelf expliciet ten toon spreidt in al zijn boeken en lezingen. Dat Schuller dit anno 1996 nog steeds doet is duidelijk in tegenspraak met wat mij twee jaar voor de video-opnamen verteld was. En dat Schuller - ook op dat moment nog - durft voor te geven dat Jampolsky een bekeerde christen is, verraadt niet alleen zijn sympathie voor de New Age en hun leraren, maar onthult ook een duidelijke hypocrisie in zijn uitlatingen over het christelijke geloof.

Robert Schuller is niet eerlijk naar de miljoenen christenen die hem als voorganger hun vertrouwen hebben gegeven.

Schuller en Jampolsky vandaag

Terwijl ik dit hoofdstuk nog aan het schrijven was voor de eerste uitgave van dit boek *Deceived on Purpose*, vlocht Schuller tijdens zijn *Hour of Power* van 28 maart 2004 opnieuw de naam van Jerry Jampolsky door zijn televisie-uitzending. Na te hebben gesproken over Jezus als de ‘eerste vriendelijke reus’¹⁸, koos Schuller Jampolsky uit als modern voorbeeld van een ‘vriendelijke reus’. En daarna, ongelooflijk genoeg, toen ik me op 17 oktober 2004 op de tweede uitgave van dit boek voorbereidde, was Jerry Jampolsky, - dezelfde New Age-leider die mij naar de *Cursus in Wonderen* geleid had - Schullers speciale gast tijdens zijn wereldwijde *Hour of Power*-uitzending.¹⁹ Niemand van zijn toeschouwers zal tijdens het interview over ‘vergeving’ dat Schuller bij Jampolsky en zijn vrouw Diane afnam, iets vermoed hebben van de New Age vallen en klemmen die onder de oppervlakte van hun schijnbaar ‘positieve’ opmerkingen verborgen lagen. Met Schuller als discussieleider brachten ze gedrieën nonchalant allerlei kernbegrippen en woorden naar voren die ik herkende uit mijn vroegere *Cursus in Wonderen*-studie. Toch liet Schuller het, tijdens de hele discussie en te midden van al zijn grootmoedige lof voor Jampolsky’s werk, gepast achterwege te vermelden dat al Jampolsky’s ‘geweldige boeken’ gefundeerd zijn op de New Age-leringen van *Een Cursus in Wonderen*.

In dit *Hour of Power*-interview besteedde Schuller aandacht aan Jampolsky’s Internationale Centrum voor *Attitudinal Healing*, dat wereldwijd 130 vestigingen heeft. De toeschouwers hadden er opnieuw geen idee van dat Jampolsky’s hele

concept van 'Genezing van Mentaliteit' gebaseerd is op het onderwijs van *Een Cursus in Wonderen*. De officiële website van het *Miracle Distribution Centre* - hetzelfde centrum dat de Crystal Cathedral in 1985 voorzag van *Cursus in Wonderen*-boeken - vermeldt duidelijk:

Gerald Jampolsky is een psychiater die in 1975 kennis maakte met Een Cursus in Wonderen. Als getrouwd stel hebben Jerry en Diane intensief gewerkt met kinderen met levensbedreigende ziekten en hen geholpen de kwaliteit van hun leven te verbeteren met behulp van **Attitudinal Healing, een vorm van mentale genezing op basis van de Cursus**.²⁰

(Accentuering toegevoegd)

Het gezamenlijke optreden van Schuller en Jampolsky en diens vrouw in de Crystal Cathedral is duidelijk een bevestiging van de bewering in de eerste uitgave van *Deceived on Purpose*, dat Schuller niet helemaal eerlijk is over de omvang van zijn relatie met Jampolsky en de *Cursus*. Hoewel Schuller op een merkwaardige manier blijft zwijgen over de New Age-oorsprong van het onderwijs van Jampolsky, was deze laatste onbeschaamde, haast 'ongegeneerde' verschijning met de Jampolsky's samen een verbazingwekkend 'Tekens des Tijds'.

Meer dan 22 jaar na Jampolsky's eerste gastverschijning in *The Hour of Power*, ziet Robert Schuller de op *Een Cursus in Wonderen* gebaseerde leringen van Jampolsky, en zijn bekering tot de 'God' van de New Age, klaarblijkelijk nog steeds als iets wat gevierd en met de rest van de wereld gedeeld moet worden. Door deze handelwijze manifesteert Schuller zichzelf als een leider die bereid is Gods waarheid op te offeren aan de doelen van de New Age en de nieuwe spiritualiteit.

Een snelle controle op de website van Schuller na dit bewuste interview, vertelde me dat het boek van Jampolsky, *Forgiveness, the Greatest Healer of All* uit 1999, in de boekwinkel van de Crystal Cathedral te krijgen was.²¹ Het voorwoord van *Forgiveness* - door Schuller 'een fantastisch' boek²² genoemd - is geschreven door de New Ager Neale Donald Walsch.

Het werd me steeds duidelijker waarom Neale Donald Walsch en zijn 'God' zo dol zijn op Robert Schuller en zijn boek *Self-Esteem: The New Reformation* uit 1982 aanhalen. Ik begreep nu pas goed waarom ze opriepen tot een nieuwe spiritualiteit die is gebaseerd op Schullers 'Theologie van Zelfrespect'. Ze hadden

in Schuller een sympathisant van hun New Age-opvattingen herkend; iemand met het potentieel om ontelbare massa's mensen die zich 'christen' noemen de New Age en de nieuwe spiritualiteit binnen te voeren.

Hierover nadenkend moest ik opeens weer denken aan die zo oprecht lijkende 'zorgdienaar' die me in 1994 had verzekerd dat de Crystal Cathedral zich bewust was geworden van de gevaren van *Een Cursus in Wonderen*. Ik dacht aan haar verzoek om gebed dat naïeve voorgangers geopende ogen zouden hebben voor de gevaren van de *Cursus*. Ze had op het briefpapier van de Crystal Cathedral geschreven:

"Ik zou het erg waarderen wanneer u door bleef bidden dat God de ogen van hen in de bediening zal openen voor de gevaren van deze Cursus. Ik blijf me zorgen maken over de naïviteit van zo velen."²³

Schuller en de gemeentegroeibeweging

Ik kan me nog goed herinneren hoe verbaasd ik jaren geleden was over het feit dat de voorganger van de gemeente in Florida waar ik kwam, opeens wegging om een conferentie voor gemeentegroei van The Crystal Cathedral bij te wonen. Ik was werkelijk geshockeerd dat een kennelijk bijbelvaste voorganger Schuller opzocht voor welk advies dan ook. Het kwam me gewoon zo vreemd voor dat Schuller zo ongeveer de 'goeroe' van de gemeentegroeibeweging aan het worden was. En ik blijf het nog steeds onbegrijpelijk vinden dat zulke grote aantallen gemeenteleiders naar de Crystal Cathedral blijven zwermen om over de principes van 'succesvol gemeenteleiderschap' te leren. Gemeenteleiders als Rick Warren, die niet alleen Schullers gemeentegroei-methoden hebben overgenomen, maar ook zijn anekdotes, verhaaltjes en verkeerde geloofsovertuigingen. Gemeenteleiders die Schuller hadden moeten doorzien, maar die blijkbaar meer geïnteresseerd waren in de 'groei' van hun gemeente dan in geestelijk onderscheid. Gemeenteleiders die zo gericht waren op het hebben van een 'succesvolle' gemeente, dat ze geen acht sloegen op de waarschuwingen die hen vanaf de bladzijden in behoorlijk vertaalde bijbels werden toegeroepen. Gemeenteleiders die misschien meer naar Schuller keken voor hun inspiratie dan naar hun Hemelse Vader.

Nog een New Age-getuigenis over Robert Schuller

Ondertussen had ik - vanwege de overduidelijke invloed van Schuller op *Doelgericht Leven* - vele uren doorgebracht met het lezen in de vele publicaties van Robert Schuller. Zijn sterke neiging door de jaren heen naar de New Age was me op verschillende manieren duidelijk geworden. Maar de vreemdste van alle was wel die zich een week nadat ik dit hoofdstuk afgesloten meende te hebben bij me aandienende.

Ik was weer in de boekwinkel waar ik steeds mijn boeken van Schuller gekocht had. Met nog een aantal boeken van Schuller ging ik naar de kassa. De dame achter de kassa, een vriendelijke, grijsharige vrouw, sprak met kennis van zaken over Schuller en zijn bediening. Na een paar minuten over algemene zaken gesproken te hebben, vertelde de vrouw me opeens dat zij destijds, begin jaren '70, Schullers Instituut voor Succesvol Gemeente Leiderschap had bezocht. Zij en haar man waren *Religious Science*-voorgangers, en ze waren in die tijd even buiten Los Angeles een Kerk voor *Religious Science* begonnen. Ze vertelde dat ze naar het Instituut van Schuller gegaan waren omdat ze wilden dat hun nieuwe kerk zou groeien en zo succesvol mogelijk zou worden. De tijd die ze bij Schuller en zijn staf hadden doorgebracht was erg nuttig voor ze geweest. Zij en haar echtgenoot hadden de technieken en principes van Schuller toegepast en hun kerk was daardoor echt gegroeid. Ook in andere *Religious Science* Kerken waar ze later werkten hadden ze deze technieken toegepast, en met dezelfde positieve resultaten. Ze vertelde me spontaan dat de boeken van Schuller veel in hun kerken gebruikt werden omdat ze zoveel overeenkomsten hadden met hun eigen New Age-leringen. Ze was het met me eens toen ik zei dat Schuller voor een geestelijke brug tussen traditioneel christendom en de New Age-leringen leek te zorgen.

Toen vertelde ze me dat ze tijdens haar verblijf op het Instituut met de groep een bezoek gebracht had aan Schuller in zijn gemeentekantoor. Tijdens een gesprek met Schuller had ze hem verteld dat ze een werker was binnen de kerk van *Religious Science*. Om haar *Religious Science*-geloof te erkennen, trok Schuller de onderste lade van zijn bureau open en haalde daar een exemplaar uit van het boek *Science of Mind* van Ernest Holmes, de grondlegger van *Religious Science*. Volgens de vrouw was Schuller nogal in zijn nopjes dat hij haar deze klassieke New Age-teksten kon laten zien.

Thuisgekomen zei ik tegen mijn vrouw dat het behoorlijk ontvullend werkte je te realiseren dat de gemeentegroei-beweging van Amerika - die duizenden voorgangers als Rick Warren heeft getraind en opgeleid - is opgericht door een man die zich zo duidelijk voelt aangetrokken tot de leiders en leringen van de New Age.

Terwijl ik dat zo zei besepte ik me ineens de ironie van wat ik zojuist in de boekwinkel te weten was gekomen. Ik herinnerde me opeens iets wat ik in *Doelgerichte Gemeente* gelezen had. Precies in de tijd dat Schuller zijn New Age-boek *Science of Mind* van Ernest Holmes aan deze *Religious Science*-werker liet zien, las een jonge Rick Warren zijn eerste boek van Robert Schuller over gemeentegroei en begon hij zijn vertrouwen te stellen op Schuller als leraar.²⁴

Ik vroeg me af of er nu, dertig jaar later, eigenlijk wel iets veranderd was. Het had er alle schijn van dat Robert Schuller zich nog steeds aangetrokken voelde tot de leringen van de New Age, en ook dat Rick Warren zich nog steeds aangetrokken voelde tot Robert Schuller. En in deze bredere context van Rick Warrens relatie met Schuller, kon ik de ernstige New Age/nieuw evangelie-implicaties van *Doelgericht Leven* nog beter begrijpen.

10

Robert Schuller en Rick Warren

**En dan is daar Rick Warren, een voorganger van vandaag die
fenomenaal is.**

Telkens weer kwam hij naar ons Instituut.

Zijn vrouw wordt in 'Christianity Today' als volgt geciteerd:

**"Toen we naar dat Instituut kwamen, werden we van onze sokken
geblazen."¹**

Robert Schuller,

Hour of Power, 4 april 2004

Hoe meer boeken van Robert Schuller ik las, hoe meer ik me erover verwonderde hoeveel van Rick Warrens gedachten, ideeën, verwijzingen, woorden, termen, uitdrukkingen en citaten in *Doelgericht Leven* rechtstreeks geïnspireerd lijken door de boeken en het onderwijs van Schuller. Het verrassende is echter dat Rick Warren Robert Schuller nergens in *Doelgericht Leven* openlijk bedankt of erkent. Het algemeen lichten van de hoed naar al 'die honderden schrijvers en leraren' die zijn leven 'gevormd' hebben', doet nauwelijks recht aan de invloed van Schuller die me zo opviel in zijn boek. Een invloed die op zijn minst is te herleiden tot Rick Warrens laatste jaar in seminarie.

Als eindejaars-seminariestudent in 1979, een jaar voordat hij Saddleback Church oprichtte, reden Rick Warren en zijn vrouw Kay helemaal van Texas naar Californië om een van Schullers gemeentegroeiseminars bij te wonen. In het nummer van 18 november 2002 van *Christianity Today* stond een artikel over Warren onder de titel "Een Gewone Doelgerichte Kerel". Tim Stafford schreef:

Tijdens zijn laatste jaar in seminarie reden hij en Kay naar het Westen om Robert Schullers Instituut voor Gemeentegroei te bezoeken. "Het was een vreselijk ruige rit naar de conferentie," zegt Kay, die als de dood was voor dergelijke niet-traditionele bedieningen. Maar Schuller wist hen over te halen. "Hij had grote invloed op Rick," zegt Kay. "We waren gefascineerd door de positieve manier

waarop hij niet-gelovigen wist aan te spreken. Ik heb nooit meer omgekeken."²

Het artikel beschrijft verder hoe Rick Warren later naar Orange County verhuisde om in de buurt van Schullers Crystal Cathedral zijn gemeente te starten. En op die plaats begon Warren met de opbouw van zijn eigen Mega-church door de principes en technieken die hij van Schuller geleerd had toe te passen. Stafford legde uit:

In navolging van Schuller liep Warren door de (toen nog niet ingelijfde maar snelgroeiende) stad Lake Forest, om de mensen te vragen wat hen ervan weerhield om naar de kerk te gaan.³

In verdere imitatie van Schullers recept voor gemeentesucces maakte de jonge voorganger in een openlijke verklaring bekend welke 'visie' hij voor zijn gemeente had. Tijdens zijn eerste preek in *Saddleback* op 30 maart 1980, paste hij het door Schuller vormgegeven idee toe zijn visie in een reeks van 'dromen' te presenteren. Een van de dromen die hij tegenover de ongeveer zestig aanwezigen uitsprak betrof de toekomstige groei van de gemeente.

Het is de droom om 20.000 leden te mogen verwelkomen in de gemeenschap van onze gemeentefamilie: Liefdevol, lerend, lachend, in harmonie samenlevend.⁴
(Accentuering origineel)

Na de verschillende 'dromen' uit zijn visie te hebben uitgesproken, vervolgde Rick Warren met de eeuwenoude metafysische techniek van Schuller - een techniek die ik in de New Age leerde - om het succes van zijn 'droom' al voor deze werkelijkheid werd te bevestigen. Rick Warren zei:

Ik sta hier voor jullie en zeg vol vertrouwen en zekerheid dat deze dromen werkelijkheid zullen worden. Waarom? Omdat ze door God zijn geïnspireerd!⁵

En de rest is geschiedenis. Rick Warrens gemeente groeide, evenals zijn reputatie als iemand die in de bediening het hoogste nastreeft. Vandaag worden zijn methoden en strategieën door duizenden voorgangers van gemeenten toegepast en zijn miljoenen exemplaren van Warrens boeken verkocht.

Maar terwijl iedereen in bijna alles wat Rick Warren doet de aanwezigheid van God leek te voelen, bleef ik de aanwezigheid van Robert Schuller voelen.

Nog meer materiaal van Schuller

Door te lezen in al die boeken van Schuller die ik in tweedehands boekwinkels kocht, werd ik voortdurend herinnerd aan zijn invloed op de publicaties van Rick Warren. Behalve alles wat al eerder geciteerd is vond ik nog zoveel meer materiaal. En ik wist dat er waarschijnlijk nog veel meer informatie was waarvan ik me niet eens bewust was.

Ik had ontdekt dat Rick Warren er een gewoonte van gemaakt had om onvermeld materiaal van Schuller te gebruiken in zijn eerste boek, *Doelgerichte Gemeente*. Bij voorbeeld: hij besluit dit goedverkopende boek dramatisch door zijn lezers uit te dagen van hun gemeente een *Doelgerichte Gemeente* te maken. Zonder enige voetnoot of verwijzing schrijft Rick Warren:

Anvaard de uitdaging om een Doelgerichte Gemeente te worden! De grootste gemeenten van de geschiedenis moeten nog gebouwd worden.⁶

Het blijkt dat de uitspraak dat "de grootste gemeenten van de geschiedenis nog gebouwd moeten worden" een direct citaat is van Robert Schuller. Want in Schullers boek uit 1986, *Your Church has A Fantastic Future!*, zegt een voorganger:

Ik hoorde Dr. Robert Schuller tien jaar geleden tijdens een conferentie het volgende zeggen: "De grootste gemeenten van de geschiedenis moeten nog gebouwd worden!"⁷

In zijn boek uit 1967, *Move Ahead with Possibility Thinking*, vertelt Schuller dat zijn uitspraak over 'de grootste gemeenten' een direct antwoord van God was op zijn vraag of hij wel of niet een gemeente in Californië moest beginnen.

Het was het moment van mijn besluit. Het was bijna middernacht. Ik lag

klaarwakker in het bovenste bed in een Santa Fe-treinwagon, en staarde uit het raam. De trein was gestopt, hoog boven in de bergen van Arizona. De volle maan scheen over de met sneeuw bedekte naaldbomen. Plotseling sprong een hert van achter een boom het maanlicht binnen, wegstuivend door de sneeuw, een spoor van sneeuwstof achterlatend. Toen, aangewakkerd door de ervaring van George Truett, kreeg ik het: de positieve mogelijkheden-gedachte, "De grootste gemeenten moeten nog worden gesticht."
Dat deed het hem. Door de genade van God kreeg ik antwoord op mijn vijf jaar durende gebed. Hier was mijn kans om een grote gemeente te bouwen.⁸
(Accentuering origineel)

De schijnbaar originele vermaning van Rick Warren aan het eind van zijn boek was in werkelijkheid de positieve mogelijkheden-gedachte die veertig jaar eerder in 1955 als gebedsverhoring tot Robert Schuller gekomen was.

Andere overeenkomsten in citaten

Wat ook opvalt in zijn boek *Doelgericht Leven*, is de neiging van Rick Warren om mensen te citeren die eerder door Robert Schuller werden geciteerd. New Age-leider Bernie Siegel is niet de enige Schuller-figuur die Rick Warren in zijn boek gebruikt. Er zijn nog vele anderen.

In zijn boek *Life's Not Fair, But God is Good* uit 1991, vertelt Schuller een anekdote dat een citaat bevat van de psycholoog William James:

"Het belangrijkste in het leven is te leven voor iets dat groter is dan jouw leven."⁹

Elf jaren later schreef Rick Warren in zijn boek *Doelgericht Leven*:

William James zei: "De beste manier om je leven te gebruiken is het in te zetten voor iets dat groter is dan je eigen leven."¹⁰

De historicus Thomas Carlyle werd al in 1969 door Schuller geciteerd. In zijn

boek *Self-Love* citeerde Schuller de woorden van Carlyle: "De mens is geschapen voor grootsheid!"¹¹ Drieëndertig jaren en vele verwijzingen van Schuller naar Carlyle verder, kopt Rick Warren zijn derde hoofdstuk van *Doelgericht Leven* met een citaat van Carlyle - hetzelfde hoofdstuk waarin zoveel materiaal van Schuller over 'hoop' en 'doel' gebruikt wordt.

Ver voordat Rick Warren zijn *Doelgericht Leven* schreef, gebruikte Robert Schuller citaten van de katholieke mystici Broeder Lawrence en Henri Nouwen, van de transcendent Henri David Thoreau en van theosofiesympathisant George Bernard Shaw. Al deze mannen worden door Rick Warren ook in *Doelgericht Leven* geciteerd of aangehaald.

De Engelse tak van het Theosofisch Genootschap wees op George Bernard Shaws belangstelling voor de New Age-leringen van de Theosofie:

Enkele van de meest invloedrijke mensen van die dagen voelden zich aangetrokken tot de Theosofie: toneelschrijver Oscar Wilde, dichter W.B. Yeats, schrijver George Bernard Shaw...¹²

Ondanks Shaws welbekende neiging tot de Theosofie, heeft Rick Warren er geen moeite mee hem aan te halen in verband met 'doelgerichtheid'. Waarom Rick Warren - zonder enige uitleg - iemand gebruikt die zich zo aangetrokken voelde tot de occulte New Age-leringen van de Theosofie om te benadrukken wat het is om 'doelgericht' te leven, is een groot raadsel. Desondanks schrijft hij:

George Bernard Shaw schreef: "Dit is de ware vreugde van het leven: te worden gebruikt voor een doel dat je zelf herkent als een machtig doel: om een kracht van de natuur te zijn..."¹³

Trouw aan de traditie van Schuller citeert Rick Warren de voormalige mysticus en New Age-pionier Aldous Huxley. Nadat hij ten onrechte heeft vastgesteld dat de apostel Paulus leed aan 'twijfel' en 'depressies' in plaats van aan vervolging, benadrukt Rick Warren het belang van 'gemeenschappelijke ervaringen' door Huxley te citeren:

Wanneer Paulus zijn ervaring met twijfel en depressie geheim had gehouden,

hadden daar nooit miljoenen mensen van kunnen profiteren. Alleen gemeenschappelijke ervaringen kunnen anderen helpen. Aldous Huxley zei: "Ervaring is niet datgene wat je overkomt. Ervaring is wat je doet met wat je is overkomen."¹⁴

In Marilyn Fergusons New Age-bestseller *The Aquarian Conspiracy* is Huxley verreweg de meest geciteerde persoon. Huxley wordt als volgt geciteerd over 'gemeenschappelijke ervaringen' die ontstaan door het gebruik van psychedelische drugs:

"Hoewel deze nieuwe 'gedachtenveranderaars' mogelijk eerst een soort schroom zullen teweegbrengen, zullen ze op de lange duur leiden tot een verdieping van het spirituele leven van de gemeenschappen."¹⁵

Ferguson voegt daar aan toe:

Volgens Huxley zou de lang voorspelde religieuze opwekking in Amerika beginnen met drugs, niet met evangelisten.¹⁶

Het citeren van de metafysische Huxley door Rick Warren in zijn discussie over het belang van 'gemeenschappelijke ervaringen', lijkt even ongepast als zijn verwijzing naar New Age-leider Bernie Siegel wanneer het over 'hoop' en 'doelgerichtheid' gaat. Het lukraak aanhalen van invloedrijke New Agers zonder uit te leggen wie deze mensen zijn, is niet echt wat je mag verwachten van een herder die geacht wordt zijn schapen te beschermen.

Naast al die mensen uit de kring van Schuller die door Rick Warren worden aangehaald, zijn er nog vele andere verwijzingen naar Schuller binnen de pagina's van *Doelgericht Leven* te vinden. Veel woorden, gezegden, ideeën en uitdrukkingen van Rick Warren kunnen herleid worden naar Robert Schuller. Hij imiteert Schullers gebruik van meerdere bijbelvertalingen en zijn neiging om instructies op rijm te zetten. Het Schulleriaanse "*God is real, no matter how I feel*"¹⁷ van Rick Warren (God is echt, of ik dat nou voel of niet), zijn "*You are never persuasive when you're abrasive*"¹⁸ (je bent nooit overtuigend wanneer je grof bent) en "*Revealing your feeling is the beginning of healing*"¹⁹ (Het uiten van je gevoelens is het begin van

genezing), zijn allemaal duidelijk geïnspireerd op de rijmelarij van Schuller, zoals: "It takes guts to leave the ruts"²⁰ (Er is moed nodig om de teugels uit handen te geven), "I'm not free until I believe in me!"²¹ (Ik ben niet vrij zolang ik niet geloof in mij!) en "inch by inch, anything's a cinch"²² (beetje bij beetje genomen is alles een makkie).

Het gerijm van Rick Warren vestigt alleen maar nog meer de aandacht op de doordringende invloed van Schuller in *Doelgericht Leven*.

Meer voorbeelden van Schuller-materiaal

In het boek *If It's going to Be, It's Up to Me* uit 1997 wijdt Robert Schuller een uitgebreide paragraaf aan het belang van het luisteren naar je hart. In deze paragraaf getiteld "Start with the Heart" (begin bij het hart) schrijft hij:

Verbind je aan deze kosmische Hogere Macht. Luister naar de roep van je hart om een gelovige in God te worden.²³

Luister naar me! Luister naar me: Ik ben je hart. Waarom durf je me nooit vrij te laten om te worden waartoe ik geboren ben? Je hartstochtelijke kracht.²⁴

Luister naar me, mijn geëerde, want God woont in je hart.²⁵

Verbind je aan mij; houd van mij en luister naar de God binnen in je.²⁶

Ook Rick Warren wijdt een gelijklopende paragraaf in *Doelgericht Leven* aan 'Luisteren naar je hart'. Hij zegt dat als je je verbindt met je hart, je in contact komt met de 'echte jij'. Hij legt uit wat het hart is: 'De verzameling verlangens, hoop, interesses, ambities, dromen en liefhebberijen die je hebt'. Volgens Rick Warren is 'passie' een ander woord voor hart.

Rick Warren schrijft in de paragraaf 'Luisteren naar je hart' van *Doelgericht Leven*:

Een ander woord voor hart is passie.²⁷

God wil dat je Hem gepassioneerd dient...²⁸

Uit passie komt perfectie voort.²⁹

Schuller schrijft in de paragraaf 'Begin bij het hart' in zijn boek uit 1997:

Passie is de sleutel tot het succes. Alle succesvolle mensen die ik ontmoet heb zullen direct toegeven dat hun passie voor hun droom zorgde dat het gebeurde.³⁰

Gelet op Rick Warrens geloof in de bijbelvertaling die zegt dat God 'in' alles is, lijkt het mij dat zijn uitspraken over het hart - gelegd naast die van Schuller - bijna precies hetzelfde zeggen:

Ik ben je hart... Luister naar je hart... Verbind je met mij en luister naar de God binnen in je... Je hart is je passie... Passie brengt perfectie voort en is de sleutel tot het succes.

Toen ik betrokken was bij New Age-leringen leerde ik precies dezelfde dingen: 'naar je hart luisteren' en de 'God binnenin' volgen. Jaren geleden, toen ik naar 'mijn hart' luisterde en de God binnenin me 'gepassioneerd' volgde, eindigde ik dieper en dieper in de leringen van de New Age. Het *voelde* allemaal zo geweldig. Uiteraard kan een gepassioneerd hart een geweldige bron van liefde en inspiratie zijn. Maar de Bijbel waarschuwt ons dat het hart ook een bron van grote misleiding kan zijn.

Arglistig is het hart boven alles, ja, verderfelijk is het, wie kan het kennen?

(Jeremia 17:9)

Want uit het hart komen boze overleggingen, moord, echtbreuk, hoerij, diefstal, leugenachtige getuigenissen, godslasteringen.

(Mattheüs 15:19)

Het is vreemd dat Rick Warren eerder in *Doelgericht Leven* waarschuwt voor de verleidingen die uit ons binnenste en uit het hart kunnen voortkomen.³¹ Want 34 pagina's verder dringt hij erop aan dat we naar ons hart moeten luisteren omdat dat 'de echte jij' zal openbaren. Wat trouwens niet de enige keer is dat Rick Warren een waarschuwing door hemzelf weer teniet doet met een duidelijk tegenovergestelde uitspraak, zoals ik zou ontdekken.

Denk wereldwijd

In een andere paragraaf in hetzelfde boek *If It's going to Be, It's Up to Me*, beschrijft Schuller de universele behoefte van de mensheid aan hoop en zelfrespect onder het kopje: "Denk wereldwijd - handel lokaal".³²

In *Doelgericht Leven* heeft Rick Warren ook een paragraaf gewijd aan 'wereldwijd denken'. Onder de kop 'Verschuiving van plaatselijk naar wereldwijd denken'³³, benadrukt hij hoe belangrijk het is om wereldomvattend te gaan denken. Hij dringt er bij 'wereldklasse christenen' op aan voor de wereld te bidden en 'daagt hen uit' betrokken te zijn. Hij schrijft: "Ik daag jullie uit om in het diepe te duiken."³⁴

Iemand 'uitdagen' in actie te komen is de door Robert Schuller voorgeschreven derde stap van de 'Geloof dat bergen verzet'- formule.³⁵ In zijn boek *Move Ahead with Possibility Thinking* uit 1967 schrijft Schuller:

Geloof dat bergen verzet is geloof dat uitdaagt in diep water te stappen.³⁶

Vijfendertig jaar later gebruikt Rick Warren niet alleen het uitdaag-principe, maar ook de metafoer van water en het woord 'diep' van Schuller.

Ik daag je uit om in het diepe te duiken.³⁷

Mentaal doordrenkt met Robert Schuller?

Ik ben er redelijk van overtuigd dat verdere studie zal onthullen dat er nog veel meer bijkomend materiaal van Schuller is terug te vinden op de bladzijden van *Doelgericht Leven*. Ik ben er beslist niet op uit geweest om dit allemaal te vinden. Ik bleef deze dingen gewoon ontdekken tijdens het lezen en ging na wat ik las. Toen ik begon met het lezen van *Doelgericht Leven* had ik geen idee dat de aanwezigheid van Schuller op zo'n indringende wijze op de pagina's van het boek te vinden zou zijn. Omdat de naam van Robert Schuller zelfs niet één keer in *Doelgericht Leven* genoemd wordt, zouden de meeste lezers nooit kunnen weten hoeveel van Rick Warrens materiaal in feite uit de publicaties en het onderwijs van

Robert Schuller komt. Ze zouden nooit weten hoe onlosmakelijk het onderwijs van de beide mannen met elkaar verweven blijkt te zijn.

In zijn boek *You can Become The Person You Want To Be* (Je kunt worden wie je zijn wilt), beschrijft Robert Schuller de doelen van zijn Instituut:

In het Instituut voor Succesvol Gemeenteleiderschap in Garden Grove, Californië waaraan ik leiding geef, richten we ons erop om voorgangers en gemeenteleiders te veranderen in dynamische Positieve Denkers.³⁸

In zijn boek uit 1995, *Prayer: My Soul's Adventure With God* beschrijft Schuller welk effect hij had op een jonge Ierse voorganger die naar het Instituut was gekomen.

Maar hij was door deze Amerikaanse predikant mentaal doordrenkt met het Positieve Denken.³⁹

Rick Warren lijkt beslist een ander voorbeeld van een voorganger die mentaal doordrenkt is met de leringen van Schuller. Schuller heeft duidelijk een 'indringende' invloed op Rick Warren. De meeste mensen zullen waarschijnlijk nooit weten *hoe* indringend.

Als zelfverkondigde 'change agent'⁴⁰ (iemand die anderen aanstuurt tijdens een proces van verandering) lijkt het een van Rick Warrens onuitgesproken doelen om Schullers onderwijs gangbaar te maken in de meer traditionele, 'bijbelvaste' vleugel van de Gemeente. Veel gelovigen die Rick Warren kennelijk wel vertrouwen, hebben ironisch genoeg geen fiducia in Robert Schuller. De 'magie' van Rick Warren lijkt in staat om de leringen van Robert Schuller verteerbaar te maken voor gelovigen, die dezelfde leringen nooit geaccepteerd zouden hebben wanneer ze rechtstreeks van Robert Schuller zelf gekomen waren. En, zoals ik spoedig zou ontdekken, een van Rick Warrens collega's was bezig met vrijwel hetzelfde.

11

Gods Droom?

Ik had deze Grote Droom...¹

Robert Schuller

Reach Out for New Life, 1977

Wij zijn echt iemand!²

Robert Schuller

Self-Esteem: The New Reformation, 1982

De Dromengever gaf me een Grote Droom!

Ik was gemaakt om iemand te zijn...³

Bruce Wilkinson

The Dream Giver, 2003

Toen ik nog druk bezig was met het lezen van Rick Warren en Robert Schuller, zag ik dat er van Bruce Wilkinson, de schrijver van *Het Gebed van Jabez*, een nieuw boek was uitgekomen met de titel *The Dream Giver*. Ik kocht het en las het de volgende dag. Tijdens het lezen had ik het gevoel dat ik weer een boek van Robert Schuller aan het lezen was. Het hele boek gaat over het aanmoedigen van mensen om de 'Grote Droom' te volgen en waar te maken, die - volgens Wilkinson - door God, de 'Dromengever', in ieders hart gelegd is. In het voorwoord schrijft Wilkinson:

Ik moet de eerste persoon nog tegenkomen die *geen* droom gehad heeft.

Misschien kunnen ze hem niet omschrijven. Misschien zijn ze hem vergeten.

Misschien geloven ze er niet meer in.

Maar hij is er.

Ik noem dit universele en machtige verlangen een 'Grote Droom'.⁴

Net als in de boeken van Rick Warren wordt de naam van Robert Schuller

nergens in het boek genoemd, maar toch gebruikt Wilkinson het onderwijs van Schuller over het waarmaken van je droom om bijna alles wat hij zegt over dromen te onderstrepen of in een kader te plaatsen. Het schijnbaar originele gebruik door Wilkinson van de term 'Grote Droom' - met een hoofdletter G en een hoofdletter D - werd al op zijn minst in 1977 door Robert Schuller gebruikt. Vele andere verwijzingen - de ene subtieler dan de andere - kunnen rechtstreeks aan Schullers publicaties en onderwijs over dromen van de laatste vier decennia worden toegeschreven. In feite is 'dromen' de eerste stap van de door Robert Schuller geformuleerde "*Acht Stappen van Geloof dat Bergen Verzet*".⁵

De Grote Droom waarmaken

Het boek *The Dream Giver* van Wilkinson is een gelijkenis van een man met de naam 'Gewoon', die zijn Grote Droom achterna gaat om 'Iemand' te worden. Door middel van Gewoon wordt het Schuller-begrip gelanceerd dat het de 'bestemming' van de mens is om 'Iemand' te worden en 'Grote Dingen' te bereiken. Gewoon doet de uitroep:

"De Dromengever heeft me een Grote Droom gegeven! Ik ben gemaakt om Iemand te zijn en voorbestemd om Grote Dingen te bereiken!"⁶

Dan verlaat Gewoon het land 'Vertrouwd' en vertrekt in de richting van 'De Grens'. En terwijl hij dat doet, brengt Wilkinson het 'durf'-taalgebruik uit Schullers 'Geloof dat Bergen Verzet'- formule naar voren.

Hij trok in de richting van 'De Grens', waar bijna nooit een Niemand naartoe ging. Gewoon had deze weg nooit eerder durven bewandelen.⁷

Maar wanneer hij het 'Grensland' bereikt, wordt hij bang voor het onbekende en begint hij aan zijn Droom te twijfelen. Wanneer hij zijn geloof begint te verliezen, wordt hij bemoedigd door 'De Dromengever'.

"Ik ben als Niemand niet geschikt om zo'n Grote Droom na te streven."
Jawel, dat ben je wel, zei de Dromengever. Ik heb je gemaakt om dit te doen.

"Maar ik geloof niet dat ik dit kan," zei hij.

Jawel, je kunt het. En ik zal bij je zijn. Ik zal je helpen.⁸

De 'Grens-Pestkoppen', de mensen die zijn Droom tegenwerken, proberen hem van het bereiken van zijn Droom te weerhouden door hem terug te sturen naar het land 'Vertrouwd'. Zijn familie blokkeert zijn zicht op de 'brug' die naar zijn 'Grote Droom' leidt. Zijn oom zegt hem dat hij met zijn pogingen 'De Grens' over te gaan, tegen 'elke traditie' ingaat. Maar Gewoon wordt geholpen door mensen die achter zijn Droom staan en die willen dat hij zijn Droom waarmaakt. Dit zijn de 'Grens-Jagers', die hem De Grens over helpen zodat hij verder kan op weg naar zijn Droom.

Maar eenmaal over 'De Grens' treft Gewoon een 'Woestenij' aan. Na een paar dagen van proberen in Woestenij, begint Gewoon aan zijn Droom en aan de Dromengever te twijfelen. Maar op een morgen, wanneer alle hoop verloren lijkt, wordt Gewoon wakker en ontdekt hij dat hij zich opeens in 'Heiligdom' en in de aanwezigheid van de Dromengever bevindt. Daar vraagt de Dromengever hem zijn Droom aan hem over te geven. En dus geeft Gewoon zijn Droom terug aan de Dromengever, die beschreven wordt als degene die hem de Droom aanvankelijk gegeven had. Vervolgens zegent de Dromengever de Droom van Gewoon en geeft hem dan weer terug. Nu is het *hun* Droom. Wat eerst de persoonlijke Droom van Gewoon was, is nu deel geworden van 'De Grote Droom' voor de wereld van de Dromengever.

Toen Gewoon naar zijn overgegeven Droom keek, zag hij dat deze gegroeid was. Zijn Droom ging nu niet langer alleen om Gewoon. Het was nu deel van de Grote Droom voor de wereld van de Grote Dromengever.⁹

Maar zelfs al is zijn Droom nu gezegend door de Dromengever en *hun* Droom geworden, de beproevingen van Gewoon gaan door. In het 'Dal der Reuzen' ontmoet hij nieuwe tegenstand op zijn Droom van wat onoverwinnelijke 'Reuzen' lijken. Maar temidden van al zijn beproevingen wordt hij bemoedigd door andere 'Dromers' zoals hij die hij onderweg tegenkomt en die zijn Droom delen. Uiteindelijk - en met hulp van de Dromengever, ontmoet en verslaat Gewoon de 'Reus der Duisternis', waarmee hij de Dromengever eer en glorie brengt.

Elke Reus was voor de Dromengever een nieuwe gelegenheid om eer te ontvangen.¹⁰

Met de hulp van de Dromengever bereikt Gewoon zijn Grote Droom. Maar al spoedig begrijpt Gewoon - die nu 'Iemand' is geworden - dat de Grote Droom van de Dromengever zich voortdurend verder uitbreidt. Het zal nu uitgroeien tot 'een nieuwe en zelfs grotere Droom'.

Nu was hij klaar om de Droom te laten groeien tot een nieuwe en grotere Droom.¹¹

De 'Dromencoach'

In de tweede helft van het boek presenteert Wilkinson zichzelf als de 'Dromencoach'. Hij verzekert zijn lezers dat zijn raadgeving gebaseerd is op 'jarenlange ervaring als Dromer'. Nog steeds zwaar puttend uit het onderwijs van Schuller over Dromen - en nog steeds zonder hem daarbij te noemen - moedigt Wilkinson zijn lezers aan om de lessen te leren die Gewoon in de gelijkenis geleerd had: het belang te 'ontwaken' voor je 'Grote Droom' en vervolgens eropuit te gaan om je Droom waar te maken; de waarde van het je bewust worden dat je 'voorbested' bent om een 'Iemand' te zijn en 'grote dingen te bereiken'.

Maar de waarheid die Gewoon dankzij de Dromengever ontdekt had was dat elke Niemand gemaakt was om een Iemand te zijn. En de sleutel om te ontdekken wat je voorbestemd bent te doen en te zijn, is ontwaken voor de Grote Droom die God je gegeven heeft en eropuit te gaan om deze te bereiken. ¹²

De Grote Droom zei hem dat hij, een Niemand, was gemaakt om een Iemand te zijn en dat hij was voorbestemd om Grote Dingen te bereiken. ¹³

Wilkinson herinnert zijn lezers eraan dat elk mens een onvervangbaar onderdeel is van Gods 'Grote Droom' om in de noden van de wereld te voorzien.

Je bent met de hand gemaakt door God om een stukje van zijn Grote Droom

voor de wereld te volbrengen. Hoe? Jouw Grote Droom is bestemd om te voorzien in een Grote Noodzaak waarover Hij diep bezorgd is. Je bent er om een zeker deel van zijn Droom van punt A naar punt B te brengen. Niemand anders dan jij kan dat doen.¹⁴

Wilkinson moedigt zijn lezers aan om hun angsten voorbij te streven en de verschillende tegenwerkende mensen - de Grens Pestkoppen - die hen willen weerhouden van het bereiken van hun Droom, te passeren.

Je weet dat je klaar bent om de Grens Pestkoppen te passeren wanneer je je ervan bewust bent dat hun argumenten horen bij het land Vertrouwd. En daar woon je niet meer.

De Grens is de uiterste rand van je oude leven. Nog één stap en dan wandel je in je nieuwe leven.¹⁵

Dankzij zijn eigen ervaring in 'Grenland' zegt Wilkinson te weten dat 'hoe groter de visie', hoe groter de tegenstand van de 'Grens Pestkoppen' zal zijn. Maar hij moedigt zijn lezers aan om zich een weg voorbij de 'Grens' van 'Vertrouwd' te banen en op weg te gaan naar een nieuwe en 'geweldige toekomst'.

Maak de oversteek, Dromer. Je geweldige toekomst wacht op je. En de Dromengever staat klaar om je te helpen die te vinden.¹⁶

Hij waarschuwt zijn lezers dat ze, zelfs al beseffen ze zich hun Droom, toch nog twijfel en angst zullen ondervinden die hun Droom zal toetsen. Maar dan herinnert hij hen er door middel van de gelijkenis aan dat deze beproeving slechts onderdeel is van de aanloop naar de uiteindelijke realisatie van hun Droom - een Droom die in feite hun unieke aandeel aan Gods Droom is.

De uiteindelijke sprong in het onbekende een 'geloofsbeproeving' van de Dromer noemend, en dit vergelijkend met de Israëlieten die door de woestijn trokken op weg naar het Beloofde Land, stelt Wilkinson het volgende gebed voor:

"Maak mij alstublieft de persoon die ik moet zijn om de Droom te volbrengen waarvoor U mij gemaakt hebt!"¹⁷

Wilkinson beëindigt zijn boek met woorden die herinneren aan de eerder genoemde verwijzingen naar Thomas Carlyle van Robert Schuller en Rick Warren; dat het het doel van de mens is zich te realiseren dat hij is geschapen voor 'grote dingen' en dat hij die zal bereiken wanneer hij de Grote Droom die God in zijn hart gelegd heeft gaat najagen.

Grootsheid is je ware toekomst! Ben je klaar voor het wonderlijke hiervan?¹⁸

Drie dagen nadat ik *The Dreamgiver* uit had, verscheen Bruce Wilkinson in Robert Schullers televisieprogramma *Hour of Power*. Predikend vanaf de kansel in de Crystal Cathedral en net zo klinkend als Robert Schuller zelf, sprak Wilkinson over het belang van het waarmaken van je dromen.

Bruce Wilkinson bij Hour of Power

Op 26 oktober 2003 heette de zoon van Robert Schuller gastspreker Bruce Wilkinson welkom in de Crystal Cathedral en bij de wereldwijde uitzending van *Hour of Power*.

Wat een geweldige dag om hier in Gods aanwezigheid te zijn. Vanmorgen zult u woorden horen die uw leven zullen veranderen. Het is een krachtige morgen... U zult zeer aandachtig willen luisteren, want wat hij (Wilkinson) te zeggen heeft is van groot belang.¹⁹

Hoewel hij nergens in zijn boek melding maakt van Robert Schuller, begon Wilkinson zijn preek met eindelijk Schullers enorme invloed op het gebied van 'het waarmaken van je Droom' te erkennen.

Goedemorgen allemaal. Ik wil met u praten over dromen. En van alle plaatsen ter wereld om over dromen te praten is dit de plaats... Want voor mij is Dr. Schuller de aartsvader op het gebied van je dromen naleven.²⁰
(Beletselteken in origineel)

Daarna definieerde Wilkinson wat hij bedoelde met 'Droom'.

Ik wil vandaag met u praten over uw Droom; dat deel van uw hart waar u, als u eraan denkt, emotioneel over wordt. Het is die Droom waarvan u wenst...: "Als ik al het geld van de wereld had en kon doen wat ik wilde, dan zou ik dit heerlijk vinden om te doen."

Dit heet '**uw Droom**'.²¹

(Beletselteken en accentuering in origineel)

Wilkinson vervolgde door allen uit te dagen zijn of haar 'Grote Droom' na te jagen. Het was dezelfde boodschap als in zijn boek *De Dromengever*: je hebt een 'Droom' in je hart en God zal je helpen deze Droom waar te maken omdat het jouw unieke aandeel is aan de 'Grote Droom' die God voor de wereld heeft. Wilkinson zei zijn toehoorders niet op hun angsten te focussen, maar op hun Droom.

Je bent gemaakt om je Droom waar te maken, dus wat doe je? Je gaat niet wachten tot de angst weg is. Je doorbreekt je angst. Het is Gods wil dat we onze droom volgen. Als jij je droom niet volgt, weet je hoeveel mensen dan beïnvloed zullen worden omdat jij je droom niet bent nagevolgd? Zie je, een droom helpt de droom van iemand anders. Het is de droom van God en Gods droom is nooit egoïstisch... Het is nauwelijks voor te stellen – hoe meer jij je droom najaagt – hoe meer God je zal gaan gebruiken op manieren die je nu niet voor mogelijk houdt.²²

De preek werd beëindigd met de woorden dat wanneer iedereen de Droom zou volgen die God *doelgericht* in zijn of haar hart gelegd heeft, zij de "wereld zullen veranderen".

Ik wil voor u bidden omdat jullie de mensen zijn die de wereld gaan veranderen. Wat een roerend moment is het voor u en mij en voor de hemel wanneer mannen en vrouwen reageren op Gods oproep om de Droom die Hij in hun hart gelegd heeft na te jagen door 'nee' te zeggen tegen de angst ... Door niet langer te zeggen 'ik kan het niet...' of 'ik wil het niet...', maar te zeggen: "Heer God, laat me alstublieft de Droom verwezenlijken. Laat me

alstublieft de Droom verwezenlijken."²³

Daarna bad hij:

Vader in de hemel, deze gemeente, deze medewerkers, dit team staat al decennia achter het volgen van de Droom. En ik ben vele, vele malen de ontvanger geweest van de boodschappen vanaf deze kansel door zowel vader als zoon. Ik dank U dat ze mij al deze jaren hebben bemoedigd om de Droom te volgen. En nu sta ik aan hun zijde om opnieuw de waarheid van Gods woord te verkondigen.²⁴

Bruce Wilkinson bij Saddleback Church

Op dezelfde dag dat Bruce Wilkinson op televisie was in Robert Schullers *Hour of Power*, sprak hij ook in Saddleback Church van Rick Warren.²⁵ Rick Warren stelde hem voor als 'een van mijn beste vrienden op de hele wereld' en beschreef diens nieuwste boek *The Dreamgiver* enthousiast als een 'ongelooflijk boek'. Hij vertelde dat de preek van Wilkinson zou zijn 'gebaseerd op de Bijbelse principes die in dit boek worden onderwezen'.

Wilkinson vertelde de Saddleback-gemeente en zijn internetbezoekers dat iedereen een 'Persoonlijke Droom' heeft. Hij zei dat het hele onderwerp van de 'Persoonlijke Droom' iets was dat 'over de hele wereld tot leven gewekt moet worden'. Hij zei dat 'de mensen hun Droom moeten weten' en dat de mensen 'hun Droom moeten naleven'. Hij zei dat 'iedereen een Droom in zijn hart heeft' en dat deze Droom hun 'doel' is. Hij vertelde dat ze deze Droom in hun hart hebben omdat God die in hun hart gelegd had.

Hij vertelde iedereen dat ze op zoek moesten gaan naar hun Droom. Wilkinson benadrukte - zoals in de Crystal Cathedral - dat ieders Persoonlijke Droom met de Dromen van anderen verbonden is, omdat het in werkelijkheid om 'Gods Droom' gaat. Hij waarschuwde dat als niet iedereen zijn 'Droom' 'naleeft', dit nog 'generaties' verder een negatieve impact kan hebben op de dromen van alle anderen. Ieder mens moet kijken welke Droom hij in zijn hart heeft, deze zien als Gods droom, de Droom onderwerpen aan God en zich aan de Droom 'toewijden'.

Hij zei dat de Droom die in je hart is ‘waarschijnlijk’ datgene is wat God wil dat je doet. Wilkinson preees de mensen in Saddleback om hun vermogen dromen waar te maken en zei toen dat Saddleback zich ‘op een historisch tijdstip’ bevond.

Het platform dat God Saddleback in Orange County geeft is groot. Maar of jullie dit wel of niet weten, het platform dat God aan deze gemeente geeft, is in de wereld veel groter dan hier. En jullie bevinden je op een historisch tijdstip omdat jullie vooraan lopen bij het baanbreken van de Geest van de Almachtige God. En dat wat pastor Rick jullie volgende week gaat vertellen over de wereldwijde visie van Saddleback komt recht uit het hart van de hemel. Ik beloof het. Ik weet waar het over gaat. Het is zo. En ik wil dat jullie één ding begrijpen. Dit heb ik nog nooit in een andere gemeente verteld – en dat zou ook niet kunnen, want dit is de enige gemeente waarvoor dit opgaat: hier wordt geschiedenis geschreven.

En ik sta hier om jullie te vertellen als medegelovige: jullie moeten opstaan! Jullie moeten het plan dat God met deze gemeente heeft volbrengen. Want ik wil jullie iets zeggen: het zal een revolutie teweegbrengen in de wereld. En daarmee zeg ik niets te veel. Wil je daarom je hart openstellen? Zul je voorbereid zijn op de Droom die komt?²⁵

Later bad Wilkinson:

Vader in de hemel, wat heerlijk om de geschiedenis mee te maken. Op dit moment wordt geschiedenis geschreven...

We vragen U, Heilige Geest, dat uw volledige en complete Droom voor deze gemeente, en voor iedereen die hier aanwezig is, dat dat de mooiste levende illustratie zal zijn in de geschiedenis van de gemeente. Hoe één groep mensen, die zich bewust is van zijn doel, de gelegenheid durft aan te grijpen waardoor de wereld radicaal getransformeerd wordt. We zijn vereerd Heer, met uw aanwezigheid. In Jezus' Naam. Amen.

Gods Droom voor ons zelfrespect?

Toen Bruce Wilkinson zijn gebed eindigde met 'in Jezus' Naam', realiseerde ik me dat hij de naam van Jezus voor het eerst in zijn hele preek over dromen noemde. Hetzelfde gebeurde in de Crystal Cathedral. Noch is de naam van Jezus in Wilkinsons hele boek *De Dromengever* te vinden. Misschien omdat Jezus nooit sprak over 'je dromen naleven'. Wanneer de Bijbel zegt dat in de laatste dagen 'uw ouden dromen zullen dromen', gaat het niet over dit soort dromen. De enige dromen die in de Bijbel genoemd worden zijn de dromen die voorkomen tijdens onze slaap. Bijbelse dromen en visioenen hebben *niets* gemeen met de dromen die we ons moeten inbeelden en die in het hart van de mens gevonden worden: het soort dromen waar Wilkinson het over heeft. Het droomproces dat door Wilkinson beschreven wordt heeft niets te maken met het onderwijs van de Bijbel. Maar het heeft alles te maken met het onderwijs van Robert Schuller.

Rick Warren had gezegd dat de preek van Wilkinson gebaseerd zou zijn op de 'bijbelse principes die in dit boek worden beschreven'. Maar Wilkinson had niet één Bijbels principe besproken omdat er geen bijbelse principes *zijn* over dit soort dromen. De uitdrukking 'Gods Droom' is in de Bijbel niet te vinden. Maar later zou ik ontdekken dat het een uitdrukking is die al jaren gebruikt wordt door Robert Schuller. In zijn boek uit 1982, *Self-Esteem: The New Reformation* schrijft Robert Schuller:

"... en volg Mij"? Wat betekent dat? Het betekent: durf een geweldige droom te dromen!²⁶

(Beletselteken in origineel)

Mij wordt pas volledig vergeven wanneer ik het God toesta om zijn nieuwe droom voor mijn leven op het schoolbord van mijn gedachten te schrijven en wanneer ik durf te geloven: "Ik besta: daarom kan ik. Ik ben een kind van God. Ik ben iemand. God heeft een geweldig plan om de maatschappij te verlossen. Hij heeft me nodig en wil mij gebruiken."²⁷

"Gods vergevende genade is onvolledig totdat Hij mij een nieuwe, koninkrijkbouwende droom en een kans geeft - en ik die aanneem."²⁸

Ik moet de droom die God mij geeft aannemen, en de mogelijkheden ervan ontwikkelen.²⁹

Wanneer we Gods droom geaccepteerd hebben, moeten we ons voorbereiden om een hoge prijs te betalen... Maar het pad zal ons door het dal van mogelijke vernedering leiden voordat **de kroon van goddelijke** trots op ons hoofd geplaatst wordt.³⁰

(Accentuering toegevoegd; vergelijk dit met Jesaja 28:1-5)

Het kruis dat Christus ons oproept te dragen zal ons worden aangereikt als een droom, een gedachte. Het wordt ons niet opgelegd: we moeten ervoor kiezen het volledig te accepteren. Het zal een geïnspireerde gedachte lijken, die belichaamd wordt door een bepaalde vorm van bediening die iemand met weinig zelfrespect helpt zijn eigenwaarde te ontdekken – door zijn redding en de daaruit volgende sociale dienstverlening in de naam van onze Heiland.³¹

Er is enorm veel menselijke energie nodig om in het spoor van God te lopen, zijn werk te doen, zijn wil te volbrengen, en om **zijn droom voor ons zelfrespect te voltooien**.³²

(Accentuering toegevoegd)

De held van de dag

Rick Warren kreeg de meeste publiciteit, maar het lijkt of in werkelijkheid Robert Schuller de held van de dag is. De beide christelijke leiders Rick Warren en Bruce Wilkinson schreven bestsellers die zwaar leunen op materiaal van Robert Schuller. Neale Donald Walsch en zijn New Age 'God' roemden Robert Schuller en citeerden uit diens boek *Self Esteem: The New Reformation*. En zelfs de evangelischen erkenden Schuller officieel als een van hen. Vier maanden nadat Robert Schuller met nadruk verklaard had: "Ja, God leeft en Hij is in ieder mens!" was hij één van de hoofdsprekers op de jaarlijkse conventie van de *National Association of Evangelicals* in 2004. Daar greep hij de kans om een oproep tot een nieuwe reformatie te doen en alle aanwezigen te zeggen dat hij zijn boek *Self*

Esteem: The New Reformation het beste vond dat hij ooit geschreven had.³³

Wat ging alles snel. Alle geestelijke dingen werden in zulke positieve, Schulleriaanse termen gebracht: Gods 'Doel', Gods 'Droom', Gods 'Bestemming', God 'in' iedereen en 'in' alles... Er waren nauwelijks waarschuwingen over mogelijke misleiding, noch oproepen tot geestelijke onderscheiding. Er werd alleen gewaarschuwd voor 'Grens Pestkoppen' die zich met hun 'opdracht' bemoeiden door vraagtekens te plaatsen bij wat ze deden. De 'Grens Pestkoppen' die 'Gewoon' probeerden te weerhouden 'Iemand' te worden, door hem vast te laten houden aan het 'oude' en weg te houden van het 'nieuwe'.

Maar beproefde men de geesten wel? De gelijkenis van Wilkinson leek mooi te passen naast de 'Jabez Verzoeking' het geloof te 'vergroten', door de principes van de nieuwe spiritualiteit te accepteren. Zou Wilkinson zich ervan bewust zijn dat zijn twee boeken gebruikt kunnen worden om gelovigen ten onrechte aan te moedigen de vertrouwde christelijke leer los te laten door genoeg 'lef' te hebben om de 'grenzen' van hun geloof 'op te rekken'? Zou hij of iemand anders gezien hebben dat er misschien nog iemand anders een hand in dit alles had?

Het is opmerkelijk dat Wayne Dyer en andere New Age-leiders ook de term 'Gods Droom' gebruiken, en naar dit droomproces verwijzen om de gedachte van Eenheid voort te stuwen. Dyer schrijft in zijn boek *You'll See it When You Believe It*³⁴, in het hoofdstuk getiteld 'Eenheid':

Wie is de grootste dromer? Noem het wat je wilt: God, hoger bewustzijn, Krishna, geest, wat je maar prettig vindt...

Eén droom, één dromer, miljarden belichaamde persoonlijkheden die die éne droom waarmaken... Je ware essentie is dat je deel uitmaakt van de ene grote droom...³⁴

Dit is de kern van de boodschap van al onze geestelijke meesters. Je kunt er een glimp van opvangen door ernaar te kijken door de mystieke wereld die je voor jezelf kunt scheppen in je dromende lichaam. Jij, de dromer... God, de dromer.³⁵

Ik verzeker je dat wanneer je je er werkelijk van bewust wordt dat er één droom is en dat jij in die droom met iedereen verbonden bent, je dan gaat denken en

³⁴ Vertaling titel: *Je zult het zien wanneer je het gelooft*

handelen alsof je verbonden bent met alles, in plaats van vast te willen houden aan je afgescheiden zijn.³⁶

In de periode dat Wilkinson in de Crystal Cathedral en in Saddleback Church verscheen, had ik net de biografie van Robert Schuller uit 2001 gelezen: *My Journey: From an Iowa Farm to a Cathedral of Dreams*.^t

Tegen het einde van het boek schrijft Schuller:

Terwijl het einde naderde van zowel de eeuw als van het millennium, was ik verbijsterd te zien hoezeer mijn beschouwingen verschoven waren. In mijn vroege jaren bestond mijn wereld uit de Sioux County, uit Iowa en de Nederlands Hervormde Kerk, maar nu had ik een wereldwijd bewustzijn. Het 'Ergens' van 'Nergens' heen gaan had een heel nieuwe betekenis gekregen. **Meer en meer bewoog ik me naar een denkwijze van religieuze inclusiviteit.** Dit was opnieuw – absoluut – een gewaagde zienswijze: maar ik was er inmiddels aan gewend geraakt om daarmee te leven. Sterker nog: ik genoot ervan!³⁷
(Accentuering toegevoegd)

Dan - bijna helemaal aan het einde van zijn boek - omschrijft hij de 'gewaagde, onmogelijke droom' die hij voor de wereld heeft.

En ik heb een gewaagde, onmogelijke droom: dat positief denkende gelovigen in God de illusies die de sektarische religies de wereld hebben opgelegd zullen overstijgen, en dat leiders van de belangrijkste religies de doctrinaire geesteshoudingen zullen voorbijstreven, ervoor kiezend om verschillen te negeren en in plaats daarvan dogma's die splitsingen veroorzaken te **transcenderen** om zo samen te werken en vrede en welvaart en hoop in de wereld te brengen.³⁸

(Accentuering toegevoegd)

Uiteraard is de gedachte aan vrede er één die in de harten van de hele mensheid weerklinkt. Maar toen ik Schullers woorden las stak er één uit. Het woord 'transcenderen'. Schuller gebruikt *precies hetzelfde* woord dat de New Age 'God'

^t *Mijn reis: Van een boerderij in Iowa naar een Droomkathedraal*

van Neale Donald Walsch gebruikt om te antwoorden op de vraag van Walsch ‘hoe alle verschillende geestelijke geloven die de wereld van vrede af houden voorbij gestreefd moeten worden’. ‘God’ had tegen Walsch gezegd:

Er is een manier...

Transcendeer ze...

Transcenderen betekent overstijgen, voorbijstreven...

‘Transcenderen’ betekent niet dat je altijd ‘anders dan’ bent; het betekent dat je altijd ‘groter dan’ bent. Je nieuwe, grotere geloofssysteem zal ongetwijfeld aspecten van het oude blijven bevatten – dat deel van je geloof waarvan je ervaart dat het je nog steeds van nut is – en wordt dus een combinatie van het nieuwe en het oude: niet een totale verwerping van het oude.³⁹

(Accentuering toegevoegd)

Robert Schuller heeft de ‘gewaagde, onmogelijke droom’ dat mensen vanuit alle religieuze stromingen hun strenge geesteshoudingen zullen overstijgen; dat ze dogma’s die verdeeldheid veroorzaken zullen ‘transcenderen’ zodat ‘Gods Droom’ voor wereldvrede bereikt kan worden. Neale Donald Walsch en zijn New Age ‘God’ stellen daarom een ‘5-stappen Vredesplan’ voor, waardoor deze verschillen zullen transcenderen. Volgens hen zal dit ‘5-stappen Vredesplan’ wereldwijde vrede brengen wanneer de wereld de principes van hun nieuwe spiritualiteit zal overnemen. Een Vredesplan dat aan de beschrijving van Robert Schullers ‘gewaagde, onmogelijke droom’ tegemoet lijkt te komen. Een Vredesplan dat Walsch en zijn New Age ‘God’ zouden kunnen omschrijven als ‘Gods Droom voor de wereld’.

12

Het Vredesplan van Rick Warren

Is dit het waagstuk waarvoor je geboren bent?

Is deze uitdagende droom het doel van God voor jouw leven?¹

Robert Schuller,

If It's Going to Be, It's Up To Me, 1997

Een vriend had een e-mail van Rick Warren in mijn brievenbus achtergelaten. Het was gedateerd 27 oktober 2003, een dag nadat Bruce Wilkinson in Saddleback Church over dromen gesproken had. Met gebruik van precies dezelfde uitdrukking 'Gods Droom' die Wilkinson de dag daarvoor in Saddleback besproken had - en die Robert Schuller ten minste 25 jaar daarvoor had geïntroduceerd - had Rick Warren zijn e-mail de titel gegeven: 'GODS DROOM VOOR JOU - EN VOOR DE WERELD'.

In het bericht kondigde hij aan dat hij het komende weekend een wat hij 'Wereldwijd Vredesplan' noemde zou lanceren.

In een reeks enthousiaste en autoritaire verklaringen verkondigde Rick Warren met stelligheid dat de Doelgerichte Gemeente zijn 'moment van bestemming' had bereikt. Hij gaf de verzekering dat God hun gemeente aan het voorbereiden was op 'een grote droom om de wereld te veranderen'. Hij vertelde dat ze op het punt stonden zich te wagen aan een droom die 'de geschiedenis zou gaan veranderen'. Met gebruik van een metafysische techniek om dromen te bevestigen (tegenwoordig vaak 'vision casting' genoemd) en een taalgebruik precies als dat van Robert Schuller, verkondigde hij dat 'het wereldwijde Vredesplan ECHT GAAT GEBEUREN'. In het e-mailbericht van Rick Warren stond onder meer te lezen:

Dit afgelopen weekend was er zoveel enthousiasme... energie... en verwachting in onze gemeente. Het was voelbaar hoe God onze gemeente aan het voorbereiden is op een grote droom om de wereld te veranderen!

Dit feit werd nog eens bevestigd door de krachtige boodschap over Gods droom voor je leven van Bruce Wilkinson. De stadia voor het waarmaken van ieders persoonlijke droom gelden ook voor ons als gemeentefamilie samen...

Dit weekend zal ik beginnen aan een reeks van vijf boodschappen over Gods droom om jou op wereldwijd vlak te gebruiken – om JOU letterlijk te gebruiken de wereld te helpen veranderen! Ik zal ons Wereldwijde Vredesplan onthullen, en ook hoe God jou op unieke wijze heeft voorbereid voor dit ‘moment van bestemming’.

Je bent niet maar per ongeluk lid van Saddleback Church. God heeft ons allen bij elkaar gebracht – juist op dit strategische tijdstip – om iets te betekenen. Dit zeg ik zonder bang te zijn voor overdrijving: God gaat jou gebruiken, en ons allemaal hier in Saddleback, om de loop van de geschiedenis te veranderen!

Er is maar één ander moment in mijn leven geweest waarop ik deze diepe overtuiging voelde: dat was de dag waarop God me als 25-jarige riep om Saddleback Church te beginnen, zonder geld en zonder leden.

Het Wereldwijde Vredesplan GAAT ECHT GEBEUREN – en ik weet dat God jou speciaal in deze tijd naar onze gemeente gebracht heeft omdat Hij je op een bepaalde manier wil inzetten.²

Gezeten in mijn kamer las en herlas ik Rick Warrens e-mailbericht. Alles ging erg snel in de Doelgerichte beweging. De invloed van Robert Schuller, die al zo opvallend herkenbaar was in de boeken van Rick Warren, werd eens te meer duidelijk nu zowel Rick Warren als Bruce Wilkinson Schullers leringen over dromen in de Gemeente brachten. Leringen over dromen die meer gebaseerd waren op het woord van mensen dan op het Woord van God.

In plaats van voor het geloof te pleiten door de plannen van onze geestelijke Tegenstander tot een 5-stappen Vredesplan aan de kaak te stellen, was Rick Warren bezig zijn eigen 5-stappen Vredesplan te introduceren. Een Vredesplan, dat gebracht werd in de naam van God en in de vorm van een droom. Een droom die in Schuller-taalgebruik werd omschreven als ‘Gods Droom voor de wereld’.

Het Vredesplan Onthuld

De week daarop op 2 november 2003, onthulde Rick Warren zijn 5-stappen Vredesplan aan Saddleback Church en aan alle anderen die het op Internet volgden.³ Hij begon zijn oproep met iedereen te vertellen dat het een ‘historische dag’ was

aan het begin van een 'nieuwe fase in de geschiedenis van Saddleback Church'. Hij vertelde opnieuw dat hij en zijn vrouw de Saddleback gemeente begonnen waren in januari van 1980, toen hij nog maar 25 jaar oud was, en dat ze zich toen hadden voorgenomen zich veertig jaar toe te wijden aan de gemeente en de gemeenschap. Hij vertelde dat de eerste 10 jaar in de bediening jaren van 'plaatselijke zegen' waren geweest. In het decennium van de jaren '90, vertelde hij, was het werk 'nationaal' geworden, toen ze 'andere gemeenten in het land wilden helpen'. Hij beschreef hoe ze seminars hadden gegeven en middelen en onderwijs verschaft hadden aan meer dan 250.000 gemeenten in heel Amerika.

En nu het de 21^e eeuw was, vertelde hij, zou het werk 'globaal' worden. Ze zouden niet stoppen met hun plaatselijke en nationale werkzaamheden, maar het was nu de tijd 'om de hele wereld te zegenen'. Met een taalgebruik dat rechtstreeks uit het boek *De Dromengever* van Bruce Wilkinson komt, vertelde Rick Warren dat God het allermeest verhoogd wordt wanneer je de 'grootste Reuzen' achterna jaagt. Zijn vrouw Kay beschreef deze 'Reuzen' als geestelijke verlorenheid, gebrek aan dienend leiderschap, armoede, ziekte en onwetendheid. Later vertelde Rick Warren dat de krachten van zijn gemeente - en gemeenten van over de hele wereld - gemobiliseerd zouden worden om het op te nemen tegen deze 'Reuzen'-problemen die miljarden mensen op de aarde treffen. Hij vertelde dat de Gemeente op een unieke wijze is toe bereid en het enige wereldmiddel is dat het op een realistische manier tegen deze 'wereldwijde Reuzen' kan opnemen. Volgens Rick Warren waren de problemen niet nieuw, maar de manier waarop zijn Vredesplan deze 'Reuzen' het hoofd zou gaan bieden, zouden 'revolutionair' zijn.

Hij vertelde dat Saddleback een plan zou gaan formuleren waaraan uiteindelijk 'miljoenen andere kerken' mee zouden doen. Samen, vertelde hij, 'gaan we de wereld veranderen'. Hij herinnerde iedereen eraan dat er 72.000 leden staan ingeschreven bij Saddleback Church en dat zo'n groot aantal mensen was als 'een stad'. Ook zei hij dat hij net zo zeker was van het slagen van dit plan, als hij tweeëndertig jaar geleden was geweest toen hij Saddleback oprichtte. Hij vertelde iedereen dat ze niet 'per ongeluk' bij Saddleback terecht waren gekomen en dat God iedereen wil gebruiken om zijn Vredesplan uit te voeren.

Volgens Rick Warren is het soms nodig 'om naar het volgende stadium van geestelijke groei' te gaan. Hij vond dat ze in Saddleback waren gezegend omdat 'ze zoveel geweldige leraren hadden als Bruce Wilkinson'. Hij stelde dat zij die zó

gezegend waren, ook een zegen moeten zijn voor anderen. Christenen moeten zich uitstrekken naar anderen.

Zoals Neale Donald Walsch zijn 5-stappen Vredesplan aan de hand van een acroniem had gepresenteerd, zo presenteerde ook Rick Warren zijn 5-stappen Vredesplan met een acroniem:

Het 5-stappen Vredesplan van Rick Warren

- o **PLANT** churches
 - o **EQUIP** Leaders
 - o **ASSIST** the Poor
 - o **CARE** for the Sick
 - o **EDUCATE** the Next Generation⁴
-
- o Gemeenten stichten
 - o Leiders toerusten
 - o De armen ondersteunen
 - o De zieken verzorgen
 - o De volgende generatie opleiden

"Ik begrijp het nog niet allemaal, maar U kunt op mij rekenen"

In deze zelfde preek bevestigde Rick Warren met grote stelligheid dat 'wij geschiedenis gaan schrijven' en weerklonk ook de oproep van Robert Schuller voor een 'nieuwe reformatie'. Hij vertelde dat nu er gemeenten 'her-vormd' werden en mensen in beweging kwamen, er geen reden was waarom de Grote Opdracht het evangelie aan de hele wereld te brengen, niet 'in deze generatie' volbracht zou kunnen worden.

Hij las voor uit II Korinthiërs 5:18-19 vanuit een nieuwe bijbelvertaling waarin de gewoonlijk met 'verzoening' en 'verzoenen' vertaalde woorden, simpelweg 'vrede' genoemd werden.

God stuurde Christus om vrede te sluiten tussen Hem en ons. En Hij heeft ons de opdracht gegeven vrede te sluiten tussen Hem en anderen. In Christus bood God

ons vrede aan en vergeving aan alle mensen van deze wereld. En nu heeft Hij ons de opdracht gegeven zijn boodschap over vrede te verspreiden. (CEV)

Rick Warren legde speciale nadruk op het herhaaldelijke gebruik van het woord 'vrede' in deze Bijbel, zonder daarbij te zeggen dat het woord 'vrede' in deze tekst alleen in de nieuwere bijbelvertalingen te vinden is. Hij zei: "En let eens op hoe vaak het woordje 'vrede' in deze tekst gebruikt wordt." Toen beschreef hij de Gemeente als 'Het echte Vredeskorp' en zei:

Het is onze taak, onze verantwoordelijkheid, om mensen te helpen vrede te sluiten met God en hen vervolgens te helpen vrede te sluiten met anderen. Dat is de opdracht die niet aan de overheid, maar aan de Gemeente gegeven is.

Hij vertelde hoe hij hier het laatste jaar voortdurend over had nagedacht. Rick Warren zei dat hij er ook met wereldleiders over gesproken had om hun mening te horen en dat hij uiteindelijk op het 5-stappen Vredesplan was uitgekomen. Ze hadden het verder ontwikkeld en geperfectioneerd en er zouden kerken van over de hele wereld aan mee doen, net zoals gebeurd was met het onderwijs en de principes van de *Doelgerichte Gemeente*.

Met de duidelijke vooronderstelling dat God de Doelgerichte Gemeente wil gebruiken om een fundament voor wereldvrede te leggen en dat deze poging de wederkomst van Jezus zal kunnen bespoedigen door de Grote Opdracht te vervullen verklaarde Rick Warren:

Weet je wat God aan het doen is? Hij is bezig een distributiekanaal aan te leggen. God is bezig met het bouwen van een platform voor de vrede.

Daar voegde hij aan toe:

God zegent wie werken voor de vrede. Want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

Afsluitend verzocht hij iedereen om te bidden hoe zij in het Vredesplan gebruikt zouden kunnen worden.

Bid nu, zeg tegen God: ik begrijp het nog niet helemaal. Ik weet niet waarom of wanneer of hoe of waar, maar ik zeg tegen U: gebruik me. Ik zeg de twee gevaarlijkste woorden die er zijn: Heer, gebruik me. Ik begrijp het nog niet allemaal, maar U kunt op me rekenen.

Ergens is er iets niet goed

Nadenkend over Rick Warrens Vredesplan kon ik niet ontkennen dat wat hij opperde in theorie een nobele onderneming was die de moeite waard is. Het evangelie meedelen aan mensen die geestelijk verloren of verdwaald zijn en ondertussen zieken, armen en gekwetste mensen helpen is allemaal waar het bij Jezus om draait. Je zou je kunnen afvragen wat er mis is met het je op deze manier uitstrekken naar de wereld. Ik twijfelde er nauwelijks aan of Rick Warren in staat zou zijn miljoenen mensen te mobiliseren en deze geweldige dingen voor elkaar te krijgen. Maar in de afgelopen maand of zo, toen ik zijn boek *Doelgericht Leven* las, en nu ik hem hoorde praten over 'Gods Droom voor de wereld' en 'Gods Vredesplan' voor de wereld, voelde ik grote ongerustheid. Hij klonk niet meer alleen als Robert Schuller, maar meer en meer als Neale Donald Walsch.

Rick Warren, die beweert door God te zijn geïnspireerd, presenteert een 5-stappen Vredesplan waarover hij autoritair verkondigt dat het Gods plan is de 'loop van de geschiedenis' te veranderen. Neale Donald Walsch, die beweert door 'God' te zijn geïnspireerd, presenteert óók een 5-stappen Vredesplan waarvan hij zegt dat het Gods plan is de 'loop van de geschiedenis' te veranderen. Walsch schreef:

In het universum gebeurt niets **per ongeluk**...

Je kunt **de loop van de menselijke geschiedenis veranderen**...

Hiermee **overdrijf** ik niets...⁵

(Accentuering toegevoegd)

Rick Warren zegt:

Je bent niet maar **per ongeluk** lid van Saddleback Church...! Dit zeg ik zonder bang te zijn voor **overdrijving**: God gaat jou gebruiken, en ons allemaal hier in

Saddleback, om **de loop van de geschiedenis te veranderen!**⁶

(Accentuering toegevoegd)

Maar er was duidelijk iets niet aan de haak. Waarom zou God ‘aan vrede doen’ door een christelijke leider te inspireren tot een 5-stappen Vredesplan, dat lijkt op het 5-stappen Vredesplan van een New Age-leider, wiens 5-stappen Vredesplan volkomen in tegenstrijd is met het ware Bijbelse evangelie van Jezus Christus? De God van de Bijbel is geen God van wanorde (I Korinthiërs 14:33). Hij wil niet dat zijn volk onbekend is met de listen van de Tegenstander (II Korinthiërs 2:11). Hij zou willen dat het 5-stappen Vredesplan van de nieuwe spiritualiteit aan de kaak gesteld en onder het licht gebracht werd (Efeziërs 5:11-13), en niet dat het op verwarrende wijze nageaapt werd.

Wat ook erg verontrustend was, was dat Rick Warren steevast het onderwijs van Robert Schuller gebruikte om zijn Doelgerichte Gemeente te sturen en te motiveren. Ik had al ontdekt dat Rick Warren zonder verwijzing of erkenning materiaal van Robert Schuller gebruikt in *Doelgericht Leven*; ik merkte dat hij nu Schullers onderwijs over dromen - opnieuw gelanceerd door het boek van Bruce Wilkinson - gebruikte om zijn 5-stappen Vredesplan een motiverend fundament te verschaffen. Hij gebruikte nu zelfs Schullers uitdrukking ‘Gods Droom’ om zijn Vredesplan te omschrijven. Ik zou er later achter komen dat Rick Warrens gebruik van de uitdrukking ‘Gods Droom’ en zijn begeleidende bevestiging dat ‘het echt gaat gebeuren’ is terug te vinden in de boeken van Schuller gedateerd vanaf 1978. In *Discover Your Possibilities* schrijft Schuller:

Bid, zoek Gods leiding, en wat gebeurt er dan? Je krijgt een droom om na te jagen... Vind een droom. Wanneer je die droom eenmaal hebt en weet dat het **Gods droom** is voor jouw leven, waag het er dan op. Durf het te zeggen. Laten de verlost van de Heer zo spreken. Verkondig aan de wereld, **dat het echt gaat gebeuren.**⁷

(Accentuering toegevoegd)

In zijn e-mail van 27 oktober 2003 getiteld ‘Gods Droom voor Jou - en voor de wereld’, schreef Rick Warren:

DIT WEEKEND zal ik beginnen aan een reeks van vijf boodschappen over **Gods droom** om jou op wereldwijd niveau te gebruiken – om JOU letterlijk te gebruiken de wereld te helpen veranderen! Ik zal ons Wereldwijde Vredesplan onthullen, en ook hoe God jou op unieke wijze heeft voorbereid voor dit ‘moment van bestemming’.

Het Wereldwijde Vredesplan **GAAT ECHT GEBEUREN...**⁸

(Accentuering toegevoegd, hoofdletters origineel)

Zou de Kerk *werkelijk* in staat zijn om de eerste ‘Reus’, ‘geestelijke verlorenheid’ te verslaan, terwijl het zich alsmear verder richting de leringen van Robert Schuller verplaatst; leringen die zich voortdurend verder ontwikkelen, en die steeds meer klinken als de nieuwe spiritualiteit? Er waren zoveel dingen die ik in *Doelgericht Leven* had ontdekt waarvan de oorsprong was te vinden bij Robert Schuller en het mystieke New Age-denken. Toch wekte Rick Warren - althans aan de oppervlakte - de indruk volkomen te zijn vergeten wat de New Age-implicaties zijn van wat hij en Robert Schuller onderwijzen.

De Bijbel beschrijft hoe de Antichrist door middel van ‘vrede’ op ‘wonderbaarlijke’ wijze de wereld zal misleiden (Daniël 8:23-25, *King James*). Als christenen moeten we ervoor oppassen dat we niet medeplichtig worden aan de plannen van deze komende wereldheerser.

Kleine Groepen voor valse vrede

Ik heb in mijn boek uit 2002, *Reinventing Jesus Christ*, beschreven hoe New Age-leiders sinds de gebeurtenissen van 11 september 2001, alom tegenwoordig zijn in de media. Met de formatie van één verenigde organisatie, genaamd de *Global Renaissance Alliance*, zetten deze New Age-leiders de mensen ertoe aan samen te komen in kleine groepen om voor wereldvrede te bidden en deze te visualiseren. Tegen een beangstigde wereld werd door Neale Donald Walsch, Marianne Williamson, Wayne Dyer en andere New Age-leiders gezegd, dat de collectieve *droom* van wereldvrede teweeg gebracht kon worden wanneer *kleine groepen* overal ter wereld hun gebeden, meditatie en visualisaties zouden richten op het onderwerp wereldvrede.

Medeoprichter van de *Global Renaissance Alliance* Marianne Williamson introduceerde kort na 11 september 2001 haar zorgvuldig bedekte New Age-ideeën tijdens de *Oprah Winfrey Show*. Met verwijzing naar de tragische gebeurtenissen van 11 september stelde Williamson een vredesplan voor dat is gebaseerd op de principes van de New Age. Ze presenteerde een plan dat door haar en andere New Age-leiders wordt omschreven als het ‘alternatief voor Armageddon’ en dat spoedig door de New Age ‘God’ van Neale Donald Walsch gepresenteerd zou worden als zijn 5-stappen Vredesplan. Williamson vertelde de miljoenen kijkers van Oprah dat de wereld veranderd kan worden met behulp van kleine groepen. Ze vertelde:

Elk probleem draagt zijn eigen oplossing in zich... Ik geloof dat deze tragedie ons in een positie gebracht heeft die is als een kostbare kruik met geestelijk medicijn.

... Dus ik denk dat we niet mogen onderschatten hoeveel goeds er kan komen van het gewoon onderling praten, en het verzoenen^u. Weet je, een land verzoent zich, en ik geloof... dat de mensen op de hele wereld ons kunnen voelen.

Ik ben heel erg betrokken bij mensen die in **kleine groepen** zitten, die bidden, mediteren en vanuit het hart spreken over wat er echt toe doet. Weet je, de terroristen hebben celgroepen. Je hoort over terroristencelgroepen. Nou, wij hebben **celgroepen van vrede** nodig.⁹

(Accentuering toegevoegd)

Toen Williamson de kijkers van de Oprah Show vertelde dat de mensheid zich moet ‘verzoenen’, legde ze niet uit dat haar definitie van ‘verzoenen’ (*atonement*) het ‘*at-one-ment*’ (één-zijn) is van een nieuwe spiritualiteit. Een nieuwe spiritualiteit die wereldvrede belooft, gebaseerd op het algemene geloof dat wij allen met elkaar één zijn omdat God ‘in’ iedereen en alles is.

Wayne Dyer, Williamsons New Age-partner en medelid van de *Global Renaissance Alliance*, verscheen kort na 11 september in een speciale uitzending van PBS, getiteld: ‘Er is een spirituele oplossing voor elk probleem’.

Ook hij benadrukte dat God ‘in’ iedereen en alles is, en hij voerde aan dat wereldvrede kan worden gerealiseerd wanneer iedereen, overal ter wereld, het met elkaar één-zijn (*at-one-ment*) door onze met God gedeelde goddelijkheid, zou erkennen.

^u Oorspr. Engels: *atonement*. Zoals gezegd heeft dit binnen de New Age een andere betekenis, nl. één-zijn: *at-one-ment*

In zijn boek en in de video van deze uitzending, die als premium aan de abonnees van PBS werd aangeboden, steekt Dyer openlijk de loftrumpet over de leringen van *Een Cursus in Wonderen*. Hij en andere New Age-leiders erkennen nu onmiskenbaar dat hun *kleine groepenmethode* van visualiseren, positieve bevestiging en uiteindelijk bereiken van hun **droom** voor wereldvrede, spiritueel gestaafd wordt door de New Age-leringen van de *Cursus*. Sterker nog: Dyer vertelde zijn PBS-kijkers dat de wereld een stuk vreedzamer zou worden wanneer iedereen zou leven volgens de principes van *Een Cursus in Wonderen*. Hij zei:

Weet je, ik heb iets verscheidene jaren bestudeerd en dat wat ik bestudeerd heb heet Een Cursus in Wonderen, en Een Cursus in Wonderen is een bijzonder interessante verzameling briljante geschriften waarvan ik geloof dat als de wereld ernaar zou leven, we misschien veel, *veel* minder conflicten en worstelingen enzovoorts zouden hebben dan we nu tussen elkaar en tussen de landen en in onze families meemaken...¹⁰

Nadat ik de hele stroom van *Global Renaissance Alliance*-leiders met hun eensluidende praatjes, hun pleidooi voor kleine groepen en hun drang naar op New Age-principes gebaseerde wereldvrede op televisie de revue had zien passeren, schreef ik in *Reinventing Jesus Christ*:

Al jarenlang zie ik hoe voorstanders van het 'New Age-nieuwe evangelie' als Marianne Williamson, Gary Zukav, Wayne Dyer, Barbara Marx Hubbard en anderen, door middel van hun boeken en publieke optredens de 'Christus' van het nieuwe evangelie naar voren brengen. Maar dit waren meestal theoretische vertoningen en de meesten van deze individuen leken slechts losjes met elkaar in verband te brengen.

Nu, sinds 11 september, verplaatst alles zich naar een veel duidelijker profetisch vooruitzicht. Het werkt ontstellend ontnuchterend om deze zelfde personen te zien opkomen tijdens *prime-time* televisie-uitzendingen, als lid van een 'wereldwijd bondgenootschap' dat hun 'nieuwe evangelie' op de markt brengt om wereldvrede te bereiken. Er lijkt van alles te gebeuren nu de 'God' en 'Christus' van het 'Nieuwe evangelie' hun 'Alternatief voor Armageddon' (het Vredesplan) beginnen te presenteren als enige weg naar echte, blijvende vrede.¹¹

Vredesplan van wie?

De Bijbel waarschuwt zijn lezers ervoor te waken dat ze hun zielen niet verruilen voor de doelstellingen van de wereld (Marcus 8:36-37), of voor een wereldvrede die helemaal geen echte vrede zal zijn. Maar het lijkt of je van Robert Schuller, Rick Warren of Bruce Wilkinson nooit enige waarschuwing over mogelijke misleiding zult horen. Het lijkt of ze zich alleen maar richten op wat zij denken dat 'Gods Droom' is om de 'wereld te veranderen'. Op de een of andere manier lijken ze het gegeven te minimaliseren dat satan in de Bijbel wordt omschreven als de buitengewoon misleidende 'god van deze wereld' (II Korinthiërs 4:4), en dat hij wordt omschreven als iemand die komt 'als een engel des lichts' en dat zijn dienaren zich voordoen als 'dienaren van gerechtigheid' (II Korinthiërs 11:14-15).

Als jonge man had Rick Warren Robert Schullers boek *Your Church Has Real Possibilities* gelezen.¹² Terwijl hij nog in seminarie zat, reden hij en zijn vrouw Kay helemaal van Texas naar Californië om Schullers *Instituut voor Succesvol Leiderschap* bij te kunnen wonen. Als nieuw pastor en 'afgestudeerde' van Schullers Instituut, stichtte hij zijn gemeente op een half uur rijden van de Crystal Cathedral. De invloed van Schuller op de jonge pastor was doordringend en 'diepgaand'. En onlangs nog had Schuller zich erop beroemd dat Rick Warren 'telkens weer' naar zijn Instituut was gekomen.¹³

In navolging van Schullers toewijding aan zijn gemeente voor veertig jaar, had ook Rick Warren zich voorgenomen zich veertig aan zijn Saddleback-gemeente toe te wijden. Hij 'kweekte' zijn mega-kerk op dankzij het trouw toepassen van alles wat hij van Schuller geleerd had. Zijn voortdurende hoogachting voor Schuller is onmiskenbaar door al het materiaalgebruik zonder verwijzingen naar Schuller dat in zijn boek *Doelgericht Leven* naar boven komt drijven. En nu werd Schullers concept van 'Gods Droom' gebruikt om miljoenen christenen te inspireren zich aan te sluiten bij zijn 5-stappen Vredesplan om 'de wereld te veranderen'. Een Vredesplan dat - op papier - een akelige gelijkenis vertoont met het 5-stappen Vredesplan van Neale Donald Walsch en zijn New Age 'God'.

13

Misleid over Misleiding

Concentreer je op het positieve.

Als je Jezus Christus als je Heiland aanneemt en Hem in je leven toelaat, hoef je je nooit meer zorgen te maken over de duivel.¹

Robert Schuller,

Discover Your Possibilities, 1978

Het helpt te weten dat Satan volkomen voorspelbaar is.²

Rick Warren,

Doelgericht Leven, 2002

In Mattheüs 24:3 vragen de discipelen Jezus kort voor zijn kruisiging wat het voortekenen van zijn wederkomst en het einde der tijden zal zijn.

En toen Hij op de Olijfberg gezeten was, gingen de discipelen tot Hem alleen, zeggende: Zeg ons, wanneer zullen deze dingen zijn? En wat zal het teken zijn van uw terugkomst en van de voleinding der wereld?

Zijn antwoord was direct en recht door zee en levert ons enorm veel profetische bijzonderheden. Hij begon zijn uitgebreide en grondige uiteenzetting door eerst en vooral te waarschuwen voor de grote misleiding die aan zijn wederkomst op aarde zou voorafgaan. Hij waarschuwde hen: "Ziet toe dat niemand u verleide". Jezus vervolgde door in meer dan dertig verzen de profetische tekenen te beschrijven die ze konden verwachten bij het naderen van het einde.

Onder de vele profetische tekenen beschreef Hij onder andere: het misleidende gebruik van de naam Christus, valse profeten, valse tekenen en wonderen en de opkomst van een allerlaatste valse Christus: de Antichrist. Jezus waarschuwde dat velen die Hem, de ware Christus, volgden, vervolgd en gedood zouden worden.

Ook beschreef Jezus de bijzonderheden van zijn eigen zegevierende wederkomst. Hij verzekerde zijn discipelen dat Hij zou komen op de wolken met

grote macht en majesteit en dat zijn gerechtigheid uiteindelijk zou overwinnen. Maar toch waarschuwde Hij in zijn *hele* profetische uiteenzetting voor de *grote misleiding* die in het einde der tijden zou komen. Hij vertelde dat Hij hen van tevoren waarschuwde voor deze dingen zodat ze er acht op konden slaan en niet misleid zouden worden. Jezus vertelde ze 'uit te kijken' voor deze tekenen omdat niemand behalve de Vader de exacte tijd van zijn wederkomst weet.

In het boek *Doelgericht Leven* stelt Rick Warren ongeveer de zelfde vraag die de discipelen op de Olijfberg stelden. Alleen beperkt hij zijn vraag louter tot het tijdstip van Jezus' wederkomst en het einde der tijden waar ze in Mattheüs 24 naar vragen, in plaats van te vragen naar de *voortekenen*:

Er is vandaag de dag een toenemende belangstelling voor de wederkomst van Christus en het einde der tijden. Wanneer zal het gebeuren? Kort voordat Jezus naar de hemel opsteeg vroegen de discipelen Hem hetzelfde, en zijn antwoord was tamelijk onthullend. Hij zei: 'Het komt jullie niet toe, tijd en uur te kennen die de Vader in zijn macht heeft vastgesteld. Maar wanneer de heilige Geest over jullie komt, zul je kracht krijgen, en jullie zullen getuigenis van Mij afleggen in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria, ja, tot in de verste delen van de wereld' (Handelingen 1:7-8, GNV).³

Door de aandacht alleen te vestigen op het onderwerp van het tijdstip in dit ene gedeelte uit het boek Handelingen, blijft de lezer van Rick Warren achter met de indruk dat de profetische bijzonderheden van Jezus' wederkomst hem niets aangaan. Rick Warren schrijft:

Toen de discipelen over profetie wilden praten, schakelde Jezus het gesprek snel over op evangelisatie. Hij wilde dat ze zich op hun taak in de wereld zouden concentreren. Hij zei in wezen: "De bijzonderheden van mijn terugkomst gaan jullie niets aan. Wat jullie wel aangaat is de opdracht die Ik je gegeven heb. Richt je daar op!"⁴

Omdat Jezus op de Olijfberg al enorm veel profetische bijzonderheden over de voortekenen betreffende zijn wederkomst had gegeven, zou Hij Zichzelf tegenspreken als Hij op enige wijze zou impliceren dat de bijzonderheden van

zijn wederkomst ons niets aangaan. Schakelde Hij het gesprek snel over op evangelisatie toen de discipelen op de Olijfberg over profetie wilden spreken? Nee. Hij gaf hun het ene profetische bijbelgedeelte na het andere om in detail te vertellen over de voortekenen die aan zijn wederkomst en het einde der tijden zouden voorafgaan. Het is duidelijk dat Jezus geloofde dat profetie ze *wel degelijk* aanging. De discipelen wilden meer weten over de voortekenen, en ze kregen er meer over te weten.

En nu is het ironische dat Rick Warren, in zijn poging om zijn lezers kennelijk te ontmoedigen profetie te bestuderen en te begrijpen, zelf moet terugrijpen naar de Olijfberg en al zijn expliciete profetische bijzonderheden om zijn punt te proberen duidelijk te maken. De twee schriftgedeelten waaruit hij aanhaalt (Mattheüs 24:36 en Mattheüs 24:14), zijn onderdeel van de meer dan dertig verzen waarin Jezus zijn discipelen de profetische bijzonderheden geeft om niet misleid te worden over zijn uiteindelijke wederkomst. Rick Warren schrijft:

Het is nutteloos om over het exacte tijdstip van Jezus' terugkomst te speculeren, want Jezus zei: "Maar wanneer die dag of dat uur zal komen weet niemand; de engelen in de hemel niet en ook de Zoon niet, alleen de Vader weet het" (Mattheüs 24:36). Als Jezus al zei dat Hij de dag noch het uur wist, waarom zou jij er dan proberen achter te komen? Wat we wel zeker weten is dit: Jezus zal niet terugkomen totdat iedereen van wie God het wil, het Goede Nieuws gehoord heeft. Jezus zei: "En dit evangelie van het Koninkrijk zal in de hele wereld gepredikt worden tot een getuigenis voor alle volken, en dan zal het einde gekomen zijn" (Mattheüs 24:14). Dus als je wilt dat Jezus eerder terugkomt, richt je dan op het volbrengen van je taak, en niet op het berekenen van profetieën.⁵

Het vers uit Mattheüs 24:36 dat Rick Warren aanhaalt met betrekking tot tijden, is in feite onderdeel van al die profetische details die Jezus zonder terughoudendheid vrijelijk aan zijn discipelen gaf in antwoord op hun vraag in Mattheüs 24:3: "Zeg ons, wanneer zullen deze dingen gebeuren? En wat is het teken van uw terugkomst en van de voleinding der wereld?"

Rick Warren kan Mattheüs 24:14, wanneer hij zegt 'wat we *wel* zeker weten', alleen maar met profetische autoriteit aanhalen omdat hij een schriftgedeelte aanhaalt dat een van de vele profetische bijzonderheden over de wederkomst geeft

die Jezus op de Olijfberg openbaar maakte. En Rick Warren ‘weet dit zeker’ omdat het inderdaad profetisch was en *onderdeel is* van alle andere profetische details die Hij zijn discipelen wilde laten kennen.

Uit het hele gesprek van Jezus op de Olijfberg wordt ons meer dan duidelijk dat Hij zijn discipelen - en ons allemaal - zegt dat kennis van de bijzonderheden omtrent zijn wederkomst erg belangrijk is. Hij geeft alle nodige profetische informatie zodat zijn volgelingen niet misleid zullen worden over de details van zijn terugkomst en het einde der tijden. Hij waarschuwt dat er valse leraren en valse leringen zullen zijn die de bijzonderheden van zijn wederkomst zullen proberen te verwarren. Hij gaf al deze profetische details omdat Hij niet wilde dat zijn discipelen - of een van ons - de komst van de Antichrist zouden verwarren met zijn eigen terugkomst. Hij begint zijn uitgebreide profetische uiteenzetting met de woorden: ‘Zie toe dat niemand u misleidt!’ en Hij besluit zijn dialoog met: ‘Waakt’ en ‘weest waakzaam’.

Hoe kan Rick Warren ooit de conclusie hebben getrokken - en zijn miljoenen lezers vertellen - dat Jezus tegen zijn volgelingen zei dat de bijzonderheden van zijn wederkomst hun niets aangaan?

Details van Jezus’ wederkomst gaan ons wel degelijk aan

Omdat ik zelf uit de New Age kom, heb ik op zeer persoonlijke wijze geleerd dat de bijzonderheden van Jezus wederkomst ons wel degelijk aangaan. Kennis van de gebeurtenissen omtrent Jezus’ terugkomst was van doorslaggevend belang om te kunnen ontdekken hoe vreselijk misleid ik werd door mijn New Age-onderwijs. Ik was er door in de Bijbel te lezen achter gekomen dat er een valse Christus op komst is en dat ik een aantal jaren lang onbewust een van zijn volgelingen ben geweest. Omdat het heldere en gezaghebbende onderwijs in de Bijbel over de ware Jezus en zijn echte wederkomst onder mijn aandacht was gebracht, was ik in staat te zien hoezeer ik werd misleid. De wetenschap dat er een valse Christus is die de wederkomst de ware Christus probeert na te bootsen, zorgde dat ik de valse Christus kon verwerpen en mijn leven kon toewijden aan de ware Jezus Christus.

Jezus beschreef de omstandigheden rondom zijn wederkomst op zo’n rijkelijke en volmaakte wijze omdat Hij wist dat het einde der tijden gekenmerkt

zou worden door grote geestelijk misleiding. Ik herinner me hoe ik Mattheüs 24 opnieuw en opnieuw las, naast al die andere schriftgedeelten die een duidelijke omschrijving geven van de grote misleiding die de wereld tegen het einde ten deel zal vallen. Deze passages in de Bijbel over geestelijk bedrog en Jezus' werkelijke terugkomst hielpen mijn leven te redden.

Maar op de een of andere manier lijken Rick Warren en vele andere christelijke leiders het niet te snappen. Er is een valse Christus zeer aanwezig op ons huidige wereldtoneel, en deze stevent recht af op de Gemeente. De top-New Age-leiders van deze valse Christus zijn met elkaar verenigd en bezig de wereld en de Gemeente te bekeren tot de nieuwe spiritualiteit. Een nieuwe spiritualiteit die de weg aan het bereiden is voor de komst van hun uiteindelijke valse 'Christus'.

Omdat Rick Warren en andere gemeenteleiders deze misleiding niet schijnen te verstaan, raken zij helaas betrokken bij deze bedrieglijke ontwikkeling. Misschien misleid tot de gedachte dat zij niet misleid kunnen worden, plaatsen zij de Gemeente door hun onbekwaamheid tot onderscheid wat er allemaal gebeurt, in groot gevaar. Het lijkt of ze niet inzien hoe onze geestelijke Tegenstander de Doelgerichte Gemeente wil gebruiken voor zijn eigen heimelijke doelstellingen.

Doelgerichtheid als strategische list

Op het moment dat ik dit neerschrijf is de collega van Neale Donald Walsch, Wayne Dyer, tijdens een publieke, 3-uur durende speciale PBS-uitzending bezig met aan een nietsvermoedend Amerikaans televisiepubliek de principes van de nieuwe spiritualiteit uit te leggen. Zijn onderwerp? *De Kracht van Opzet en Doelgerichtheid*.⁶ En terwijl Dyer op slimme wijze de nieuwe spiritualiteit op de markt brengt door over de Kracht van Doelgerichtheid te spreken, heeft Rick Warren plaatsgenomen in de jury van een opstelwedstrijd over 'De Kracht van Doelgerichtheid', georganiseerd door de op New Age gestoelde *Templeton Foundation*.⁷ John Templeton, die zeer sterke neigingen heeft naar het metafysische en de New Age, gelooft in een 'gemeenschappelijke goddelijkheid tussen God en de mens'.⁸ Ooit stond Templeton als omslagartikel op de voorkant van Robert Schullers *Possibilities Magazine*,⁹ en hij werd nog onlangs door niemand minder dan Neale Donald Walsch omschreven als 'mijn geweldige voorbeeld'.¹⁰

Er bevindt zich een valse Christus op het wereldtoneel, en deze gebruikt

‘doelgerichtheid’ als strategische list om de wereld te verleiden tot acceptatie van de compromitterende principes van de nieuwe spiritualiteit. En zolang Rick Warren en andere christelijke leiders dit alles blijven ontkennen, resten ons alleen de profetische bijzonderheden in de Bijbel om de valse Christus en zijn snode ‘doelstellingen’ te ontmaskeren.

Profetische bijzonderheden over de gebeurtenissen van de eindtijd gaan ons *beslist* aan.

Wees op het allerergste voorbereid

Jaren terug, toen ik voor een radiostation in Oregon werd geïnterviewd over mijn boek *The Light that was Dark*, vroeg een beller mij naar mijn visie op het tijdstip van Jezus’ wederkomst. Ik zei dat mijn visie simpelweg is dat het altijd het beste is om op het allerergste voorbereid te zijn. Ik vertelde dat de Bijbel nergens de garantie geeft dat gelovigen aan de komst van de Antichrist zullen ontkomen. En dat het mij - hoewel er enorm verschillende meningen over dit onderwerp bestaan - eenvoudigweg het meest logisch lijkt om op het allerergste voorbereid te zijn. Deze houding van voorbereiding is volkomen in overeenstemming met de waarschuwing in de Bijbel om de ‘hele wapenrusting Gods’ aan te doen, en om te ‘waken’ en ‘waakzaam te zijn’, en om ons ‘door geen mens te laten mis- of verleiden’.

Maar Rick Warren en de meeste christelijke leiders van vandaag hebben het niet over geestelijke misleiding. Ze stellen de opkomende en steeds algemener wordende New Age-leringen niet aan de kaak. Ze praten niet over het New Age Vredesplan dat het Bijbels christendom tracht samen te voegen met de nieuwe spiritualiteit. Ze bereiden hun gelovigen niet voor op het *allerergste scenario*: de komst van de Antichrist. Door zich in plaats daarvan te richten op ‘Gods Droom voor de wereld’, vergeet de Doelgerichte Gemeente Gods waarschuwing voor de wereld ter harte te nemen: een machtige Bedrieger is op komst, met in zijn kielzog valse profeten en valse leringen en allerlei ‘bedrieglijke wonderen en tekenen’ die de wereld zullen overtuigen dat hij Christus is (II Thessalonicenzen 2:3-9).

In feite is het niet ondenkbaar dat deze uiterste misleider zich nu al in de wereld bevindt. Neem bij voorbeeld Maitreya.

14

Valse Christus met een Doel

Ik ben je doel¹

Ik ben je hoop²

Ik ben je hart³

God is in je en overal om je heen⁴

Mijn naam is Eenheid⁵

Ik zal al de doelstellingen van God voor je plaatsen⁶

Mijn plan is Gods Plan⁷

Niets gebeurt bij toeval⁸

Neem deel aan een Geweldig Plan dat de wereld zal veranderen...⁹

Met mijn komst breng ik vrede¹⁰

Maitreya de 'Christus',

Messages from Maitreya the Christ, 1992

Er is een valse Christus die beweert dat hij nu al in de wereld is en dat hij slechts wacht totdat de mensheid hem tevoorschijn roept. Ook hij heeft een 'doel' en is 'doelgericht'. Hij heeft een vredesplan en zegt dat zijn komst vrede zal brengen. Hij legt zich toe op het dienen van de mensheid en heeft een plan om de verlorenen, zieken en armen te helpen. Hij is het prototype van de Antichrist en is nog steeds een levensvatbare kandidaat om inderdaad de Antichrist te *zijn*. Zijn leringen komen overeen met de New Age-leringen van de nieuwe spiritualiteit. De Bijbel waarschuwt ons dat op een dag hij, of iemand zoals hij, ieders 'allerergste scenario' zal waarmaken. Hij, of iemand als hij, zal ieders mooiste dromen doen keren in een totale nachtmerrie. En derhalve behoren wij allen op zijn minst een *beetje* alert te zijn op personen op wie de Bijbelse waarschuwingen zo van toepassing zijn - zeker wanneer zijn leringen zo parallel lopen met die van de nieuwe spiritualiteit.

Deze valse Christusfiguur is Maitreya 'de Christus'. Volgens zijn eigen omschrijving is hij niet de 'Wereldredder' maar een 'Wereldleraar'. Hij onderhield contact met de wereld door middel van Benjamin Creme, een Engelse kunstenaar

en esoterist die al jarenlang zijn woordvoerder is. De toekomstige rol van Maitreya als ‘wederkerende Christus’ wordt door Creme beschreven in zijn boek *The Reappearance of the Christ and the Masters of Wisdom* ^v uit 1980. Een andere woordvoerder, Wayne Peterson, schreef meer recentelijk een boek met de titel *Extraordinary Times, Extraordinary Beings: Experiences of An American Diplomat with Maitreya and the Masters of Wisdom* ^w. In dit boek uit 2001 schrijft Wayne Peterson over Maitreya’s rol in de belangrijkste wereldreligies:

Hij is het die door alle belangrijke religies wordt verwacht, alhoewel hij hun onbekend is. De christenen verwachten de wederkomst van Christus, boeddhisten de nieuwe Boeddha, moslims de Imam Mahdi, hindoes de reïncarnatie van Krishna, en de joden de Messias. Dit zijn allemaal verschillende namen voor een en dezelfde persoon, Maitreya, die hier is, niet als religieus leider maar als een leraar voor de hele mensheid.¹¹

Wayne Peterson omschreef wat hij van Benjamin Creme geleerd had over de doelen van Maitreya:

Creme gaf aan dat het Maitreya’s doel is ons te helpen onze aangeboren goddelijkheid te realiseren door te leren leven in de juiste verhouding als broers en zussen van één grote familie.

De eerste stap is om, door verdeling, de armoede en hongersnood terug te dringen die miljoenen mensen temidden van alle overvloed dagelijks het leven kosten. Maitreya zal op tijd opkomen om ons te helpen onszelf en de planeet te redden, en zichzelf aan iedereen bekend maken door middel van een spoedig te komen ‘Dag van Bekendmaking’ op televisie.¹²

Volgens berichten woont Maitreya sinds 1977 anoniem ergens in de Westerse wereld. Zijn ‘wederkomst’ en aanwezigheid hier op aarde werden in 1982 door paginagrote krantenadvertenties aangekondigd in alle grote steden van de wereld. Hij heeft een onofficiële wereldorganisatie onder de naam ‘*Share International*’, en onder zijn volgelingen bevinden zich volgens berichten van Creme en Peterson

^v Vertaling titel: *de wederkomst van Christus en de Meesters der Wijsheid*

^w Vertaling titel: *Buitengewone tijden, buitengewone wezens: ervaringen van een Amerikaanse diplomaat met Maitreya en de Meesters der Wijsheid*

vele vooraanstaande wereldfiguren, waaronder Mikhail Gorbatchev ¹³ en Nelson Mandela. ¹⁴

Maitreya heeft bekend gemaakt dat hij bij zijn wederkomst vergezeld zal worden door twaalf 'Meesters der Wijsheid', die hem zullen helpen om de mensheid de 'Nieuwe Waarheid' ¹⁵ en de 'Nieuwe Weg' ¹⁶ te 'onderwijzen'. Met wat een zeer slimme vondst zal blijken te zijn, verklaarde Maitreya dat Jezus een van deze twaalf 'Meesters' zal zijn; een 'Meester Jezus' die niet Jezus Christus is maar slechts een 'discipel' van 'Christus'. Maitreya heeft gezegd dat hij, Maitreya, de enige persoon is die het 'ambt' 'Christus' bekleedt, dat hij dit 'ambt' al 2600 jaar bekleedt en dat hij het was die, als 'Christus', de mens Jezus 'overschaduwde' en door Hem heen werkte in het Palestina van de eerste eeuw van onze jaartelling. Benjamin Creme legde het uit:

In de traditie van de esoterie is Christus niet de naam van een individu, maar van een ambt in de Hiërarchie. De huidige bekleeder van dit Ambt, de Heer Maitreya, bekleedt deze nu 2600 jaar en Hij manifesteerde zich in Palestina via zijn Discipel Jezus door de occulte methode van overschaduwing, een vorm die het meest gebruikt wordt voor de manifestatie van Avatars. Hij is nooit weggeweest uit de wereld, maar heeft de afgelopen 2000 jaar gewacht en plannen gemaakt voor deze onmiddellijke toekomstige tijd, zijn discipelen getraind en Zichzelf voorbereid op de enorme taak die Hem wacht. Hij heeft te kennen gegeven dat Hij dit keer Zelf zal komen. ¹⁷

Overlappende 'doelen'

Het is opmerkenswaard dat Maitreya's belangrijkste New Age-leringen over hoop, doel, dromen, bestemming, dienstbaarheid, vrede en het idee dat 'God 'in' alles en iedereen' is, op veelzeggende wijze samenvallen met veel van de woorden en leringen van Robert Schuller en Rick Warren. Door deze gebieden van overlapping beginnen sommige cruciale verschillen tussen bijbels christendom en de nieuwe spiritualiteit te vervagen. De reden waarom deze vervaging optreedt, is omdat Robert Schuller, Rick Warren en veel andere christelijke leiders geen moeite doen om de verschillen aan te duiden tussen wat zij zeggen, en wat valse Christussen als

Maitreya en de nieuwe spiritualiteit zeggen. Maitreya is bijvoorbeeld net als Rick Warren dol op het woord 'doel': hij gebruikt het de hele tijd. Maitreya heeft aan de hele mensheid verklaard:

Wij zijn verenigd, jullie en ik, voor hetzelfde doel.¹⁸

Neem mijn hand, mijn vrienden, en laat ons samen dat pad bewandelen en de zin van het leven kennen, de zegen van de liefde kennen, het doel van God kennen.¹⁹

Ik heb allen nodig die ernaar verlangen te dienen, die hun doel in het leven wensen te vervullen.²⁰

Ik zal al de doelen van God voor je plaatsen.²¹

Klamp je vast aan mijn Doel, welke is de mensen tot God te brengen.²²

Mijn Doel ontvouwt zich.²³

Mijn Doelen worden volbracht.²⁴

Ik ben jullie Doel.²⁵

De hele achterzijde van het boek *Messages from Maitreya* wordt in beslag genomen door 'De Grote Aanroep'. Volgens Benjamin Creme is deze Aanroep door Maitreya in de wereld gebracht en wordt deze tegenwoordig vaak geciteerd in New Age georiënteerde kerken over de hele wereld. 'De Grote Aanroep' smeekt de wederkomst van 'de Christus' af en is een roep tot herstel van 'Het Plan'. De middelste zinnen van de Aanroep zijn een specifieke aanroeping van Gods 'Doel'.

Vanuit het centrum waar Gods wil gekend wordt

Richte het Doel de kleine wil der mensen

Het Doel dat de Meester kent, dient.

Creme legt uit waarom Maitreya deze 'Grote Aanroep' op de mensheid heeft losgelaten:

... om de mens zelf in staat te stellen om energieën aan te roepen die onze wereld kunnen veranderen, en de wederkomst van Christus en de Hiërarchie mogelijk te maken.²⁶

Het bedrieglijke ‘doel’ van Maitreya als ‘Wereldleraar’ is alle mensen ervan te overtuigen dat ze goddelijk zijn. Het is zijn plan om de mensheid te laten geloven in het ‘immanente’ karakter van God, wat betekent dat God ‘in’ iedereen aanwezig is, en dus iedereen goddelijk is.

Immanentie: de ‘God’ binnenin

Hoewel ik bekend ben met veel van wat er van en over hem gezegd en geschreven is, bezag ik Maitreya na het lezen van Robert Schuller en Rick Warren opeens in een heel ander licht. Er was iets zeer verontrustends aan de overeenkomsten tussen hun leringen, voornamelijk met betrekking tot ‘doel’ en het begrip dat God ‘in’ iedereen en alles is. Rick Warren schrijft op bladzijde 88 van *Doelgericht Leven*:

Omdat God altijd bij je is, is God nergens dichterbij je dan waar je nu bent. De Bijbel zegt: "*Hij regeert over alles en is overal en is in alles.*"
(letterlijke vertaling van de Engelse editie)

Op bladzijde 88 van *Messages from Maitreya the Christ*, wordt Maitreya als volgt geciteerd:

Mijn vrienden, God is dichterbij jullie dan je denkt.
God is jijzelf.
God is binnenin je en overal om je heen.

Op bladzijde 88 van zijn boek *The Reappearance of The Christ and The Masters of Wisdom* geeft Benjamin Creme uitleg over Maitreya's ‘Nieuwe wereldreligie’. Hij beschrijft hetzelfde ‘immanente’ aspect van God dat Rick Warren overdraagt met zijn *New Century Version* van Efeziërs 4:6.

Maar uiteindelijk zal er een nieuwe wereldreligie ingesteld worden die een fusie en synthese zal zijn van de Oosterse en Westerse benaderingen. De Christus zal samenbrengen, niet eenvoudigweg christendom en boeddhisme, maar het

concept van de transcendente God – buiten zijn schepping – en het concept van de immanente God – in de mens en in zijn hele schepping.

De bekende occulte leraar en New Age-theosoof Alice A. Bailey beschrijft ook hoe de nieuwe wereldreligie op dit ‘immanente’ aspect van God zal zijn gebaseerd. Met de nadruk op het woord ‘*fris*’ schrijft ze dat ‘het pad naar God’ zal zijn gebaseerd op:

... **een frisse oriëntering** op goddelijkheid en op het accepteren van het feit dat de Transcendente God en de Immanente God aanwezig zijn in iedere levensvorm.

Dit zijn de fundamentele waarheden waarop de toekomstige wereldreligie zal rusten.²⁷

(Accentuering toegevoegd)

Ditzelfde aspect van Gods ‘immanentie’ dat van zo groot belang is voor Maitreya, Alice A. Bailey, de nieuwe spiritualiteit en de Nieuwe Wereldreligie, is ook erg belangrijk voor Rick Warren. Dit idee van immanentie wordt onderwezen als onderdeel van de *Fundamenten Cursus* in Rick Warrens Saddleback Church. Net als Alice A. Bailey gebruikmakend van het woord ‘*fris*’, wordt in de *Fundamenten Deelnemers Gids* in het gedeelte ‘*Een Fris Woord*’, Rick Warrens onderwijs dat God ‘in’ alles is nog eens herhaald. Er staat:

Het feit dat God boven en verder dan zijn schepping staat betekent niet dat Hij buiten zijn schepping staat. Hij is even transcendent (boven en verder dan zijn schepping) als immanent (binnenin en overal door zijn schepping).²⁸

(Haakjes in origineel)

Ook Robert Schuller heeft dit aspect van immanentie benadrukt. Tijdens zijn preek op 9 november 2003 in de Crystal Cathedral zei Robert Schuller dat God niet alleen transcendent, maar tevens immanent is. Schuller zei dat als gevolg van zijn grotere bewustwording van Gods immanentie, zijn geloof dieper, breder en rijker was geworden dan ooit. Zoals ik al eerder heb aangehaald vatte hij wat hij bedoelde met Gods immanentie samen door zijn wereldwijde publiek te vertellen:

Ja, God leeft en Hij is in ieder afzonderlijk mens!²⁹

Zoals al eerder gesteld in hoofdstuk 3 van dit boek, valt dit aspect van immanentie ook op in Rick Warrens geprefereerde parafrasebijbel *The Message* van Eugene Peterson. Het begrip dat God aanwezig is 'in' alles en 'Eén' is met de schepping, is vervat in de magische spreuk 'zo boven, zo beneden'. Dit is de mystieke New Age-uitdrukking die door Eugene Peterson in zijn geheel geïnjecteerd is in het Onze Vader, en in een afgeleide vorm in Kolossenzen 1:16 - het bijbelvers dat Rick Warren gebruikt om zijn lezers het Doelgerichte Leven in te leiden. Zoals gezegd wordt dit aspect van immanentie van God en de betekenis ervan binnen de New Age, door de redacteurs van het *New Age Journal* beschreven in het boek *Zo Boven, Zo Beneden*.

"Zo boven, zo beneden; zo beneden, zo boven."

Dit principe wijst erop dat de transcendente God buiten het stoffelijke universum, en de immanente God binnen in ons, Eén zijn.³⁰

De geestelijke gevolgen van al deze overlappende uitspraken zijn kolossaal. Rick Warren, Robert Schuller en Eugene Peterson onderwijzen momenteel allemaal dit immanente aspect van God: dat God aanwezig is 'in' iedereen afzonderlijk. Niet alleen stellen deze christelijke leiders op dit kritieke theologische punt een van de hoofduitgangspunten van de nieuwe spiritualiteit en waarschijnlijke Wereldreligie *niet* aan de kaak - ze lijken het er *mee eens te zijn!*

Een van mijn vrienden die lid was van Saddleback Church, kwam eens een avondje langs om mij ervan te proberen te overtuigen dat Rick Warren niet misleid is door de New Age of geestelijke misleiding. Ik wist dat zijn argumenten zouden zijn gebaseerd op het feit dat Rick Warren in *Doelgericht Leven* zegt dat wij nooit God zullen worden en dat wij niet goddelijk zijn. Daarbij gebruikt hij zelfs de term 'New Age-filosofieën'³¹. Nog voor mijn vriend kon beginnen met het uiteen zetten van zijn standpunt, liet ik hem bladzijde 88 van *Doelgericht Leven* opslaan. Ik las het gedeelte hardop voor:

Omdat God altijd bij je is, ben je nergens dichter bij God dan waar je nu bent.

De Bijbel zegt: "Hij regeert alles en is overal en is in alles."

Mijn vriend liet vol ongelooft zijn hoofd hangen en riep toen uit: "Dat is pantheïsme!" Hij begreep onmiddellijk de gevaarlijke New Age-implicaties van wat Rick Warren zegt. Hij snapte dat ongeacht de New Age-disclaims van Rick Warren, hij deze weer tenietdeed met zijn werkelijke onderwijs. Aan de ene kant zegt Rick Warren dat mensen geen goddelijke wezens zijn, en toch opent hij de deur naar dit nieuwe spiritualiteitgeloof door te verkondigen dat God 'in' alles is. Deze zelfde vriend vertelde me later dat hij gedurende zijn tijd in Saddleback Church nooit iets van betekenis geleerd heeft over geestelijke misleiding.

'Meester Jezus' en de Nieuwe Reformatie

Tenzij Rick Warren en andere gemeenteleiders de New Age aan de kaak beginnen te stellen door de verschillen tussen bijbels christendom en de nieuwe spiritualiteit uit te tekenen, zal er uiteindelijk grote verwarring ontstaan.

Succesvolle coaches en trainers bereiden hun teams zo volledig mogelijk voor op wat de tegenpartij in zijn schild zou kunnen voeren - ook op eventuele trucs op het laatste moment. Christelijke leiders zouden hetzelfde moeten doen. Het is noodzakelijk dat de Gemeente is voorbereid op een valse Christusfiguur als Maitreya die plotseling verschijnt en zichzelf voorstelt als 'Christus', en de *immanentie* van God 'in' iedereen en alles verkondigt. Het zou kunnen gebeuren. We kunnen het ons niet veroorloven zelfingenomen te zijn. We mogen niet onkundig zijn over de voornemens en listen van onze Tegenstander (II Korinthiërs 2:11).

Benjamin Creme bij voorbeeld heeft - zoals eerder vermeld - geprobeerd ons ervan te overtuigen dat Jezus *niet* de Christus is, maar in plaats daarvan een discipel van Maitreya 'de Christus'. Zijn uitleg is dat Jezus het Maitreya in de eerste eeuw toestond om Hem bij zijn doop te 'overschaduwen' en door Hem heen te werken.

Hij was – en is nog steeds – een Discipel van de Christus en hij maakte het grote offer zijn lichaam beschikbaar te stellen aan de Christus. Maitreya de Christus nam het door middel van het occulte proces van 'overschaduwning' over en werkte vanaf diens doop door het lichaam van Jezus heen.³²

Creme vertelde dat wanneer Maitreya zichzelf als Christus zal openbaren, hij vergezeld zal worden door ‘twaalf Meesters der Wijsheid’ die hem zullen helpen om zijn werk op aarde te doen. Volgens Creme zal ‘Jezus’ een van de ‘Meesters’ zijn die met Maitreya meekomt. Maar deze ‘Jezus’ zal volgens Creme *geen* Heer zijn en ook *niet* de Christus: hij is een ‘Meester’ en niets meer dan een ‘Meester’. Creme zegt dat alleen Maitreya de Heer en Christus is. Volgens de uitleg van Creme zal ‘Meester Jezus’ de Heer Maitreya dienen door de troon van Petrus in Rome te aanvaarden en hoofd te worden van de ‘christelijke kerk’. Deze ‘Meester Jezus’ - onmiskenbaar een valse Jezus - zal de leiding nemen over een nieuwe reformatie. Zijn taak zal bestaan uit het ‘reformereren (*herzien*) van de christelijke kerken’.

Meester Jezus zal de christelijke kerken gaan reformeren.³³

Hij zal trachten de christelijke kerken te transformeren voor zover ze flexibel genoeg zijn om op de juiste manier te beantwoorden aan de nieuwe werkelijkheid die met de komst van de Christus en de Meesters verwezenlijkt zal worden.³⁴

Het is triest dat in veel van de nieuwe bijbelvertalingen die door Rick Warren gebruikt worden, de woorden ‘Heer’ en ‘Christus’ zijn komen te vervallen en vervangen zijn door het woord ‘Meester’. Zonder twijfel speelt dit rechtstreeks in de kaart van een valse Christus, iemand als Maitreya, die de wereld - en in het bijzonder christenen - zal proberen te overtuigen dat Jezus *niet* de Heer Jezus Christus is, maar gewoon een ‘Meester Jezus’.

Ook favoriet bij Maitreya zijn de nieuwe vertalingen waarin regelmatig het woord ‘Leraar’ gebruikt wordt in samenstelling met de term ‘Christus’. Want Maitreya presenteert zichzelf niet als de ‘Wereldredder’, maar als de ‘Wereldleraar’. Het herhaaldelijk associëren van het woord ‘Leraar’ met Christus in nieuwere vertalingen als *The Message*, lijkt een geldigverklaring en onderstreping van Maitreya’s rol als ‘Christus’ en ‘Wereldleraar’. Belangwekkend genoeg wordt in de evangeliën van de *King James Version* het woord ‘leraar’ maar één keer rechtstreeks met Jezus Christus geassocieerd. In de evangeliën van *The Message* komt dat op zijn minst vijftientig keer voor.

En wanneer de discipelen en volgelingen van de ware Jezus Hem ‘Meester’ noemden, was dat altijd met het volledige besef dat Hij tevens hun ‘Heer’ en de

‘Christus’ was. Maar waar ze Hem in de *King James Version* aanspreken als ‘Meester’, wordt Hij nooit - zelfs niet één keer - aangesproken als ‘Meester Jezus’.

En toch komt de term ‘Meester Jezus’ herhaaldelijk voor in *The Message* van Eugene Peterson. Voortdurend laat Peterson de titel ‘Heer’ voor Jezus’ naam wegvallen, en kiest hij er in plaats daarvan voor om Hem ‘Meester Jezus’ te noemen. In de *King James Version* staat bij voorbeeld in Openbaring 22:20-21:

Ja, Ik kom spoedig. Amen. Ja kom, Here Jezus!

De genade van de Here Jezus Christus zij met u allen. Amen.

En in *The Message* staat:

Ja! Kom, Meester Jezus!

De genade van de Meester Jezus zij met u allen. O, Ja!³⁵

Het is Maitreya’s hoop dat de meeste mensen die zichzelf christenen noemen zich ermee tevreden zullen stellen zijn valse Meester Jezus te volgen, die de leiding krijgt over de ‘reformatie’ van de ‘christelijke kerk’; een ‘christelijke’ kerk wel te verstaan die Maitreya - en niet Jezus - beschouwt als zijn Heer en Christus. Als prototype is Maitreya een volmaakt voorbeeld van hoe de uiteindelijke Antichrist zal proberen de wereld te misleiden. Het aan de kaak stellen van Maitreya’s listen met betrekking tot ‘Meester Jezus’ en een ‘nieuwe reformatie’ - zoals de Bijbel ons vermaant te doen (Efeziërs 5:11-13) - zou een goede manier zijn voor Rick Warren en andere christelijke leiders om gelovigen erop voor te bereiden dat zich het ‘allerergste scenario’ zou kunnen voordoen waarin Maitreya plotseling verschijnt en ‘de Christus’ beweert te zijn.

Het is noodzakelijk dat Robert Schuller, Rick Warren en andere christelijke leiders duidelijker aangeven wat de verschillen zijn tussen hun oproep voor een ‘nieuwe reformatie’ en die van Neale Donald Walsch en de valse Christus Maitreya. Het is triest dat Rick Warren zich totaal niet bewust lijkt te zijn van de overlappende verwickelingen van zijn 5-stappen Vredesplan, en het 5-stappen Vredesplan van Neale Donald Walsch en diens New Age ‘God’. In beide Vredesplannen wordt het woord ‘PEACE’ gebruikt als een acroniem. Van beide plannen wordt beweerd dat ze de wereld en de geschiedenis zullen veranderen. Beide vredesplannen omschrijven

zichzelf als ‘Gods plan’ en beide stellen met nadruk dat God bezig is om vrede in de wereld te brengen. En in beide vredesplannen wordt een oproep gedaan tot een nieuwe reformatie. Een ‘nieuwe reformatie’ die, met een paar bedrieglijke aanpassingen, onder toezicht kan komen te staan van een ‘Meester Jezus’ die niet de ware Jezus Christus is. Een ‘Meester Jezus’, die ons leert dat wij allemaal goddelijk zijn omdat God ‘in’ alles aanwezig is.

Vervolging door het Selectieproces

Terwijl Maitreya de mond vol heeft van ‘liefde’ en ‘vrede’ en spreekt over de *ene familie van de mensheid*, heeft hij een ernstige waarschuwing doen uitgaan naar de mensen die blijven volharden in het zich ‘afgescheiden’ houden door te weigeren zichzelf en alle anderen te beschouwen als ‘goddelijk’. Hij waarschuwde dat zij die de leer van Immanentie en Eenheid - de door de mensheid met God gedeelde goddelijkheid - weigeren te accepteren, selectief uit het menselijke ras zullen worden verbannen. Met specifiek gebruik van de woorden ‘doel’ en ‘gedreven’, heeft deze doelgerichte valse Christus verklaard dat het zijn ‘doel’ is er voor te zorgen dat iedereen die ‘zich afgescheiden blijft houden’ door de goddelijkheid van de mens te ontkennen, ‘van de planeet verdreven’ zal worden.

Alles wat de manifestatie van de goddelijkheid van de mens in de weg staat, moet van onze planeet verdreven worden.³⁶

De misdaad van het zich afgescheiden houden zal uit deze wereld verdreven moeten worden. Dat bevestig ik als Mijn Doel.³⁷

New Age-leider Barbara Marx Hubbard, die in de Raad van Bestuur zit van *The Global Renaissance Alliance* en woordvoerder is voor het *Humanity Team* van Walsch, schreef dat haar precies hetzelfde gezegd was. Volgens Hubbard had haar ‘Christus’ haar specifiek deze doelgerichte uitroeiingsprocedure als het ‘Selectieproces’ beschreven. Evenals Maitreya zegt zij dat het Selectieproces de straf zal zijn voor een ieder die volhardt in het ‘egocentrische geloof’ dat de mensheid niet goddelijk is en ‘afgescheiden’ is van God.

Volgens deze definitie zullen bijbelvast christenen - zij die *echt* bijbelvast

zijn - worden omschreven als degenen die 'egocentrisch' en 'afgescheiden' zijn. En met wat de vervulling zal zijn van de profetie dat de Antichrist 'oorlog zal voeren tegen de heiligen' (Openbaringen 13:7), zegt de Christus van Hubbard, die dan net zo klinkt als Maitreya, dat hij 'oorlog zal voeren' tegen hen die 'bevreesd' en 'egocentrisch' zijn.

De fundamentele achterwaartse beweging is egocentrisme ofwel de illusie dat je bent afgescheiden van God. Ik 'voer oorlog' tegen het egocentrisme. Het zal zeker overwonnen worden. Het kind moet volwassen worden. De mens moet goddelijk worden; dat is de Wet.³⁸

In het samenwerkend creatieve stadium is één egocentrische ziel als een dodelijk kankergezwell in een lichaam; dodelijk voor zichzelf en voor het geheel.³⁹

De chirurg zal niet wagen om een spoor van kanker achter te laten in het lichaam wanneer hij na een ingewikkelde operatie de wond sluit. Wij zullen niet wagen enig spoor van egocentrisme achter te laten op aarde na het Selectieproces.⁴⁰

De toekomstige verwickelingen van dit alles zijn uiteraard zeer onheilspellend voor de zogenaamde 'bevreesde' christenen die zullen weigeren te geloven in de valse leer van Immanentie en Eenheid - de door de mensheid met God gedeelde goddelijkheid -, en die Jezus blijven belijden als hun Heer en Heiland. Ik had in *Reinventing Jesus Christ* al gewaarschuwd:

In de door het (New Age) 'nieuwe evangelie' (nieuwe spiritualiteit) geplande loop van de dingen, betekent 'vrees' het jezelf en je medemens zien als 'afgescheiden', en niet als deel van God. 'Vrees' en 'afgescheiden zijn' worden op een lijn gesteld met degenen die weigeren zichzelf als deel van God te zien... 'Vrees' en 'afgescheiden zijn' beletten de totstandkoming van vrede, veroorzaken ziekten in het lichaam van de mensheid en beletten geestelijke groei. Ze zijn goed voor een enkele reis richting het 'Selectieproces' omdat ze het 'Ene Lichaam' van de mensheid beletten in hun vooruitgang naar het volgende spirituele niveau. Mensen van 'vrees' en 'afgescheiden zijn' zijn zij, die de leringen en de 'God' en 'Christus' van het nieuwe evangelie verwerpen...

En hoe denken 'God' en 'Christus' dat christenen, en anderen die onder de 'illusie van afgescheiden zijn' leven, zichzelf kunnen ontdoen van de 'vrees' die

veroorzaakt dat zij zich van God afgescheiden voelen? Door 'verzoening' door de 'at-one-ment'-procedure. Dat wil zeggen, door te bevestigen dat 'alles liefde is' en dat 'alles God is', en door nooit te vergeten dat ze deel zijn van Gods goddelijkheid. In de betekenis van het 'nieuwe evangelie', kun je alleen 'vol liefde' en 'verenigd' zijn met je naaste door uiteindelijk trouw te zweren aan de leer van 'Eenheid'. ... In de toekomst van het 'nieuwe evangelie' zijn leven of sterven afhankelijk van of je jezelf wel of niet als deel van God beschouwt. Het wordt de leer van 'Eén-zijn' tegenover de leer van 'Afgescheiden zijn'. Zo simpel, oprecht en gruwelijk is het...

Wat men met deze sluwe conditioneringprocedure wil bereiken is mensen overal ter wereld de schijnbaar onbetwistbare bewering in te prenten dat, als je tegen 'Eenheid' bent, je ook tegen God, Christus en je naaste bent.

Alleen een geniale en creatieve misleidende geestenwereld zou een dergelijk diabolisch plan hebben kunnen verzinnen om christenen en anderen die niet geloven dat ze goddelijk zijn, af te scheiden en te kleineren. Wie kan er ooit iets hebben tegen 'Eenheid'? En het antwoord is, natuurlijk, alleen zij die 'misleid' zijn tot het geloven in de 'misdaad van afscheiding'.⁴¹

Tijdens zo'n eventueel 'allerergste scenario', waarin iemand als Maitreya zichzelf 'de Christus' verklaart, zouden trouwe christenen weten dat hij *niet* de Christus is en dat zijn 'Meester Jezus' *niet* de ware Jezus is. Door ze af te wijzen en te weigeren de valse leer van 'Eenheid' te accepteren, zouden zij direct gebrandmerkt worden als 'bevreesd', 'afgescheiden', 'egocentrisch' en 'exclusivistisch', omdat ze volhouden dat Jezus de Christus en hun enige Heiland is. Gelovigen zullen letterlijk gehaat worden omdat ze vasthouden aan de naam van de Heer Jezus Christus. En in de wereld van Maitreya wacht de ware gelovige in Jezus Christus een wisse dood door het 'Selectieproces'. Hoe afschuwwekkend dit alles ook mag zijn, het is in overeenstemming met Jezus' profetische waarschuwingen over de Antichrist en de eindtijd die in de Schrift staat voorzeggd:

Dan zullen zij u overleveren aan verdrukking en zij zullen u doden, en gij zult door alle volken gehaat worden om mijns Naams wil.

(Mattheüs 24:9)

En hem werd gegeven om tegen de heiligen oorlog te voeren en hen te

overwinnen; en hem werd macht gegeven over elke stam en natie en taal en volk.

(Openbaring 13:7)

In de wereld van Maitreya zou een ware bijbelvaste gelovige in werkelijkheid een liefdevol, royaal en vredelievend persoon kunnen zijn. Maar door de definities van Maitreya en de nieuwe spiritualiteit zou deze gelovige automatisch het etiket 'egocentrisch' opgeplakt krijgen en ter dood worden overgeleverd aan 'het Selectieproces'. En wederom is dit precies het scenario waarvoor Jezus waarschuwde dat het in de eindtijd zou gaan gebeuren.

In de verte doemt een *keus* op voor de mensheid. Volgens de nieuwe spiritualiteit zijn het de mensen die geloven dat 'we allen één zijn' omdat God 'in' alles is, die niet 'afgescheiden' en 'egocentrisch' zijn. Zij zullen evolueren en in de Nieuwe Tijd (New Age) leven. Zij die de 'immanente' zienswijze dat God 'in' alles is en dat wij 'allen Eén zijn' weigeren te accepteren, zullen worden overgeleverd aan het 'Selectieproces'.

Als Rick Warren en die anderen binnen het christelijke leiderschap niet beginnen met de verschillen tussen bijbels christendom en de nieuwe spiritualiteit uit te spellen, zou de Doelgerichte Gemeente wel eens zeer misleid uit kunnen komen. De Bijbel is er duidelijk over dat veel mensen die zichzelf christenen noemen, in de eindtijd verleid zullen worden om Jezus als hun Heer en Christus te verwerpen en iemand als Maitreya als hun 'Heer' en 'Christus' te volgen.

Ik waarschuwde al in mijn boek *Reinventing Jesus Christ*:

Op de een of andere manier kunnen christenen de waarschuwingen over de enorme misleiding die de eindtijd zal kenmerken niet bevatten. Wellicht misleid tot de gedachte dat we niet misleid kunnen worden maken we er niet genoeg ernst mee dat er op een dag een Hitlerachtige Antichrist zal verschijnen die de wereld gaat regeren. Nemen we het niet ernstig genoeg dat veel mensen die zichzelf een 'christen' noemen, deze geestelijke imitator die in de naam van Christus komt, zullen steunen.

Onze Tegenstander wil graag dat we denken dat deze waarschuwingen voor andere mensen in een andere tijd gelden. Maar door de Bijbel heen en in het binnenste van ons hart vertelt de Geest van God ons dat dit niet waar is.

Wanneer we de Bijbel onderzoeken, waakzaam zijn en bidden, en kijken naar wat er allemaal om ons heen gebeurt, dan wordt het ons duidelijk dat deze toekomstige tijden waar Jezus over sprak, plotseling maar onmiskenbaar over ons zijn gekomen.⁴²

15

Strijden voor het Geloof

Geliefden, daar ik mij in alle opzichten beijver u te schrijven over ons gemeenschappelijk heil, zie ik mij genoodzaakt het te doen met de vermaning, tot het uiterste te strijden voor het geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is.

Judas 3

Het enige dat ik na het lezen van *Doelgericht Leven* kan zeggen is dat Rick Warren niet namens mij spreekt. Hij zal heus oprecht zijn. Hij zal de beste bedoelingen hebben. Maar met elke vezel van mijn wezen geloof ik dat hij bezig is de Gemeente voor te gaan in het New Age-plan voor de nieuwe spiritualiteit. Ik herken de geest die hem lijkt te beïnvloeden omdat ik zelf ooit onder zijn invloed gestaan heb. Het is een geest die ons ervan overtuigt dat we de wil van God doen, wanneer we eigenlijk *zijn* leiding volgen. Het is een geest die ons ervan overtuigt dat God aanwezig is 'in' alles en dat wereldvrede binnen handbereik ligt. Het is een geest die zich verschuilt achter een vlag van *Gods Doelen* terwijl hij ons probeert te verleiden *zijn* doelen te volbrengen. Het is een geest die ons manipuleert tot denken dat we het ene zijn, en ons ondertussen het andere maakt. Het is de geest die Neale Donald Walsch en zijn New Age-leiders van de *Global Renaissance Alliance* leidt. Het is een geest die in de naam van Christus komt, maar in werkelijkheid vijandig staat tegenover Jezus Christus.

Voor dit alles waarschuwt de Bijbel ons. De apostel Paulus verbaasde zich erover dat de gemeente in Galatia een nieuw evangelie dat niet het ware evangelie was, was gaan accepteren.

Het verbaast mij, dat gij u zo schielijk van degene, die u door de genade van Christus geroepen heeft, laat afbrengen tot een ander evangelie, en dat is geen evangelie. Er zijn echter sommigen, die u in verwarring brengen en het evangelie van Christus willen verdraaien.

(Galaten 1:6-7)

Paulus waarschuwde dat indien hij of iemand anders - zelfs al zou dat een engel uit de hemel of een betrouwbare leider zoals hijzelf zijn - het valse onderwijs van een ander evangelie zou brengen, hij vervloekt zou zijn.

Maar ook al zouden wij, of een engel uit de hemel, u een evangelie verkondigen, afwijkend van hetgeen wij u verkondigd hebben, die zij vervloekt! Gelijk wij vroeger reeds gezegd hebben, zeg ik thans nog eens: indien iemand u een evangelie predikt, afwijkend van hetgeen gij ontvangen hebt, die zij vervloekt!
(Galaten 1:8-9)

Paulus zei dat wanneer hij slechts zou proberen mensen te behagen, hij geen dienstknecht van Christus zou zijn.

Tracht ik thans mensen te winnen, of God? Of zoek ik mensen te behagen? Indien ik nog trachtte mensen te behagen, zou ik geen dienstknecht van Christus zijn.
(Galaten 1:10)

Paulus waarschuwde de eigenzinnige gemeente in Korinthe dat 'een andere geest' die *niet van God* is, kan werken door een mens die beweert Jezus te volgen. Hij waarschuwde ze dat ze geestelijk kwetsbaar waren, en gewoon onnozel genoeg om door die geest geleid te worden tot het volgen van een 'andere Jezus' en een 'ander evangelie'.

Want indien de eerste de beste een andere Jezus predikt, die wij niet gepredikt hebben, of gij een andere geest ontvangt, die gij niet hebt ontvangen, of een ander evangelie, dat gij niet hebt aangenomen, dan verdraagt gij dat zeer wel.
(II Korinthiërs 11:4)

Paulus waarschuwde voor bedrieglijke valse Christussen als Maitreya, die een 'andere Jezus' zouden brengen zoals de 'Meester Jezus' die niet de ware Jezus Christus is. De ware Jezus Christus waarschuwde zijn discipelen dat velen - zoals degenen in de New Age en de nieuwe spiritualiteit - ook zouden beweren dat ze Christus zijn.

En Jezus antwoordde hen en zeide: Ziet toe dat niemand u verleide! Want velen zullen komen onder mijn naam en zeggen: Ik ben de Christus, en zij zullen velen verleiden.

(Mattheüs 24:4-5)

De ware Jezus waarschuwde ook dat op de Dag des Oordeels veel mensen die zichzelf christen noemen, en die beweren dat ze geweldige werken in de naam van Jezus gedaan hebben, uitermate geschokt zullen zijn door de ontdekking dat ze een 'andere geest', een 'andere Jezus' en een 'ander evangelie' hebben gevolgd.

Niet een ieder, die tot Mij zegt: Here, Here, zal het Koninkrijk binnengaan, maar wie doet de wil mijns Vaders, die in de hemelen is. Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Here, Here, hebben wij niet in uw naam geprofeteerd en in uw naam boze geesten uitgedreven en in uw naam vele krachten gedaan? En dan zal Ik hun openlijk zeggen: Ik heb u nooit gekend; gaat weg van Mij, gij werkers der wetteloosheid.

(Mattheüs 7:21-23)

In de Bijbel wordt uitvoerig aandacht besteed aan Jezus' uitgebreide waarschuwingen over geestelijke misleiding. De apostel Paulus stelt nadrukkelijk dat hij er door de Heilige Geest toe werd aangezet de Gemeente te waarschuwen dat de mensen in de laatste dagen het ware christelijke geloof zouden loslaten omdat ze door 'verleidende geesten' en valse leringen geleid worden - *niet* door de Heilige Geest van de Ene, Ware God.

Maar de Geest zegt nadrukkelijk, dat in latere tijden sommigen zullen afvallen van het geloof, doordat zij dwaalgeesten en leringen van boze geesten volgen.

(I Timotheüs 4:1)

Paulus zegt dat de mensen andere leringen die niet van God zijn zullen accepteren omdat ze voor zichzelf leraars zullen vinden die hun vertellen wat ze graag willen horen. Hij waarschuwde dat deze leraren de mensen van de waarheid zullen afbrengen.

Want er komt een tijd dat de mensen de gezonde leer niet meer zullen verdragen, maar omdat hun gehoor verwend is, naar hun eigen begeerte zich tal van leraars zullen bijeenhalen, dat zij hun oor van de waarheid zullen afkeren en zich naar de verdichtfels keren.

(II Timotheüs 4:3-4)

Paulus waarschuwde dat valse leraars en valse leringen in de eindtijd de schijn van goddelijkheid zullen hebben, maar de betrouwbare kracht zullen missen van de Heilige Geest van de enige ware God. Hij vermaande de gelovigen zich af te keren van deze valse leraren en valse leringen.

... die met een schijn van godsvrucht de kracht daarvan verloochend hebben; houd ook dezen op een afstand.

(II Timotheüs 3:5).

Johannes waarschuwde specifiek dat mensen die de waarheid van de zuivere leer afwijzen, God en Jezus afwijzen.

Een ieder, die verder gaat en niet blijft in de leer van Christus, heeft God niet; wie in die leer blijft, deze heeft zowel de Vader als de Zoon. Indien iemand tot u komt en deze leer niet brengt, ontvangt hem niet in uw huis en heet hem niet welkom. Want wie hem welkom heet, heeft deel aan zijn boze werken.

(II Johannes 9-11)

De Bijbel is er duidelijk over waar al deze misleiding begint. Het kan beginnen met de abusievelijk valse leer dat God 'in' alles is. Deze valse leer kan de deur verder open zetten voor andere valse leringen en nog diepere misleiding. Vandaar dat mensen die zichzelf christen noemen op een dag zomaar misleid kunnen worden om te geloven dat we allemaal goddelijk zijn en dat 'wij allemaal één zijn'. Zet die deur nog een klein stukje verder open, en men zou kunnen geloven dat wij allemaal God zijn - wat precies hetzelfde is als wat de slang Eva probeerde te laten geloven in de Hof van Eden toen hij zei: "Gij zult als God zijn" (Genesis 3:5).

Paulus waarschuwde dat er maar een *heel klein beetje* zuurdesem nodig is om het ware evangelie van Jezus Christus volkomen te veranderen en te verdraaien.

Gij liept goed. Wie is u in de weg gekomen, dat gij aan de waarheid niet meer gehoorzaamt? Die overreding kwam niet van Hem, die u roept. Een weinig zuurdesem maakt het gehele deeg zuur.

(Galaten 5:7-9)

Meer dan een beetje zuurdesem

Vergis je er niet in. De Doelgerichte Gemeente Campagne om iedere man, vrouw en ieder kind in zijn gelederen in te schrijven om het Vredesplan te kunnen uitvoeren en om Gods Droom te 'doen', vond zijn oorsprong niet in Saddleback Church of in alleen de geïnspireerde gedachten van Rick Warren. Ik ben er door mijn vele lezen achter gekomen dat de geestelijke grondslag voor deze hele Doelgerichte Beweging is terug te vinden in de publicaties en het onderwijs uit de 50-jarige bediening van Robert Schuller. Terwijl Rick Warren, Bruce Wilkinson en andere christelijke leiders en organisaties over de hele wereld nieuwe Doelgerichte Verbonden samensmeden, zit de werkelijke architect van dit schijnbaar onzinkbare Doelgerichte schip rustig in zijn kantoor in de Crystal Cathedral - hetzelfde kantoor waar eens *Een Cursus in Wonderen* op de boekenplank stond, en waar het New Age-boek *Science of Mind* van Ernest Holmes discreet onderin een bureaula lag weggestopt.

Een van mijn kennissen vroeg zich af of ik Rick Warren niet onbehoorlijk behandelde door hem zo nauw met Robert Schuller te verbinden.

"Uiteindelijk," argumenteerde hij, "brengt Rick Warren erg veel mensen binnen de kerkmuren. Er is echt enthousiasme over het evangelie en er komen enorme aantallen mensen tot de Heer. En zelfs al zou hij wat van Schullers twijfelachtige leringen hebben overgenomen, kijk toch hoeveel goeds hij doet."

Wat me onmiddellijk te binnen schoot toen hij die opmerking maakte, was het illustratieve voorbeeld dat ik in het begin van mijn bekeringstijd zo vaak gehoord heb: een glas water dat voor 99% uit zuiver water bestaat en voor 1% uit arsenicum zal je 100% doden. En ergens positief tegenaan kijken door te proberen het glas 'halfvol' te noemen in plaats van 'halfleeg', heeft geen nut bij een glas met een zweem arsenicum. Je gaat er aan dood, zelfs al zit er maar een heel klein beetje arsenicum in wat je drinkt.

De Bijbel kent precies hetzelfde principe waar het de leer betreft. Doctrine met zelfs maar een heel klein zweempje leugen erin kan uiteindelijk leiden tot grote misleiding. Daarom waarschuwt de Bijbel dat zelfs ‘een klein beetje zuurdesem het gehele deeg verzuurt’. En daarom waarschuwt Jezus ons specifiek op te passen voor het ‘zuurdesem’ van de *valse doctrine* die door de eigen religieuze leiders onderricht kan worden (Mattheüs 16:11-12).

Ik zei tegen mijn kennis die zo positief probeerde te zijn, dat de Bijbel duidelijk maakt dat waarheid niet met leugen of halve waarheden vermengd kan worden om mensen bij de Heer te brengen. Zo komen mensen geestelijk misleid uit. Zo kwam ik ooit uit bij de ‘God’ en de ‘Jezus’ en de ‘Heilige Geest’ van de New Age. En zo raakt de Gemeente zonder het te weten betrokken bij de New Age-leringen van de nieuwe spiritualiteit. Daarom is het zo belangrijk om de waarheid te toetsen van elk onderwijs dat zichzelf onder de naam van God presenteert. De Bijbel draagt ons op om alles wat niet in overeenstemming is met de Schriften te verwerpen, omdat een klein beetje zuurdesem alles kan verdraaien. Uit mijn eigen misleide ervaring weet ik dat wanneer de deur naar valse leringen eenmaal op een klein kiertje staat, deze alleen maar verder zal opengaan.

Als het op het onderwijzen van Gods zaken aankomt, is niemand vrijmachtig: zelfs Rick Warren niet. We zijn allemaal verantwoordelijk voor het behoud van de waarheid. We moeten de hele waarheid, en niets dan de waarheid prediken. We mogen geen *enkele* valse doctrine over het hoofd zien, of iemand vrijstellen van goddelijke kritiek door alleen maar te kijken naar het goede dat uit zijn ‘goede werken’, of wat het ook is wat hij doet voortkomt. Zo ging Jezus niet te werk, en Hij wil ook niet dat wij zo te werk gaan. Als we naar het voorbeeld van het met arsenicum vergiftigde glas water kijken, en geloven in de bijbelse waarschuwing dat ‘een beetje zuurdesem het gehele deeg verzuurt’, moeten we *Doelgericht Leven* en elk ander boek op dezelfde manier benaderen. Een klein beetje arsenicum kan al het mogelijke goede dat van het drinken van dat glas water zou kunnen komen teniet doen. En een ‘klein beetje’ zuurdesem kan al het mogelijke goede dat van *Doelgericht Leven* zou kunnen komen teniet doen. En ik ontdekte dat er meer dan ‘een beetje’ zuurdesem zit in wat Rick Warren verkondigt.

In feite is zijn onderricht dat God ‘in’ alles is, voldoende zuurdesem om de hele Doelgerichte Gemeente rechtstreeks in de armen van de nieuwe spiritualiteit te drijven. Dit is het soort ‘zuurdesem’ dat roem ontvangt van de wereld en een

glimlach brengt op het gezicht van een valse Christus als Maitreya.

Dit is het soort 'zuurdesem' dat de deuren opent naar juist het soort intergelovige 'dialog' waar Neale Donald Walsch en zijn 'God' zo wanhopig naar verlangen. Dit is het soort 'zuurdesem' dat nu al bezig is de Gemeente naar grote bedriegerij te leiden.

'*Guilt by association*' (iemand schuldig verklaren om zijn omgang met-) is natuurlijk geen eerlijke manier om iemand te behandelen. Jezus werd valselijk beschuldigd omdat Hij met een grote verscheidenheid aan mensen omging. Maar zijn contact met deze mensen veranderde niets aan Wie Hij was. Zij veranderden juist door *Hem*. Kunnen we hetzelfde zeggen van Rick Warrens relatie met Robert Schuller? Uit mijn uitgebreide onderzoek is me maar al te duidelijk geworden dat juist Rick Warren een 'verwend gehoor' heeft. Hij is het die zo diepgaand veranderde door zijn omgang met Robert Schuller - niet andersom. Ik heb in het boek *Doelgericht Leven* ontdekt dat daarin niet zozeer de ideeën van Rick Warren naar voren gebracht worden, als wel die van Robert Schuller. Zijn omgang met Robert Schuller is onmiskenbaar en reëel.

Robert Schuller deed in 1982 een oproep tot een nieuwe reformatie van de Gemeente.¹ Nu is het Rick Warren die oproept tot een nieuwe reformatie van de Gemeente.² Robert Schuller omschreef Gods plan om de wereld te veranderen en te verlossen in 1982 als 'Gods Droom'.³ Nu komt Rick Warren met een 5-stappen Vredesplan dat hij 'Gods Droom' noemt dat de wereld zal veranderen.⁴ Robert Schuller schreef in 1969 dat 'God in mensen leeft'.⁵ En nu zegt Rick Warren dat God 'in' alles is.⁶ Het gebruik door Rick Warren van Robert Schullers gedachten, ideeën, leringen, woorden en uitdrukkingen - waarvan ik er vele heb besproken - is oneindig.

Rick Warren is niet het 'slachtoffer' van '*guilt by association*'. Hij heeft zelf gekozen voor zijn betrekkingen met Schuller. Rick Warren ging naar Schuller. Hij koos ervoor met hem om te gaan en zijn leringen over te nemen. En Rick Warren geeft zichzelf te kennen door het overnemen van deze leringen van Schuller.

Terecht benadrukt bijbeluitlegger Matthew Henry dat onder de vruchten van iemands bediening ook de 'vrucht van de doctrine' valt.⁷ Wat dat betreft hebben de vruchten van Rick Warrens onderwijs en doctrine bewezen dat ze opmerkelijk veel overeenkomst vertonen met de leer en doctrine van Robert Schuller. Jezus zei al: 'Aan hun vruchten zult u ze kennen' (Mattheüs 7:20). De conclusie die ik na het

lezen van *Doelgericht Leven* kan trekken is dat, wat betreft Rick Warrens relatie met Robert Schuller, de appel van Rick Warren niet ver van de Robert Schuller-boom gevallen is.

Niet terug naar de New Age

Ik ben uit de New Age gekomen. En ik ben niet van plan terug te keren naar die New Age- en Nieuwe evangelielingen. Ik ben niet van plan deel uit te gaan maken van de nieuwe spiritualiteit - of hoe ze zichzelf in de nabije toekomst ook zullen noemen. Ik zie de geestelijke val die voor de wereld - in het bijzonder voor degenen onder ons die zich gelovigen noemen - ligt uitgezet. Jezus waarschuwde ons dat deze tijden zouden komen, en het ziet ernaar uit dat deze tijden zijn aangebroken. Het is een zeer spannende periode om gelovig te zijn. En het is van wezenlijk belang dat we blijven vasthouden aan de waarheid van de Bijbel, opdat we ons niet van de waarheid af laten praten en deze ons ontglipt (Hebreeën 2:1). Als er ooit een tijd was om pal te staan voor de waarheid, is dat nu.

God is niet bezig met 'iets nieuws'. Hij is niet bezig dat wat we geloven te veranderen door plotseling ons geloof 'op te rekken', zodat het meer overeenstemt met de beginsels van de nieuwe spiritualiteit. Nee, dat willen onze geestelijke tegenstanders ons doen geloven. Dat is het terrein van Neale Donald Walsch en zijn *Global Renaissance Alliance* van New Age-leiders en zijn *Humanity Team*. En terwijl hun New Age/nieuwe evangelielingen voortdurend aan populariteit winnen, blijft de Gemeente zich merkwaardig stilhouden over wat er gebeurt. Ik had in *Reinventing Jesus Christ* al opgemerkt:

Onder traditionele christenen wordt regelmatig de analogie genoemd van de kikker, die zo langzaam in water gekookt wordt dat hij dood gaat voor hij in de gaten heeft wat er gebeurt. Maar veel gelovigen realiseren zich niet dat hun, terwijl ze het verhaal vertellen, hetzelfde overkomt. Hoe verklaar je anders de snelle opkomst van de (New Age) nieuw evangeliebeweging (nieuwe spiritualiteit), terwijl er binnen de Gemeente nauwelijks met een woord gerept wordt over wat zich afspeelt? Terwijl voorstanders van het (New Age) Nieuwe evangelie de ene na de andere bestseller blijven publiceren en in steeds grotere

aantallen over de televisiekanalen uitzwermen om zich sterk te maken voor hun zaak, blijft de Gemeente zich in merkwaardig stilzwijgen hullen. Heeft de Gemeente enig besef van wat er zich afspeelt?*

Al meer dan twintig jaar zie ik hoe misleide christelijke leiders niets dan ‘lippendienst’ bewijzen aan de gevaren van de leringen van de New Age, intussen onderweg om een of ander ‘nieuw iets’ achterna te gaan waarmee God naar hun idee de Gemeente aan het ‘zegenen’ is. Deze ‘nieuwe dingen’ leiden ieders aandacht zonder uitzondering af van de geestelijke misleiding die in de wereld en in de Gemeente plaatsvindt. Op de een of andere manier is de Doelgerichte Gemeente vergeten dat het verbreken van de werken van de duivel het belangrijkste ‘doel’ van Jezus’ komst op aarde was.

Hiertoe is de Zoon van God geopenbaard, opdat Hij de werken des duivels verbreken zou.

(I Johannes 3:8)

Ik werd zelf uiteindelijk gered omdat iemand genoeg met me was begaan om me uit te leggen dat de ware Jezus de duivel en diens werken aan het kruis van Golgotha heeft overwonnen. Ik werd gered omdat iemand genoeg met mij begaan was om bepaalde essentiële gedeelten in de Bijbel die waarschuwen voor geestelijke misleiding en het kwaad dat onder ons is, met me door te lezen.

Ik werd gered omdat iemand me leerde hoe ik een beroep kon doen op Jezus’ overwinning over de zonde, het kwaad en de dood. Ik leerde begrijpen dat ik in een wereld leef die op de hel afstevent door zijn eigen ‘God’ en ‘Christus’ aan te stellen, en iedereen uit te roeien die weigert om volgens hun regels te spelen.

Maar dit is geen graag gehoorde boodschap voor de huidige, ‘post moderne’ Gemeente van de 21^e eeuw, die meer uit lijkt te zijn op een compromis van het geloof dan ervoor op te komen.

Wat gaat er door de hoofden van onze christelijke leiders heen wanneer zij horen dat de ‘God’ van de New Age publiekelijk bekend gemaakt heeft dat ‘het tijdperk van de Enige Redder’ voorbij is? Wat gaat er door hen heen wanneer New Age-leiders en valse christussen als Maitreya, achteloos een ‘Selectieproces’ beschrijven, waarin alle mensen gedood zullen worden die vasthouden aan Jezus

Christus als hun Heer en Heiland? Wat is dat voor leiderschap, dat deze dingen blijft ontkennen, en dat weigert om zaken met voor iedereen zulke ernstige gevolgtrekkingen naar buiten te brengen?

Het is niet te laat

De Bijbel zegt ons niet onbekend te zijn met de listen van onze Tegenstander.

... opdat de satan op ons geen voordeel mocht behalen. Want zijn gedachten zijn ons niet onbekend.
(II Korinthiërs 2:11)

Volgens de Bijbel is het "schandelijk" dat we deze dingen moeten noemen, maar het móét genoemd worden. We hebben de opdracht de verborgen dingen van de duisternis aan de kaak te stellen door ze vanuit het duister in het licht te brengen.

En neem geen deel aan de onvruchtbare werken der duisternis, maar ontmasker ze veeleer. Want het is zelfs schandelijk om te noemen, wat heimelijk door hen wordt verricht; maar als dat alles door het licht ontmaskerd wordt, komt het aan de dag; want al wat aan de dag komt is licht.
(Efeziërs 5:11-13)

Ook zegt de Bijbel ons 'tot het uiterste te strijden voor het geloof'.

Geliefden, daar ik mij in alle opzichten beijver u te schrijven over ons gemeenschappelijk heil, zie ik mij genoodzaakt het te doen met de vermaning, tot het uiterste te strijden voor het geloof, dat eenmaal de heiligen overgeleverd is.
(Judas 3)

Toen ik dit boek af had, ontdekte ik dat Bruce Wilkinson een televisiespecial

over 'De Dromengever' had afgerond. Deze special staat vol met Schuller-terminologie waarmee Schullers concept van 'Gods Droom waarmaken' nog meer onderstreept wordt. De 4 uur durende dvd-voorstelling ligt nu in grote "Blockbuster" videowinkels in de hele V.S. en bevat interviews met Rick Warren en Robert Schuller. De dvd wordt ook in speciale pakketten uitgegeven voor speciale afzetmarkten zoals scholen, bedrijven en overig publiek.

Wilkinson is duidelijk de weg aan het bereiden voor Rick Warrens in 2005 te lanceren Vredesplan, dat hij al in typische Schuller-fraseologie beschreven had als 'Gods Droom voor de wereld'. Maar gedurende de hele 4 uur-durende voorstelling wordt er door niemand met één woord gesproken over mogelijke geestelijke misleiding. Robert Schuller beschrijft in zijn interview iemand die als een 'Grens-Pestkop' zijn theologie in twijfel durfde trekken. Waarschijnlijk zullen degenen die weigeren om Rick Warrens Schulleriaanse Vredesplan te erkennen als 'Gods Droom voor wereld', op dezelfde manier worden bejegend.

We 'dromen' allemaal van vrede, maar vrede die is gebaseerd op de onbijbelse dromentheologie van Robert Schuller is beslist *niet* Gods oplossing voor een wereld in nood. Massale goede werken zullen nooit eer en glorie aan de Heer geven wanneer Hij en zijn onderwijs intussen gecompromitteerd worden.

Samenwerkend met de doelgerichte efficiëntie van de zakencorporatie van Peter Drucker, marcheren Rick Warren en zijn wereldwijde genootschap van christelijke leiders en organisaties, onder strakke regie wèg van de Gemeente, het land van Bijbels christendom uit, richting het grensgebied van de nieuwe spiritualiteit. Terwijl hij en de duizenden andere Doelgerichte Gemeenten wereldwijd zich voorbereiden op het in werking treden van het Vredesplan, klinkt er nergens in het Doelgerichte plan een oproep om acht te slaan op de Grens Bereeërs, die de wijsheid van wat ze doen met Bijbelse argumenten in twijfel trekken.

Het is nog niet te laat voor Rick Warren om te onderkennen dat hij jammerlijk is misleid door de wereldse leringen van Robert Schuller. Wanneer hij de verschillen tussen het bijbelse christendom en de misleidende leringen van de New Age en diens nieuwe spiritualiteit zou gaan aanwijzen, zou hij bij veel mensen de ogen kunnen openen. Hij zou kunnen reageren op Neale Donald Walsch' oproep tot een nieuwe reformatie door de nieuwe spiritualiteit en diens leer van 'Eénheid' nadrukkelijk af te wijzen. Hij zou aan Walsch en andere New Age-leiders kunnen

verduidelijken dat het ‘geestelijk gebied’ van wat we geloven niet in naam van de nieuwe spiritualiteit, noch van Jabez of wie dan ook, opgerekt, uitgebreid, veranderd of getranscendeerd kan worden. Rick Warren zou kunnen uitleggen dat we geen ‘nieuwe openbaringen’ nodig hebben omdat alles wat we nodig hebben is gegeven in de behoorlijk vertaalde Schrift en in onze relatie met onze Heer en Heiland Jezus Christus. Hij zou onmiskenbaar duidelijk kunnen maken dat God *niet* ‘in’ iedereen en alles is, en dat we de onbijbelse lering van een nieuwe spiritualiteit nooit zullen accepteren. En hij zou nadrukkelijk kunnen verklaren dat de ware Gemeente zich nooit zal laten intimideren door sluwe semantische etiketten als ‘exclusivistisch’ en ‘egocentrisch’, noch door de bullebakkendreiging van een ‘Selectieproces’.

Wanneer Rick Warren deze dingen zou doen, zou hij het lichaam van Christus op een geweldige manier kunnen opbouwen en bemoedigen. Hij zou dan echt strijden voor het geloof, zoals ons vermaand is te doen. Door de listen en streken van onze steeds agressievere Tegenstander te ontmaskeren, zou hij veel mensen kunnen behoeden voor misleiding. Hij zou kunnen verkondigen dat wanneer we de wereld op welke manier dan ook willen helpen, we nooit mogen toestaan dat ons geloof of het Evangelie van Jezus Christus gaandeweg gecompromitteerd wordt. Maar naar het er nu uitziet is Rick Warren nog niet van plan zijn koers te wijzigen, noch de nodige gedetailleerde waarschuwingen te geven of tot het uiterste te strijden voor het geloof.

Het is navrant dat wanneer Rick Warren en andere christelijke leiders vallen voor de listen en streken van de New Age in plaats van ze te ontmaskeren, ze talloos veel oprechte mensen in hun val meesleuren. Dan heet het ‘de blinde die de blinden leidt’, terwijl ze steeds verder ten prooi vallen aan de bedrieglijke valkuil van de New Age en zijn nieuwe spiritualiteit. Niet-onderscheidende christenen die menen dat ze op ‘de smalle weg’ bezig zijn de weg voor Jezus voor te bereiden, kunnen er te laat achter komen dat ze in werkelijkheid op de ‘brede weg’ bezig zijn om de weg voor de Antichrist voor te bereiden. Het is niet te laat om iedereen te waarschuwen, maar het moet snel gebeuren, voor de misleiding zich nog verder uitbreidt. Zoals we gezien hebben, bestaat er ‘een andere Jezus’, ‘een andere Christus’, ‘een andere geest’ en ‘een ander evangelie’ die bezig zijn in de wereld door te werken. De Gemeente mag niet langer ten prooi vallen aan de misleiding. En de Gemeente mag niet toegeven aan de leringen van een ‘nieuwe spiritualiteit’

die wereldvrede belooft maar ons uiteindelijk onze ziel kan kosten (Marcus 8:36).

Vraag God om wijsheid

In deze tijd van verhoogd gevaar en verraderlijke misleiding moeten we altijd naar de Heer gaan voor de waarheid en voor leiding. Christenen die misleide leiders volgen zullen zelf alleen maar misleid uitkomen. We moeten alles altijd meten aan het ware Woord van God. Zoek de waarheid en u zult hem vinden. Klop aan de deur en hij zal opengaan. Vraag God in alle oprechtheid en met waarachtig geloof en Hij geeft u de wijsheid die u nodig heeft.

Indien echter iemand van u in wijsheid te kort schiet, dan bidde hij God daarom, die aan allen geeft, eenvoudigweg en zonder verwijt; en zij zal hem gegeven worden.

(Jakobus 1:5)

Mogen wij altijd liefde houden voor de waarheid. Moge God ons wijsheid en geestelijk onderscheid geven wanneer we voor het geloof strijden. En moge God ons allen de kracht en de moed en de overtuiging geven om de uitdaging van de tijd die voor ons ligt te kunnen doorstaan.

Referenties

Hoofdstuk 1

1. Rick Warren, *The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2002), opdrachtpagina.
2. Neale Donald Walsch, *Conversations with God: an uncommon dialogue*, Book 2 (Charlottesville, Virginia: Hampton Roads Publishing Company, Inc., 1997), p. 1
3. Beliefnet Editors, *From the Ashes: A Spiritual Response to the Attack on America* (USA: Rodale Inc., 2001), p. 21.
4. Neale Donald Walsch, *Conversations with God: an uncommon dialogue*, Book 1 (New York: G.P. Putnam's Sons, 1995, 1996), p. 198.
5. Neale Donald Walsch, *Conversations with God: an uncommon dialogue*, Book 3 (Charlottesville, Virginia: Hampton Roads Publishing Company, Inc., 1998), p. 350.
6. Walsch, *Conversations with God: Book 1*, p. 202.
7. Neale Donald Walsch, *Tomorrow's God: Our Greatest Spiritual Challenge* (New York: Atria Books, 2004), p. 311 .
8. Neale Donald Walsch, *Friendship with God: an uncommon dialogue* (New York: G.P. Putnam's Sons, 1999), p. 23.
9. Pastor Bill Randles, "An Open Letter to Neale Donald Walsch" (<http://www.deceptioninthechurch.com/NealeDonaldWalsch.html>).
10. Neale Donald Walsch, *The New Revelations: A Conversation with God* (New York: Atria Books, 2002), p. 157.
11. Foundation for Inner Peace, *A Course in Miracles: Combined Volume* (Text. Workbook for Students, Manual for Teachers) (Glen Ellen, California: Foundation for Inner Peace, 1975, 1992), (Manual for Teachers), p. 26.
12. Warren Smith, *Reinventing Jesus Christ: The New Gospel* (Ravenna, Ohio: Conscience Press, 2002), p. 34.
13. Warren Smith, *The Light that was Dark: A Spiritual Journey* (Chicago: Moody Press: Northfield Publishing, 1992), p. 144.
14. Warren, *The Purpose-Driven Life*, opdrachtpagina.

Hoofdstuk 2

1. Foundation for Inner Peace, *A Course in Miracles: Combined Volume (Werkboek)*, p. 222.
2. Ibid. (Teachers Manual), p. 87.
3. Warren Smith, *The Light that was Dark: A Spiritual Journey*, p. 144.
4. Eugene H. Peterson, *The Message: The New Testament in Contemporary Language* (Colorado Springs, Colorado: NavPress, 1993, 2003), p. 60.

Hoofdstuk 3

1. Ronald S. Miller and the Editors of *New Age Journal*, *As Above, So Below: Paths to Spiritual Renewal in Daily Life* (Los Angeles: Jeremy P. Tarcher, Inc., 1992), p. xi.
2. Rick Warren, *The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?*, p. 17, citerend uit Eugene H Petersons *The Message: The New Testament in Contemporary Language*, p. 415.
3. Peterson, *The Message*, pp. 21-22.
4. Miller et al., *As Above, So Below*, p. xi.
5. Ibid.
6. Ibid, p. xiv.
7. (http://www.themystica.com/mystica/articles/a/below_above.html).
8. (http://www.moothermaryspeaks.com/as_above_so_below.htm), p. 1 .
9. Helena P. Blavatsky, *The Secret Doctrine*, p. 160, aangehaald in “As Above, So Below” van SriRaghavan Iyer, *Hermes*, april 1980, (<http://theosophy.org/tlodocs/AsAboveSoBelow.htm>), p. 1.
10. (<http://www.esotericchristian.com/home.html>).
11. Warren Smith, *Reinventing Jesus Christ: The New Gospel*, p. 68.
12. Ibid, p. 6.

Hoofdstuk 4

1. Rick Warren, *The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?*, p. 325.
2. Rick Warren, *The Purpose-Driven Church: Growth Without Compromising Your Message & Mission* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1995), p. 297.
3. Warren Smith, *The Light that was Dark: A Spiritual journey*, p. 141.
4. Ibid, p. 149.

Hoofdstuk 5

1. Robert H. Schuller, *Self Esteem: The New Reformation* (Waco, Texas: Word Books, 1982), p.19.
2. Rick Warren, *The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?*, p. 31.
3. Warren Smith, *The Light that was Dark: A Spiritual journey*, pp. 16-17.
4. Gerald G. Jampolsky, *Teach Only Love: The Seven Principles of Attitudinal Healing* (New-York: Bantam Books, 1983), pp. 11-12.
5. *Ibid*, p. 12.
6. *Ibid*, p. 13.
7. Robert Skutch, *Journey Without Distance: The Story Behind A Course in Miracles* (Berkeley, California: Celestial Arts, 1984), p. 131.
8. *Ibid*.
9. Gerald G. Jampolsky, *Love Is Letting Go of Fear* (Millbrae, California: Celestial Arts, 1979), p.2.
10. Elena Oumano, *Marianne Williamson: Her Life, Her Message, Her Miracles* (New York: St.Martin's Press: St. Martin's Paperbacks, 1992), pp. 91-92.
11. Neale Donald Walsch, *Friendship with God: an uncommon dialogue*, pp. 280-283.
12. Neale Donald Walsch, *Conversations with God: an uncommon dialogue*, Book I, pp. 1-2.
13. Bernie Siegel, *Love, Medicine & Miracles* (New York: HarperCollins Publishers: HarperPerennial, 1998), p. 18.
14. *Ibid*, pp. 19-20.
15. Walsch, *Friendship with God*, pp. 335-336.
16. (http://www.localcommunities.org/servlet/lc_ProcServ/dbpage=page&GID=01004011_550947263615155189&PG=01004011550953336137033205).
17. Warren, *The Purpose-Driven Life*, pp. 30-31.
18. *Ibid*, p. 30.
19. Holy Bible, *New International Version* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan Corporation, 1973, 1984), p. 1006.
20. Matthew Henry, *Matthew Henry's Commentary On The Whole Bible* (Peabody, Massachusetts: Hendrickson Publishers, 1991), p. 1172.
21. Warren, *The Purpose-Driven Life*, p. 31 .
22. Hour of Power, Robert H. Schuller, *Programma # 1572*, "Principles for Powerful,

- Prosperous Living-Part IX,” (niet gedateerd), (<http://www.hourofpower.org/booklets/archives/pppl-1563-1573/1572.html>), p. 3. Zie ook, Robert H. Schuller, *Believe In The God Who Believes In You* (Nashville, Tennessee: Thomas Nelson, Inc., 1989), p. 247.
23. Schuller, *Self-Esteem*, p. 19.
 24. Warren, *The Purpose-Driven Life*, p. 31.
 25. *Ibid.*
 26. Robert H. Schuller, *Be Happy You Are Loved* (Nashville, Tennessee: Thomas Nelson Publishers, 1986), p. 65.
 27. Schuller, *Self-Esteem*, p. 120.
 28. Robert H. Schuller, *My Journey: From an Iowa Farm to a Cathedral of Dreams* (San Francisco: Harper SanFrancisco, 2001), pp. 439-440.
 29. Robert H. Schuller, *Daily Power Thoughts* (New York: Jove Books, Berkeley Publishing Group, 1977, 1983), Introduction Page.
 30. Robert H. Schuller, *Prayer: My Soul’s Adventure With God: A Spiritual Autobiography* (Nashville, Tennessee: Thomas Nelson, Inc., 1995), Opening Page.
 31. Robert H. Schuller, *Peace Of Mind Through Possibility Thinking* (Old Tappan, New Jersey: Jove Publications, Inc., 1977), pp. 137-142.
 32. Robert H. Schuller, *Discover Your Possibilities* (New York: Ballantine Books, a division of Random House, 1978), pp. 128-129.
 33. Dr. Paul Yonggi Cho, *The Fourth Dimension: The Key to Putting Your Faith to Work For a Successful Life* (S. Plainfield, New Jersey: Bridge Publishing, Inc., 1979), p. 44.
 34. *Ibid.* Foreword by Robert H. Schuller.
 35. Neale Donald Walsch, *The New Revelations: A Conversation with God*, p. 281.

Hoofdstuk 6

1. Neale Donald Walsch, *The New Revelations: A Conversation with God*, p. 157.
2. *Ibid.*, p. 282; Robert H. Schuller, *Self-Esteem: The New Reformation*, p. 38.
3. Walsch, *The New Revelations*, p. 282.
4. *Ibid.*, p. vii.
5. *Ibid.*, p. viii.
6. *Ibid.*, p. 38.

7. Ibid, p. 8.
8. Ibid, p. 9.
9. Ibid, p. 175.
10. Ibid, p. 157.
11. Ibid, p. 177.
12. "The Five Steps To Peace", Conversations with God website (<http://www.cwg.org/5steps/5stepstopeace.pdf>), p. 1.
13. Bruce Wilkinson, The Prayer of Jabez (Sisters, Oregon: Multnomah Publishers. Inc., 2000), p. 13.
14. Walsch, The New Revelations, p. 49.
15. Ibid, p. 80.
16. Ibid, p. 279.
17. Ibid, pp. 280-281.
18. Schuller, Self-Esteem, pp. 38-39.
19. Walsch, The New Revelations, p. 282.
20. Ibid.
21. Schuller, Self-Esteem, p. 123.
22. 10 maart 1994, Persoonlijke brief van de Crystal Cathedral "Minister of Caring", Elizabeth Southard naar informerende luisteraar.
23. 29 april 1994, Persoonlijke brief van de Crystal Cathedral "Minister of Caring" naar auteur betreffende A Course in Miracles.
24. Schuller, Self-Esteem, p. 123.

Hoofdstuk 7

1. Robert H. Schuller, Discover Your Possibilities, p. 3.
2. Robert H. Schuller, If It's Going to Be, It's Up to Me: The Eight Proven Principles of Possibility Thinking (New York: HarperPaperbacks: A Division of HarperCollins Publishers, 1997), p. 13.
3. Robert H. Schuller, Self-Love (New York: Jove Books, The Berkeley Publishing Group, 1969, 1978), p. 16.
4. Rick Warren, The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?, p. 27.
5. Ibid.
6. Victoria Neufeldt, Editor in Chief, Webster's New World Dictionary (New York: Simon & Schuster, Inc., 1988), p. 416.

7. Erwin Raphael McManus, *An Unstoppable Force: Daring to Become the Church God Had in Mind* (Loveland, Colorado: Group Publishing Inc., 2001), pp. 124-125.
8. Warren Smith, *Reinventing Jesus Christ: The New Gospel*, p. 68.
9. *Messages from Maitreya the Christ: One Hundred Forty Messages* (Los Angeles: Share International Foundation, 1980, 1992), p. 262.
10. *Ibid*, p. 42.
11. *Ibid*, p. 276.
12. Neale Donald Walsch, *The New Revelations: A Conversation with God*, p. 279.
13. Schuller, *If It's Going to Be, It's Up to Me*, p. 9.
14. *Ibid*, p. 222.

Hoofdstuk 8

1. Rick Warren, *The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?*, p. 88.
2. Hour of Power, Robert H. Schuller, Program #1762, "God's Word: Rebuild, Renew, Restore", 9 november 2003, (<http://www.hourofpower.org/booklets/bookletdetail.cfm?ArticleID=2107>), p.5.
3. Bernie S. Siegel, *Prescriptions for Living* (New York: Harper Perennial, A Division of Harper-Collins Publishers, 1998, 1999). p. 107.
4. "Powerlines: Maandelijks bulletin van Hour of Power 'Geestelijke Aandeelhouders & Vrienden'", (http://www.hourofpower.org/powerlines/09.03/2004_robert_schuller_institute.cfm), p. 1 .
5. Hour of Power, Schuller, Programma # 1762, p. 5.
6. Robert H. Schuller, *Self-Love*, p. 43.
7. Foundation for Inner Peace, *A Course in Miracles: Combined Volume* (Werkboek), p. 45.
8. Warren, *The Purpose-Driven Life*, p. 88, citerend uit de New Century Version (Dallas, Texas: Word Publishers, 1991).
9. Barbara Stahura, "Allowing Success: An Interview with Dr. Wayne Dyer", *Science of Mind*, September 2004, Vol. 77. Nr. 9, p. 87.
10. Eugene H. Peterson, *The Message: The New Testament in Contemporary Language*, p. 400.
11. Foundation for Inner Peace, *A Course in Miracles: Combined Volume* (Workbook), p. 45.
12. *Ibid*. (Text), p. 125.

13. Messages from Maitreya the Christ: One Hundred Forty Messages, p. 88.
14. Ibid, p. 23.
15. Ibid, p. 203.
16. Siegel, Prescriptions for Living, p. 107.
17. Bernie S. Siegel, How To Live Between Office Visits (New York: HarperCollins Publishers, Inc., 1993), p. 180.
18. Neale Donald Walsch, Friendship with God: an uncommon dialogue, pp. 295-296.

Hoofdstuk 9

1. Robert H. Schuller, Robert Schuller Presents His Legacy of Hope: The Be Happy Attitudes: Eight Positive Attitudes that can Transform Your Life (Dallas, Texas: Word Publishing, 1996), Videocassette #2 (Session 6).
2. Hour of Power, Robert H. Schuller, "Become a Peace Maker", 2003, (http://www.hourofpower.org/helpforyou/personal_detail.cfm?ArticleID=1867), p. 2.
3. Gerald G. Jampolsky, Love Is Letting Go of Fear, Opdrachtpagina.
4. Reinventing Jesus Christ: The New Gospel / is gratis te downloaden van internet, (<http://www.reinventingjesuschrist.com>).
5. Foundation for Inner Peace, A Course in Miracles: Combined Volume (Text), p. 52.
6. Ibid.
7. Ibid, p. 147.
8. Ibid, p. 100.
9. Ibid. (Workbook), p. 183.
10. Ibid. (Text), p. 237.
11. Ibid. (Manual), p. 88.
12. Robert H. Schuller, Self-Esteem: The New Reformation, p. 51.
13. Foundation for Inner Peace, A Course in Miracles, Combined Volume (Workbook), p. 413.
14. Robert H. Schuller, The Be (Happy) Attitudes: Eight Positive Attitudes that Can Transform Your Life! (New York: Bantam Books, 1985, 1987), p. 150.
15. Persoonlijke notities van Johanna Michaelsens telefoongesprek met de Crystal Cathedral op 3 oktober 1985; met toestemming gebruikt.
16. Telefoongesprek met Conrad Hanson van het Miracle Distribution Center op 5 november 2003.
17. Schuller, Robert Schuller Presents His Legacy of Hope, Videocassette #2

(Session 6).

18. Hour of Power, Robert H. Schuller, Programma # 1782, "Live Life at Its Best-Part IX", 28 maart 2004, (<http://www.hourofpower.org/booklets/bookletdetail.cfm?ArticleID=2350>), pp. 4-5.
19. (http://www.hourofpower.org/interviews/interviews_detail.cfm?ArticleID=3079).
20. The Miracle Distribution Center website (<http://www.miraclecenter.org/ssl/catpt04a.htm>), Section 4a, p. 1 .
21. (<http://www.hourofpower.org>) and (<http://www.store.yahoo.com/cathedral-gifts/fobo.html>).
22. Hour of Power, October 17, 2004, Robert H. Schuller's interview met Jerry Jampolsky. (Dit commentaar van Schuller zat wel in het uitgezonden interview, maar haalde het niet tot hun uitgeschreven transcript.)
23. Persoonlijke brief van 29 april 1994, van de Crystal Cathedral "Minister of Caring". Zie hoofdstuk 6.
24. Rick Warren, *The Purpose-Driven Church: Growth Without Compromising Your Message & Mission*, p. 190.

Hoofdstuk 10

1. Hour of Power, Robert H. Schuller, Programma # 1783, "What Will Be The Future of This Ministry?," 4 april 2004, (<http://www.hourofpower.org/booklets/bookletdetail.cfm?ArticleID=2570>), P. 4.
2. Tim Stafford, "A Regular Purpose-Driven Guy", *Christianity Today*, November 18, 2002, Vol. 46, No. 12, (<http://www.christianitytoday.com/ct/2002/012/l.42.html>), P. 4.
3. Ibid, p. 5.
4. Rick Warren, *The Purpose-Driven Church: Growth Without Compromising Your Message & Mission*, p. 43.
5. Ibid.
6. Ibid, p. 398.
7. Robert H. Schuller, *Your Church Has A Fantastic Future!: A Possibility Thinker's Guide To A Successful Church* (Ventura, California: Regal Books, 1986), p. 235.
8. Robert H. Schuller, *Move Ahead with Possibility Thinking* (Old Tappan, New Jersey: Fleming H. Revell Company: Spire Books, 1967, 1974), p. 19.
9. Robert H. Schuller, *Life's Not Fair. But God Is Good* (New York: Bantam Books,

- 1991, 1993), pp. 54-55.
10. Rick Warren, *The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?*, p. 285.
 11. Robert H. Schuller, *Self-Love*, p. 23.
 12. The Theosophical Society In England: (http://www.theosophicalsociety.org.uk/html/ttsie_objectives.html), pp. 1-2.
 13. Warren, *The Purpose-Driven Life*, p. 33.
 14. *Ibid*, p. 248.
 15. Marilyn Ferguson, *The Aquarian Conspiracy: Personal and Social Transformation In the 1980's* (Los Angeles: J.P. Tarcher, Inc. 1980), p. 375.
 16. *Ibid*.
 17. Warren, *The Purpose-Driven Life*, p. 113.
 18. *Ibid*, p. 157.
 19. *Ibid*, p. 213.
 20. Robert H. Schuller, *Success Is Never Ending, Failure Is Never Final* (New York: Bantam Books, 1988, 1990), p. 151.
 21. Robert H. Schuller, *If It's Going to Be, It's Up to Me*, p. 21 8.
 22. Robert H. Schuller, *My Journey: From an Iowa Farm to a Cathedral of Dreams*, p. 474.
 23. Schuller, *If It's Going to Be, It's Up to Me*, p. 142.
 24. *Ibid*, p. 144.
 25. *Ibid*, p. 146.
 26. *Ibid*.
 27. Warren, *The Purpose-Driven Life*, p. 238.
 28. *Ibid*.
 29. *Ibid*, p. 239.
 30. Schuller, *If It's Going to Be, It's Up to Me*, p. 139.
 31. Warren, *The Purpose-Driven Life*, p. 203.
 32. Schuller, *If It's Going to Be, It's Up to Me*, p. 97.
 33. Warren, *The Purpose-Driven Life*, p. 300.
 34. *Ibid*, p. 301 .
 35. Schuller, *Move Ahead with Possibility Thinking*, p. 190.
 36. *Ibid*, p. 188.
 37. Warren, *The Purpose-Driven Life*, p. 301.
 38. Robert H. Schuller, *You Can Become The Person You Want To Be* (Old Tappan,

- New Jersey: Spire Books uitgegeven door Jove Publications, 1973, 1978), p. 25.
39. Robert H. Schuller, *Prayer: My Soul's Adventure With God*, p. 90.
 40. Warren, *The Purpose-Driven Church*, p. 20.

Hoofdstuk 11

1. Robert H. Schuller, *Reach Out for New Life* (New York: Hawthorn Books, Inc., 1977), p. 51.
2. Robert H. Schuller, *Self-Esteem: The New Reformation*, p. 102.
3. Bruce Wilkinson, *The Dream Giver* (Sisters, Oregon: Multnomah Publishers, 2003), p. 15.
4. Ibid, p. 6.
5. Schuller, *Move Ahead with Possibility Thinking*, p. 188.
6. Bruce Wilkinson, *The Dream Giver* (Sisters, Oregon: Multnomah Publishers, 2003), p. 15.
7. Ibid, p. 21.
8. Ibid, p. 23.
9. Ibid, p. 48.
10. Ibid, pp. 53-54.
11. Ibid, p. 65.
12. Ibid, p. 69.
13. Ibid, p. 72.
14. Ibid, pp. 77-78.
15. Ibid, p. III .
16. Ibid.
17. Ibid, p. 121.
18. Ibid, p. 136.
19. Hour of Power, Bruce Wilkinson, Program # 1 760, "Living the Dream," 26 oktober 2003, (<http://www.hourofpower.org/booklets/bookletdetail.cfm?ArticleID=2087>), p. 1.
20. Ibid.
21. Ibid.
22. Ibid, p. 8.
23. Ibid.
24. Ibid, p. 9.

25. Saddleback Church, 26 oktober 2003. Internet uitzending van Saddleback Church, transcript van de auteur.
26. Schuller, Self-Esteem, p. 119.
27. Ibid, p. 104.
28. Ibid, p. 105.
29. Ibid, p. 75.
30. Ibid.
31. Ibid, p. 118.
32. Ibid, p. 112.
33. National Association of Evangelicals: Annual conference, March 11, 2004, Robert Schuller, NAE Compact Disc.
34. Wayne Dyer, You'll See It When You Believe It: The Way to Your Personal Transformation (New York: Avon Books, 1989), p. 96.
35. Ibid, p. 97.
36. Ibid, p. 98.
37. Robert H. Schuller, My Journey: From an Iowa Farm to a Cathedral of Dreams, p. 492.
38. Ibid, p. 502.
39. Neale Donald Walsch, The New Revelations: A Conversation with God, pp. 7-8.

Hoofdstuk 12

1. Robert H. Schuller, If It's Going to Be, It's Up to Me, p. 193.
2. Rick Warren, Saddleback Church e-mail, 27 oktober 2003, "GOD'S DREAM FOR YOU -AND THE WORLD!"
3. Rick Warren, Saddleback Church Sermon, 2 november 2003, "Our Global P.E.A.C.E. Plan," transcript vanaf Internetuitzending door de auteur.
4. Weekend Message Application Guide: "Our Global P.E.A.C.E. Plan," November 1-2, 2003, (<http://www.saddleback.com/maturity/fullstory.asp?type=238>), p. 2.
5. Neale Donald Walsch, Tomorrow's God: Our Greatest Spiritual Challenge, p. ix.
6. Warren, Saddleback Church e-mail, 27 oktober 2003.
7. Robert H. Schuller, Discover Your Possibilities, p. 100.
8. Warren, Saddleback Church e-mail, 27 oktober 2003.
9. The Oprah Winfrey Show, Marianne Williamson als gast, "What Really Matters Now", 26 september 2001 transcript (Livingston, New Jersey: Burrelle's

Information Services), pp. 10, 13.

10. Wayne Dyer, "There's a Spiritual Solution to Every Problem", PBS Uitzending, 2001, transcript door de auteur.
11. Ibid.
12. Rick Warren, *The Purpose-Driven Church: Growth Without Compromising Your Message & Mission*, p. 190.
13. Hour of Power, Robert H. Schuller, Program # 1783, "What Will Be The Future of This Ministry?", 4 april 2004, (<http://www.hourofpower.org/booklets/bookletdetail.cfm?ArticleD=2570>), p. 4.

Hoofdstuk 13

1. Robert H. Schuller, *Discover Your Possibilities*, p. 61 .
2. Rick Warren, *The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?*, p. 203.
3. Ibid, p. 285.
4. Ibid.
5. Ibid, pp. 285-286.
6. Wayne Dyer, "The Power of Intention", PBS Broadcast, 2004, transcribed by author.
7. (http://www.powerofpurpose.org/judges_warren.html)
or (<http://www.pastors.com/article.asp?artid=5657>).
8. "Biography: Sir John Templeton", John Templeton Foundation website (http://www.templeton.org/sir_John_Templeton/index.asp), p. 2.
9. (<http://www.geocities.com/endtimedeception/berean.htm>), p. 5.
10. Kathy Juline, "Question Authority: A Conversation with Neale Donald Walsch", *Science of Mind*, Mei 2004, p. 29.

Hoofdstuk 14

1. *Messages from Maitreya the Christ: One Hundred Forty Messages*, p. 123.
2. Ibid, p. 23.
3. Ibid, p. 123.
4. Ibid, p. 88.
5. Ibid, p. 203.
6. Ibid, p. 183.
7. Ibid, p. 218.

8. Ibid, p. 45.
9. Ibid, p. 44.
10. Ibid, p. 150.
11. Wayne S. Peterson, *Extraordinary Times, Extraordinary Beings: Experiences of an American Diplomat with Maitreya and the Masters of Wisdom* (Henderson, Nevada: Emergence Press, 2001), p. 38.
12. Ibid, p. 35.
13. Ibid, p. 100.
14. Wayne S. Peterson, auteur, geïnterviewd tijdens *Bridging Heaven & Earth*, een wekelijkse talkshow die wordt uitgezonden door Cox Communications' public access channel 17 in Santa Barbara, California op 9 november 2001, Videocassette, (<http://www.HeaventoEarth.com>).
15. *Messages from Maitreya the Christ*, p. 6.
16. Ibid, p. 248.
17. Benjamin Creme, *The Reappearance of the Christ and the Masters of Wisdom* (London, England: The Tara Press, 1980), p. 30.
18. *Messages from Maitreya the Christ*, p. 206.
19. Ibid, p. 266.
20. Ibid, p. 159.
21. Ibid, p. 183.
22. Ibid, p. 192.
23. Ibid, p. 153.
24. Ibid, p. 56.
25. Ibid, p. 123.
26. Creme, *The Reappearance of the Christ and the Masters of Wisdom*, p. 39.
27. Alice Bailey and Djwhal Khul, *The Reappearance of the Christ*, Chapter 6 - *The New World Religion*, (Caux, Switzerland: Netnews Association and/or its suppliers, 2002), (<http://www.netnews.org>).
28. Tom Holladay and Kay Warren, *Foundations Participant's Guide: 11 Core Truths To Build Your Life On* (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2003), p. 46.
29. *Hour of Power*, Robert H. Schuller, Program # 1762, "God's Word: Rebuild, Renew, Restore", November 9, 2003, (<http://www.hourofpower.org/booklets/bookletdetail.cfm?ArticleID=2107>), p. 5.
30. Ronald S. Miller and the Editors of *New Age Journal*, *As Above, So Below*, p. xi.

31. Rick Warren, *The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?*, p. 172.
32. Creme, *The Reappearance of the Christ and the Masters of Wisdom*, p. 46.
33. *Ibid*, p. 85.
34. *Ibid*, p. 46.
35. Eugene H. Peterson, *The Message: The New Testament in Contemporary Language*, p. 535.
36. *Messages from Maitreya the Christ*, p. 248.
37. *Ibid*, p. 189.
38. Barbara Marx Hubbard, *The Revelation: A Message of Hope for the New Millennium* (Novato, California: Nataraj Publishing, 1995), p. 233.
39. *Ibid*, p. 255.
40. *Ibid*, p. 240.
41. Warren Smith, *Reinventing Jesus Christ: The New Gospel*, pp. 60-61.
42. *Ibid*, p. 67.

Hoofdstuk 15

1. Robert H. Schuller, *Self-Esteem: The New Reformation*, pp. 25, 38.
2. Rick Warren, Saddleback Preek, 2 november 2003, "Our Global P.E.A.C.E. Plan", transcript van Internet uitzending door de auteur.
3. Schuller, *Self-Esteem*, pp. 75, 104-105.
4. Rick Warren, Saddleback Church e-mail, 27 oktober 2003, "GOD'S DREAM FOR YOU -AND THE WORLD!"
5. Robert H. Schuller, *Self-Love*, p. 43.
6. Rick Warren, *The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?*, p. 88.
7. Matthew Henry, *Matthew Henry's Commentary On The Whole Bible*, p. 1646.
8. Warren Smith, *Reinventing Jesus Christ: The New Gospel*, pp. 66-67.
9. Bruce Wilkinson, *The Dream Giver*, DVD (New York: GoodTimes Entertainment, 2004).
10. (<http://www.floridabaptistwitness.com/2523.article>), Vol. 121, No. 20. 6 mei 2004.
11. Lynn D. Leslie, Sarah H. Leslie and Susan J. Conway, *The Pied Pipers of Purpose: Part 1: Human Capital Systems and Church Performance* (Ravenna, Ohio: Conscience Press, 2004), (<http://discernment-ministries.com>), pp. 23-24.

Bibliografie

- Beliefnet Editors.** *From the Ashes: A Spiritual Response to the Attack on America.* USA: Rodale Inc., 2001.
- Cho, Dr. Paul Yonggi.** *The Fourth Dimension: The Key to Putting Your Faith to Work For a Successful Life.* S. Plainfield, New Jersey: Bridge Publishing, Inc., 1979.
- Creme, Benjamin.** *The Reappearance of the Christ and the Masters of Wisdom.* London, England: The Tara Press, 1980.
- Dyer, Wayne.** *You'll See It When You Believe It: The Way to Your Personal Transformation.* New York, New York: Avon Books, 1989.
- Ferguson, Marilyn.** *The Aquarian Conspiracy: Personal and Social Transformation In the 1980's.* New York: J.P. Tarcher, Inc., 1980.
- Foundation for Inner Peace.** *A Course in Miracles, Combined Volume (Text, Workbook for Students, Manual for Teachers).* Glen Ellen, California: Foundation for Inner Peace, 1975, 1992.
- Henry, Matthew.** *Matthew Henry's Commentary On The Whole Bible.* Peabody, Massachusetts: Hendrickson Publishers, 1991.
- Holladay, Tom and Warren, Kay.** *Foundations Participant's Guide: 11 Core Truths To Build Your Life On.* Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2003.
- Holy Bible.** *New International Version.* Grand Rapids, Michigan: Zondervan Corporation, 1973, 1984.
- Hubbard, Barbara Marx.** *The Revelation: A Message of Hope for the New Millennium.* Novato, California: Nataraj Publishing, 1993, 1995.
- Jampolsky, Gerald G.** *Love Is Letting Go of Fear.* Millbrae, California: Celestial Arts, 1979.
- Jampolsky, Gerald G.** *Teach Only Love: The Seven Principles of Attitudinal Healing.* New York, New York: Bantam Books, 1983.
- Leslie, Lynn D., Leslie, Sarah H. and Conway, Susan J.** *The Pied Pipers of Purpose: Part 1: Human Capital Systems and Church Performance.* Ravenna, Ohio: Conscience Press, 2004.
- McManus, Erwin Raphael.** *An Unstoppable Force: Daring to Become the Church God had in Mind.* Loveland, Colorado: Group Publishing, 2001.
- Messages from Maitreya the Christ: One Hundred Forty Messages.* Los Angeles: Share

- International Foundation, 1980, 2001.
- Miller, Ronald S. and The Editors of New Age Journal.** *As Above, So Below.* Los Angeles: Jeremy P. Tarcher, Inc., 1992.
- Neufeldt, Victoria,** Editor in Chief. *Webster's New World Dictionary.* New York: Simon & Schuster, Inc., 1988.
- Oumano, Elena.** *Marianne Williamson: Her Life, Her Message, Her Miracles.* New York: St. Martin's Paperbacks, 1992.
- Peterson, Eugene H.** *The Message: The New Testament in Contemporary Language.* Colorado Springs, Colorado: NavPress, 1993, 2003.
- Peterson, Wayne S.** *Extraordinary Times, Extraordinary Beings: Experiences of an American Diplomat with Maitreya and the Masters of Wisdom.* Henderson, Nevada: Emergence Press, 2001.
- Schuller, Robert H.** *Be Happy You Are Loved.* Nashville, Tennessee: Thomas Nelson Publishers, 1986.
- Schuller, Robert H.** *Believe In The God Who Believes In You.* Nashville, Tennessee: Thomas Nelson, Inc., 1989.
- Schuller, Robert H.** *Daily Power Thoughts.* New York: Jove Books, The Berkley Publishing Group, 1977, 1983.
- Schuller, Robert H.** *Discover Your Possibilities.* New York: Ballantine Books, 1978, 1990.
- Schuller, Robert H.** *If It's Going to Be, It's Up to Me: The Eight Proven Principles of Possibility Thinking.* New York: HarperPaperbacks, 1997, 1998.
- Schuller, Robert H.** *Life's Not Fair, but God is Good.* New York: Bantam Books, 1991, 1993.
- Schuller, Robert H.** *Move Ahead with Possibility Thinking.* Old Tappan, New Jersey: Spire Books, Fleming H. Revell Company, 1967, 1974.
- Schuller, Robert H.** *My Journey: From an Iowa Farm to a Cathedral of Dreams.* San Francisco: HarperSanFrancisco, 2001.
- Schuller, Robert H.** *Peace Of Mind Through Possibility Thinking.* Old Tappan, New Jersey: Jove Publications, Inc., 1977.
- Schuller, Robert H.** *Prayer: My Soul's Adventure With God: A Spiritual Autobiography.* Nashville, Tennessee: Thomas Nelson, Inc., 1995.
- Schuller, Robert H.** *Reach Out for New Life.* New York: Hawthorn Books, Inc., 1977.

- Schuller, Robert H.** *Robert Schuller Presents His Legacy of Hope: The Be Happy Attitudes: Eight Positive Attitudes that can Transform Your Life.* (video, cassette, book set). Dallas, Texas: Word Publishing, 1996.
- Schuller, Robert H.** *Self-Esteem: The New Reformation.* Waco, Texas: Word Books, 1982.
- Schuller, Robert H.** *Self-Love.* New York: Jove Books, The Berkley Publishing Group, 1969, 1978.
- Schuller, Robert H.** *Success Is Never Ending, Failure Is Never Final.* New York: Bantam Books, 1988, 1990.
- Schuller, Robert H.** *The Be (Happy) Attitudes: 8 Positive Attitudes That Can Transform Your Life!*. New York: Bantam Books, 1985, 1987.
- Schuller, Robert H.** *You Can Become The Person You Want to Be.* Old Tappan, New Jersey: Spire Books, Jove Publications, 1973, 1978.
- Schuller, Robert H.** *Your Church Has A Fantastic Future!: A Possibility Thinker's Guide To A Successful Church.* Ventura, California: Regal Books, 1986.
- Siegel, Bernie S.** *How to Live Between Office Visits.* New York: HarperCollins Publishers, 1993.
- Siegel, Bernie S.** *Love, Medicine & Miracles.* New York: HarperPerennial, 1986, 1998.
- Siegel, Bernie S.** *Peace, Love & Healing: Bodymind Communication & The Path To Self-Healing: An Exploration.* New York: HarperPerennial, 1989.
- Siegel, Bernie S.** *Prescriptions for Living.* New York: HarperPerennial, 1998, 1999.
- Skutch, Robert.** *Journey Without Distance: The Story Behind A Course in Miracles.* Berkeley, California: Celestial Arts, 1984.
- Smith, Warren.** *Reinventing Jesus Christ: The New Gospel.* Ravenna, Ohio: Conscience Press, 2002.
- Smith, Warren.** *The Light that was Dark: A Spiritual Journey.* Chicago: Moody Press: Northfield Publishing, 1992.
- Walsch, Neale Donald.** *Conversations with God: an uncommon dialogue, Book 1.* New York: G.P. Putnam's Sons, 1995, 1996.
- Walsch, Neale Donald.** *Conversations with God: an uncommon dialogue, Book 2.* Charlottesville, Virginia: Hampton Roads Publishing Company, Inc., 1997.
- Walsch, Neale Donald.** *Conversations with God: an uncommon dialogue, Book 3.* Charlottesville, Virginia: Hampton Roads Publishing Company, Inc., 1998.

- Walsch, Neale Donald.** *Friendship with God: an uncommon dialogue.* New York: G.P. Putnam's Sons, 1999.
- Walsch, Neale Donald.** *The New Revelations: A Conversation with God.* New York: Atria Books, 2002.
- Walsch, Neale Donald.** *Tomorrow's God: Our Greatest Spiritual Challenge.* New York: Atria Books, 2004.
- Warren, Rick.** *The Purpose-Driven Church: Growth Without Compromising Your Message & Mission.* Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1995.
- Warren, Rick.** *The Purpose-Driven Life: What on Earth Am I Here For?.* Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 2002.
- Wilkinson, Bruce.** *The Dream Giver.* Sisters, Oregon: Multnomah Publishers, Inc., 2003.
- Wilkinson, Bruce.** *The Prayer of Jabez.* Sisters, Oregon: Multnomah Publishers, Inc., 2000

Over de auteur:

Warren Smith is een freelance schrijver en sociaal welzijnswerker die in het verleden diep betrokken geweest is in de New Age-beweging. Na zijn universitaire studie (*Pennsylvania* en *Tulane*) werkte hij als programmacoördinator voor mensen die speciale zorg nodig hebben, leidde hij verscheidene opvangcentra voor daklozen en werkte hij als welzijnswerker in verpleeghuizen in New Orleans en aan de kust van Californië. Warren Smith heeft uitgebreid over het onderwerp misleiding geschreven en is in verband daarmee een veel gevraagd gast voor radio- en televisie-interviews.

Van hem verschenen eerder *The Light that was Dark* (over zijn persoonlijke ervaringen in de New Age) en *Reinventing Jesus Christ: the New Gospel*.

Alle **citaten** in deze vertaling geven de letterlijke vertaling weer van het Engels uit *Deceived on Purpose*, en zijn geen citaten uit in Nederland verschenen vertalingen van de genoemde, Engelstalige boeken. Dit omdat in de vertalingen Nederlandse bijbelvertalingen gebruikt worden die niet zo corrupt zijn als sommige Engelse bijbelvertalingen die met name in 'Purpose-Driven Life' gebruikt worden. Juist deze oorspronkelijke Engelse versie wordt wereldwijd het meest verkocht.